

Raport Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A.

za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013 r.

WYBRANE DANE FINANSOWE

	w tys. PLN		w tys. EUR	
	okres od 1.01.2013 do 31.12.2013	okres od 1.01.2012 do 31.12.2012	okres od 1.01.2013 do 31.12.2013	okres od 1.01.2012 do 31.12.2012
Przychody z tytułu odsetek	2 672 170	3 120 385	634 569	747 648
Przychody z tytułu opłat i prowizji	697 600	655 666	165 661	157 098
Przychody operacyjne	2 080 135	2 008 152	493 976	481 156
Wynik działalności operacyjnej	682 707	593 756	162 125	142 265
Wynik finansowy przed opodatkowaniem	680 563	595 954	161 616	142 791
Wynik finansowy po opodatkowaniu	535 795	472 181	127 237	113 135
Całkowite dochody za okres sprawozdawczy	538 963	237 925	127 989	57 007
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	2 965 573	3 856 571	704 244	924 039
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(2 118 436)	(1 073 371)	(503 072)	(257 181)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	(388 722)	(131 840)	(92 311)	(31 589)
Przepływy pieniężne netto, razem	458 415	2 651 360	108 861	635 269
Aktywa razem	57 016 715	52 742 499	13 748 243	12 901 154
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	2 348 562	2 491 745	566 301	609 497
Zobowiązania wobec klientów	45 305 121	41 434 077	10 924 267	10 135 042
Kapitał własny	5 363 133	4 824 170	1 293 194	1 180 023
Kapitał zakładowy	1 213 117	1 213 117	292 515	296 736
Liczba akcji	1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł / EUR)	4,42	3,98	1,07	0,97
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w zł / EUR)	4,42	3,98	1,07	0,97
Współczynnik wypłacalności	14,54%	14,45%	14,54%	14,45%
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł / EUR)	0,44	0,39	0,10	0,09
Rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą	0,44	0,39	0,10	0,09
Zadeklarowana lub wypłacona dywidenda na jedną akcję (w zł / EUR)	-	-	-	-

Kursy przyjęte do przeliczenia danych finansowych na EURO

Dla wyliczenia wielkości w EURO zastosowano następujące kursy:

- dla pozycji bilansowych 4,1472 EUR/PLN kurs z dnia 31 grudnia 2013 r. (dla danych porównywalnych na dzień 31 grudnia 2012 r.: 4,0882 EUR/PLN),
- dla pozycji rachunku zysków i strat za okres 1 stycznia - 31 grudnia 2013 r. - 4,2110 EUR/PLN, kurs wyliczony jako średnia z kursów na koniec miesięcy objętych sprawozdaniem (dla danych porównywalnych za okres 1 stycznia - 31 grudnia 2012 r.: 4,1736 EUR/PLN).

WYBRANE KWARTALNE DANE FINANSOWE

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

w tysiącach zł	1.01.2013 - 31.12.2013	1.10.2013 - 31.12.2013*	1.01.2012 - 31.12.2012	1.10.2012 - 31.12.2012*
Przychody z tytułu odsetek	2 672 170	645 051	3 120 385	801 209
Koszty z tytułu odsetek	(1 452 119)	(300 436)	(1 959 202)	(519 048)
Wynik z tytułu odsetek	1 220 051	344 615	1 161 183	282 161
Przychody z tytułu opłat i prowizji	697 600	175 274	655 666	162 314
Koszty z tytułu opłat i prowizji	(108 863)	(27 917)	(109 629)	(29 602)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	588 737	147 357	546 037	132 712
Przychody z tytułu dywidend	1 641	3	4 013	0
Wynik z inwestycyjnych aktywów finansowych	20 721	637	25 362	16 454
Wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany	184 414	39 028	214 461	81 673
Pozostałe przychody operacyjne	64 571	21 090	57 096	12 440
Przychody operacyjne	2 080 135	552 730	2 008 152	525 440
Koszty działania	(1 035 244)	(261 255)	(1 065 259)	(271 577)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	(232 531)	(62 259)	(238 042)	(67 142)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	(1 571)	(948)	(179)	(157)
Amortyzacja	(54 332)	(12 557)	(55 388)	(13 720)
Pozostałe koszty operacyjne	(73 750)	(29 449)	(55 528)	(9 281)
Koszty operacyjne	(1 397 428)	(366 468)	(1 414 396)	(361 877)
Wynik na działalności operacyjnej	682 707	186 262	593 756	163 563
Udział w zyskach jednostek podporządkowanych	(2 144)	(403)	2 198	(1 600)
Wynik finansowy przed opodatkowaniem	680 563	185 859	595 954	161 963
Podatek dochodowy	(144 768)	(42 826)	(123 773)	(36 098)
Wynik finansowy po opodatkowaniu	535 795	143 033	472 181	125 865
W tym przypadający na:				
Właścicieli jednostki dominującej	535 795	143 033	472 181	125 865
Udziały niekontrolujące	0	0	0	0

* dane kwartalne nie podlegały badaniu przez niezależnego biegłego rewidenta

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

w tysiącach zł	1.01.2013 - 31.12.2013	1.10.2013 - 31.12.2013*	1.01.2012 - 31.12.2012	1.10.2012 - 31.12.2012*
Wynik finansowy po opodatkowaniu	535 795	143 033	472 181	125 865
Inne składniki całkowitych dochodów:				
Efekt wyceny papierów dłużnych z portfela "dostępne do sprzedaży"	(44 482)	15 817	46 046	42 316
Efekt wyceny akcji z portfela "dostępne do sprzedaży"	18	24	263	16
Rachunkowość zabezpieczeń	48 375	12 338	(335 514)	(13 200)
Inne składniki całkowitych dochodów przed opodatkowaniem	3 911	28 179	(289 205)	29 132
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów	(743)	(5 354)	54 949	(5 535)
Inne składniki całkowitych dochodów po opodatkowaniu	3 168	22 825	(234 256)	23 597
Całkowite dochody za okres sprawozdawczy	538 963	165 858	237 925	149 462
W tym przypadające na:				
Właścicieli jednostki dominującej	538 963	165 858	237 925	149 462
Udziały niekontrolujące	0	0	0	0

* dane kwartalne nie podlegały badaniu przez niezależnego biegłego rewidenta

ROCZNE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ BANKU MILLENNIUM S.A.
ZA OKRES 12 MIESIĘCY ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2013 R.

Spis treści

1.	Skonsolidowany Rachunek Zysków i Strat.....	6
2.	Skonsolidowane Sprawozdanie z Całkowitych Dochodów	7
3.	Skonsolidowany Bilans	8
4.	Zmiany Stanu Skonsolidowanych Kapitałów Własnych	10
5.	Skonsolidowane Sprawozdanie z Przepływów Środków Pieniężnych	11
6.	Informacje Ogólne o Emitencie i Grupie Kapitałowej Emitenta.....	13
7.	Polityka Rachunkowości	15
1)	Oświadczenie o zgodności z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej	15
2)	Standardy i interpretacje nie obowiązujące na dzień bilansowy	15
3)	Przyjęte zasady rachunkowości.....	21
8.	Zarządzanie Ryzykiem Finansowym.....	41
1)	Misja zarządzania ryzykiem w Grupie.....	41
2)	Zarządzanie kapitałem.....	42
3)	Ryzyko kredytowe	43
4)	Ryzyko rynkowe	59
5)	Ryzyko płynności.....	64
6)	Ryzyko operacyjne	67
9.	Segmenty Operacyjne	68
10.	Transakcje z Podmiotami Powiązanymi	71
1)	Transakcje z grupą podmiotu dominującego	71
2)	Transakcje z Osobami Zarządzającymi i Nadzorującymi Bank	72
3)	Informacje o wynagrodzeniach i korzyściach osób nadzorujących i zarządzających Bankiem.....	73
11.	Wartość Godziwa	74
12.	Zobowiązania i Aktywa Warunkowe	78
13.	Noty do Sprawozdania Finansowego	81
1)	Przychody z tytułu odsetek.....	81
2)	Koszty z tytułu odsetek	81
3)	Przychody i koszty z tytułu opłat i prowizji.....	82
4)	Przychody z tytułu dywidend	82
5)	Wynik z instrumentów finansowych i pozycji wymiany.....	83
6)	Pozostałe przychody operacyjne	83
7)	Koszty działania.....	84
8)	Koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	84
9)	Koszty z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	85

10)	Amortyzacja	85
11)	Pozostałe koszty operacyjne	85
12)	Podatek dochodowy	85
13)	Zysk na jedną akcję	88
14)	Kasa, środki w Banku Centralnym	88
15)	Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	89
16)	Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu) oraz korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	90
17)	Instrumenty pochodne zabezpieczające.....	93
18)	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	96
19)	Inwestycyjne aktywa finansowe	99
20)	Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	100
21)	Rzeczowe aktywa trwałe	101
22)	Wartości niematerialne	103
23)	Aktywa trwałe do zbycia	105
24)	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego.....	106
25)	Pozostałe aktywa	108
26)	Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	108
27)	Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)	109
28)	Zobowiązania wobec klientów	110
29)	Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu ..	111
30)	Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych.....	111
31)	Rezerwy	114
32)	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	114
33)	Pozostałe zobowiązania.....	115
34)	Zobowiązania podporządkowane	116
35)	Kapitał własny.....	117
36)	Luka płynności według terminów zapadalności i wymagalności.....	121
14.	Informacje Uzupełniające.....	123
1)	Dywidenda za rok 2013	123
2)	Dane o aktywach, które stanowią zabezpieczenie zobowiązań	123
3)	Papiery wartościowe stanowiące przedmiot transakcji z przyrzeczeniem odkupu	124
4)	Kompensowanie należności i zobowiązań na bazie umów ramowych	125
5)	Dodatkowe objaśnienia do rachunku przepływów środków pieniężnych.....	125
6)	Informacje o prowadzonej działalności powierniczej	126
7)	Leasing operacyjny	126
8)	Sekurytyzacja	126
9)	Płatności na bazie akcji.....	127
10)	Istotne wydarzenia pomiędzy datą, na którą sporządzono raport finansowy a datą jego publikacji ..	129

1. SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

w tysiącach zł	Nota	01.01.2013 - 31.12.2013	01.01.2012 - 31.12.2012
Przychody z tytułu odsetek	1	2 672 170	3 120 385
Koszty z tytułu odsetek	2	(1 452 119)	(1 959 202)
Wynik z tytułu odsetek		1 220 051	1 161 183
Przychody z tytułu opłat i prowizji		697 600	655 666
Koszty z tytułu opłat i prowizji		(108 863)	(109 629)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	3	588 737	546 037
Przychody z tytułu dywidend	4	1 641	4 013
Wynik z inwestycyjnych aktywów finansowych	5	20 721	25 362
Wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany	5	184 414	214 461
Pozostałe przychody operacyjne	6	64 571	57 096
Przychody operacyjne		2 080 135	2 008 152
Koszty działania	7	(1 035 244)	(1 065 259)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	8	(232 531)	(238 042)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	9	(1 571)	(179)
Amortyzacja	10	(54 332)	(55 388)
Pozostałe koszty operacyjne	11	(73 750)	(55 528)
Koszty operacyjne		(1 397 428)	(1 414 396)
Wynik na działalności operacyjnej		682 707	593 756
Udział w zyskach jednostek podporządkowanych		(2 144)	2 198
Wynik finansowy przed opodatkowaniem		680 563	595 954
Podatek dochodowy	12	(144 768)	(123 773)
Wynik finansowy po opodatkowaniu		535 795	472 181
W tym przypadający na:			
Właścicieli jednostki dominującej		535 795	472 181
Udziały niekontrolujące		0	0
Zysk na jedną akcję (zł)	13	0,44	0,39
Rozwodniony zysk na jedną akcję (zł)	13	0,44	0,39

2. SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

w tysiącach zł	01.01.2013 - 31.12.2013	01.01.2012 - 31.12.2012
Wynik finansowy po opodatkowaniu	535 795	472 181
Inne składniki całkowitych dochodów:		
Efekt wyceny papierów dłużnych z portfela "dostępne do sprzedaży"	(44 482)	46 046
Efekt wyceny akcji z portfela "dostępne do sprzedaży"	18	263
Rachunkowość zabezpieczeń	48 375	(335 514)
Inne składniki całkowitych dochodów przed opodatkowaniem	3 911	(289 205)
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów	(743)	54 949
Inne składniki całkowitych dochodów po opodatkowaniu	3 168	(234 256)
Całkowite dochody za okres sprawozdawczy	538 963	237 925
W tym przypadające na:		
Właścicieli jednostki dominującej	538 963	237 925
Udziały niekontrolujące	0	0

Sprawozdanie z całkowitych dochodów w części przedstawiającej składniki kwot innych całkowitych dochodów w danym okresie zawiera wyłącznie kwoty, które zostaną następnie przeklasyfikowane na zyski lub straty po spełnieniu określonych warunków.

3. SKONSOLIDOWANY BILANS

SKONSOLIDOWANY BILANS

AKTYWA

w tysiącach zł	Nota	31.12.2013	31.12.2012
Kasa, środki w Banku Centralnym	14	3 412 175	2 465 879
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	15	1 519 614	1 392 424
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu) oraz korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	16	850 732	662 404
Instrumenty pochodne zabezpieczające	17	211 395	277 812
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	18	41 765 680	40 232 240
Inwestycyjne aktywa finansowe	19	8 241 517	6 751 104
- dostępne do sprzedaży		8 241 517	6 751 104
- utrzymywane do terminu zapadalności		0	0
Inwestycje w jednostki podporządkowane	19	3 009	13 352
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu (kredyty i pożyczki)	20	242 061	17 469
Rzeczowe aktywa trwałe	21	163 158	184 642
Wartości niematerialne	22	41 006	43 694
Aktywa trwałe do zbycia	23	3 466	24 954
Należność z tytułu podatku dochodowego		63 949	16 270
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	24	185 456	165 206
Pozostałe aktywa	25	313 497	495 049
Aktywa razem		57 016 715	52 742 499

ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY

w tysiącach zł	Nota	31.12.2013	31.12.2012
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	26	2 348 562	2 491 745
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)	27	575 098	467 573
Instrumenty pochodne zabezpieczające	17	930 345	1 115 202
Zobowiązania wobec klientów	28	45 305 121	41 434 077
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	29	114 801	174 788
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	30	701 352	900 016
Rezerwy	31	66 616	44 805
Rezerwa na odroczony podatek dochodowy	32	0	0
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego		11 269	2 484
Pozostałe zobowiązania	33	977 833	674 029
Zobowiązania podporządkowane	34	622 585	613 610
Zobowiązania razem		51 653 582	47 918 329
KAPITAŁ WŁASNY			
Kapitał zakładowy	35	1 213 117	1 213 117
Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	35	1 147 502	1 147 502
Kapitał z aktualizacji wyceny	35	(131 223)	(134 391)
Zyski zatrzymane	35	3 133 737	2 597 942
Kapitał własny razem		5 363 133	4 824 170
Kapitał właścicieli jednostki dominującej		5 363 133	4 824 170
Kapitał przypadający na udziały niekontrolujące		0	0
Zobowiązania i kapitał własny razem		57 016 715	52 742 499

4. ZMIANY STANU SKONSOLIDOWANYCH KAPITAŁÓW WŁASNYCH

	Razem skonsolidowany kapitał własny	Kapitał zakładowy	Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wart. nominalnej	Kapitał z aktualizacji wyceny	Zyski zatrzymane
Kapitał własny na początek okresu (B/O) 01.01.2013	4 824 170	1 213 117	1 147 502	(134 391)	2 597 942
- całkowite dochody za rok 2013	538 963	0	0	3 168	535 795
Kapitał własny na koniec okresu (B/Z) 31.12.2013	5 363 133	1 213 117	1 147 502	(131 223)	3 133 737

	Razem skonsolidowany kapitał własny	Kapitał zakładowy	Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wart. nominalnej	Kapitał z aktualizacji wyceny	Zyski zatrzymane
Kapitał własny na początek okresu (B/O) 01.01.2012	4 586 245	1 213 117	1 147 502	99 865	2 125 761
- całkowite dochody za rok 2012	237 925	0	0	(234 256)	472 181
Kapitał własny na koniec okresu (B/Z) 31.12.2012	4 824 170	1 213 117	1 147 502	(134 391)	2 597 942

Szczegółowe zmiany stanu poszczególnych pozycji kapitałów własnych zostały zaprezentowane w **nocie (35)**.

5. SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH**A. PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ**

w tysiącach zł	1.01.2013 - 31.12.2013	1.01.2012 - 31.12.2012
Zysk (strata) po opodatkowaniu	535 795	472 181
Korekty razem:	2 429 778	3 384 390
Zysk/strata udziałowców niekontrolujących	0	0
Zysk/ strata z akcji (udziałów) w podmiotach podporządkowanych	2 144	(2 198)
Amortyzacja	54 332	55 388
Zyski/straty z tytułu różnic kursowych	24 591	(145 502)
Przychody z tytułu dywidend	(1 641)	(1 929)
Rezerwy	21 811	9 378
Wynik na sprzedaży i likwidacji składników działalności inwestycyjnej	(34 711)	(39 066)
Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)	(76 881)	(456 834)
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom	(14 851)	1 037 146
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(1 533 801)	1 095 759
Zmiana stanu należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	(224 592)	(15 260)
Zmiana stanu zobowiązań wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)	(77 332)	(1 289 539)
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	82 315	625 819
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	3 871 044	4 006 242
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	(59 987)	(1 431 840)
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	(66 234)	73 016
Zmiana stanu rozrachunków z tytułu podatku dochodowego	144 299	207 787
Podatek dochodowy zapłacony	(204 186)	(122 068)
Zmiana stanu pozostałych aktywów i pasywów	507 206	(238 836)
Pozostałe pozycje	16 252	16 927
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	2 965 573	3 856 571

B. PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ

w tysiącach zł	1.01.2013 - 31.12.2013	1.01.2012 - 31.12.2012
Wpływy z działalności inwestycyjnej	284 513 178	177 729 112
Zbycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowego majątku trwałego	18 877	15 538
Zbycie akcji i udziałów w podmiotach podporządkowanych	0	2 084
Zbycie aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat	0	0
Zbycie inwestycyjnych aktywów finansowych	284 492 660	177 709 561
Pozostałe wpływy inwestycyjne	1 641	1 929
Wydatki z tytułu działalności inwestycyjnej	(286 631 614)	(178 802 483)
Nabycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowego majątku trwałego	(28 315)	(27 066)
Nabycie akcji i udziałów w podmiotach podporządkowanych	0	0
Nabycie aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat	0	0
Nabycie inwestycyjnych aktywów finansowych	(286 603 299)	(178 775 417)
Pozostałe wydatki inwestycyjne	0	0
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(2 118 436)	(1 073 371)

C. PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ

w tysiącach zł	1.01.2013 - 31.12.2013	1.01.2012 - 31.12.2012
Wpływy z działalności finansowej	60 000	298 750
Zaciągnięcie kredytów długoterminowych	60 000	298 750
Emisja dłużnych papierów wartościowych	0	0
Zwiększenie stanu zobowiązań podporządkowanych	0	0
Wpływy z emisji akcji własnych oraz dopłat do kapitału	0	0
Pozostałe wpływy finansowe	0	0
Wydatki z tytułu działalności finansowej	(448 722)	(430 590)
Splata kredytów długoterminowych	(281 960)	(140 844)
Wykup dłużnych papierów wartościowych	(132 430)	(244 193)
Zmniejszenie stanu zobowiązań podporządkowanych	0	0
Wydatki z tytułu kosztów emisji	0	0
Umorzenie akcji	0	0
Płatności dywidend i innych wypłat na rzecz właścicieli	0	0
Pozostałe wydatki finansowe	(34 332)	(45 553)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	(388 722)	(131 840)

D. ZMIANA STANU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NETTO (A+B+C)	458 415	2 651 360
E. ŚRODKI PIENIĘŻNE NA POCZĄTEK OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO	6 294 360	3 643 000
F. ŚRODKI PIENIĘŻNE NA KONIEC OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO (D+E)	6 752 775	6 294 360

6. INFORMACJE OGÓLNE O EMITENCIE I GRUPIE KAPITAŁOWEJ EMITENTA

Bank Millennium S.A. (Bank) jest ogólnopolskim, uniwersalnym bankiem oferującym swoje usługi wszystkim segmentom rynku poprzez sieć oddziałów i centrów korporacyjnych, sieci indywidualnych doradców i bankowość elektroniczną.

Bank, wpisany pod nr KRS 0000010186 do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego ma swoją siedzibę na ul. Stanisława Żaryna 2 a w Warszawie.

Bank jest obecny na Giełdzie Papierów Wartościowych od 1992 r. i był pierwszym bankiem notowanym na warszawskim parkiecie.

Bank jest jednostką dominującą Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A. (Grupa), która zatrudnia prawie 5900 pracowników, a podstawowymi przedmiotami jej działalności są działalność bankowa, leasingowa, faktoringowa, maklerska, kapitałowa oraz zarządzanie funduszami inwestycyjnymi.

Rada Nadzorcza i Zarząd Banku Millennium S.A. na dzień 31.12.2013 r.:

Walne Zgromadzenie Banku w dniu 11 kwietnia 2013 r. powołało na członka Rady Nadzorczej Banku Pana Grzegorza Jędręsa.

W dniu 24 października 2013 r. Pan Bogusław Kott - Prezes Zarządu Banku, złożył rezygnację ze stanowiska Prezesa Zarządu Banku, ze skutkiem na dzień 24 października 2013 r.

Na posiedzeniu w dniu 24 października 2013 r. Rada Nadzorcza powołała Pana Joao Nuno Lima Bras Jorge na stanowisko Prezesa Zarządu Banku i ustaliła, że Zarząd Banku obecnej kadencji będzie liczył 7 osób.

Pan Joao Bras Jorge dotychczas pełnił funkcję Pierwszego Wiceprezesa Zarządu Banku (Komisja Nadzoru Finansowego wyraziła 1 października 2013 r. zgodę na powołanie Pana Joao Bras Jorge na stanowisko Prezesa Zarządu Banku).

W następstwie złożenia przez Pana Bogusława Kotta rezygnacji z funkcji Prezesa Zarządu Banku, spełnił się warunek powołania Pana Bogusława Kotta w skład Rady Nadzorczej Banku obecnej kadencji (stosownie do postanowień uchwały nr 19 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku z dnia 20 kwietnia 2012 r.), wskutek czego od dnia 24 października 2013 r. Pan Bogusław Kott jest członkiem Rady Nadzorczej Banku.

Na ww. posiedzeniu Rada Nadzorcza powołała Pana Bogusława Kotta na Przewodniczącego Rady Nadzorczej. Dotychczasowy Przewodniczący Rady Pan Maciej Bednarkiewicz został powołany na jej Wiceprzewodniczącego.

Skład osobowy Rady Nadzorczej według stanu na 31 grudnia 2013 był następujący:

- Bogusław Kott- Przewodniczący Rady Nadzorczej
- Maciej Bednarkiewicz - Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej,
- Nuno Manuel da Silva Amado - Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej,
- Marek Furtek - Sekretarz Rady Nadzorczej,
- Miguel de Campos Pereira de Bragança - Członek Rady Nadzorczej,
- Luís Maria França de Castro Pereira Coutinho - Członek Rady Nadzorczej,
- Grzegorz Jędrus - Członek Rady Nadzorczej,
- Andrzej Koźmiński - Członek Rady Nadzorczej,
- Maria da Conceição Mota Soares de Oliveira Callé Lucas - Członek Rady Nadzorczej,
- Marek Rocki - Członek Rady Nadzorczej,
- Dariusz Rosati - Członek Rady Nadzorczej,
- Rui Manuel da Silva Teixeira - Członek Rady Nadzorczej.

Skład osobowy Zarządu Banku według stanu na 31 grudnia 2013 był następujący:

- Joao Nuno Lima Bras Jorge - Prezes Zarządu,
- Fernando Maria Cardoso Rodrigues Bicho - Wiceprezes Zarządu,
- Artur Klimczak - Wiceprezes Zarządu,
- Julianna Boniuk-Gorzelańczyk - Członek Zarządu,
- Wojciech Haase - Członek Zarządu,
- Andrzej Gliński - Członek Zarządu,
- Maria Jose Henriques Barreto De Matos De Campos - Członek Zarządu.

Jednostką dominującą Grupy jest Bank Millennium S.A. Spółki wchodzące w skład Grupy na dzień 31.12.2013 r. przedstawia poniższa tabela:

Nazwa	Rodzaj działalności	Siedziba	% udziału Grupy w kapitałach własnych	% udziału Grupy w głosach na WZA lub ZW	Ujęcie w sprawozdaniu Grupy
MILLENNIUM LEASING Sp. z o.o.	usługi leasingowe	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM DOM MAKLERSKI S.A.	usługi maklerskie	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM TFI S.A.	zarządzanie funduszami inwestycyjnymi	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MB FINANCE AB	finansowanie spółek grupy	Sztokholm	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM SERVICE Sp. z o.o.	budownictwo ogólne, inżynieria lądowa	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
TBM Sp. z o.o.	operacje finansowe na rynku kapitałowym i usługi doradcze	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM TELECOMMUNICATION SERVICES Sp. z o.o.	operacje finansowe na rynku kapitałowym i usługi doradcze	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
LUBUSKIE FABRYKI MEBLI S.A.	wytwarzanie mebli	Świebodzin	50	50	metoda praw własności(*)
BG LEASING S.A. w upadłości	usługi leasingowe	Gdańsk	74	74	koszt historyczny(*)

(*) Pomimo posiadania większościowego pakietu akcji Lubuskie Fabryki Mebli S.A. z uwagi na przyjętą politykę inwestycyjną Grupa faktycznie nie wywiera wpływu na politykę finansową i operacyjną spółki w celu osiągnięcia korzyści ekonomicznych. W efekcie wspomnianego braku sprawowania kontroli Grupa nie konsoliduje zaangażowania kapitałowego w Lubuskie Fabryki Mebli S.A. lecz wycenia metodą praw własności uznając na mocy zapisów MSR 28 tę inwestycję za podmiot stowarzyszony.

Jednocześnie na mocy tego samego kryterium kontroli Grupa nie konsoliduje sprawozdań finansowych BG Leasing S.A. z uwagi na toczące się w spółce postępowanie upadłościowe.

Ponadto Grupa obejmuje konsolidacją Spółkę specjalnego przeznaczenia Orchis Sp. z o.o. (SPV), która została utworzona na potrzeby obsługi transakcji sekurytyzacji przeprowadzonej przez Grupę w roku 2007. Zgodnie z zapisami MSR 27, MSR 39 oraz SKI 12 Spółka została objęta konsolidacją, pomimo iż Grupa nie posiada zaangażowania kapitałowego (z tego powodu nie została ujęta w powyższej tabeli).

W roku 2013 Bank zrealizował transakcję sprzedaży spółki Pomorskie Hurtowe Centrum Rolno-Spożywcze (PHCRS). Do momentu sprzedaży spółka PHCRS wchodziła w skład Grupy Banku Millennium S.A. i w sprawozdaniu skonsolidowanym była wyceniana metodą praw własności.

7. POLITYKA RACHUNKOWOŚCI

1) OŚWIADCZENIE O ZGODNOŚCI Z MIĘDZYNARODOWYMI STANDARDAMI SPRAWOZDAWCZOŚCI FINANSOWEJ

Sprawozdanie finansowe Grupy zostało przygotowane zgodnie z wymogami Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) w wersji zatwierdzonej przez Unię Europejską, a w zakresie nieuregulowanym powyższymi standardami zgodnie z wymogami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2013 roku, poz. 330, z późniejszymi zmianami) i wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych, jak również wymogami odnoszącymi się do emitentów papierów wartościowych dopuszczonych lub będących przedmiotem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na rynku oficjalnych notowań giełdowych. Przedmiotowe sprawozdanie finansowe wypełnia obowiązki informacyjne określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 19 października 2005 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych (Dz. U. z 2005 r., Nr 209).

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd Banku w dniu 28 lutego 2014 r.

2) STANDARDY I INTERPRETACJE NIE OBOWIĄZUJĄCE NA DZIEŃ BILANSOWY

Szereg nowych Standardów (MSSF), zmian do Standardów i Interpretacji nie jest jeszcze obowiązujących dla okresów rocznych kończących się 31 grudnia 2013 r. i nie zostały one zastosowane w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Spośród nowych Standardów, zmian do Standardów i Interpretacji wybrano i zamieszczono poniżej te, które mogą mieć wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe ze względu na ich zakres przedmiotowy oraz zakres działalności Grupy. Grupa ma zamiar zastosować je, dla okresów, dla których są obowiązujące po raz pierwszy.

STANDARDY I INTERPRETACJE ZATWIERDZONE PRZEZ UE, KTÓRE NIE WESZŁY JESZCZE W ŻYCIE DLA OKRESÓW ROCZNYCH KOŃCĄCYCH SIĘ W DNIU 31 GRUDNIA 2013 R.

MSSF 10 Skonsolidowane sprawozdania finansowe

Data wejścia w życie: dla okresów rozpoczynających się w dniu 1 stycznia 2014 oraz później

Opis zmian:

MSSF 10 przewiduje jeden nowy model analizy kontroli w odniesieniu do wszystkich podmiotów, w które dokonano inwestycji, włączając w to podmioty, które aktualnie jako JSP są w zakresie SKI-12. MSSF 10 wprowadza nowe wymagania, co do oceny kontroli, które różnią się od dotychczasowych wymogów z MSR 27 (2008). W nowym modelu kontroli inwestor kontroluje podmiot, w którym dokonał inwestycji, jeśli (1) jest narażony na lub ma prawo do zmiennych zwrotów z tytułu zaangażowania w ten podmiot, (2) ma zdolność wpływania na te zwroty poprzez władzę nad podmiotem inwestycji oraz (3) istnieje związek pomiędzy ww. władzą a zwrotami.

Nowy standard zawiera również wymogi, co do ujawnień oraz wymogi odnoszące się do sporządzania skonsolidowanych sprawozdań finansowych. Wymogi te przeniesiono z MSR 27 (2008).

Ewentualny wpływ na sprawozdanie finansowe:

Grupa jest w trakcie analizy wpływu nowego Standardu, jednakże nie spodziewa się, aby miał on istotny wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

MSSF 12 Ujawnianie informacji na temat udziałów w innych jednostkach

Data wejścia w życie: dla okresów rozpoczynających się w dniu 1 stycznia 2014 oraz później

Opis zmian:

MSSF 12 zawiera dodatkowe wymogi związane z ujawnianiem informacji dotyczących znaczących osądów, przy określaniu charakteru posiadanych udziałów w innych jednostkach, wspólnych ustaleniach umownych, jednostkach stowarzyszonych i / lub jednostkach strukturyzowanych niepodlegających konsolidacji.

Ewentualny wpływ na sprawozdanie finansowe:

Grupa jest w trakcie analizy wpływu nowego Standardu, jednakże nie spodziewa się, aby miał on istotny wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

Zmiany do MSSF 10, MSSF 11 i MSSF 12: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe, Wspólne ustalenia umowne, Ujawnienia informacji na temat udziałów w innych jednostkach

Data wejścia w życie: dla okresów rozpoczynających się w dniu 1 stycznia 2014 oraz później

*Opis zmian:**Zmiany:*

- definiują datę początkowego zastosowania MSSF 10 jako początek rocznego okresu sprawozdawczego, w którym standard został zastosowany po raz pierwszy (tj. 1 stycznia 2013 r. jeśli nie został zastosowany wcześniej). Na ten dzień jednostka weryfikuje czy nastąpiła zmiana osądów w stosunku do konieczności konsolidacji posiadanych inwestycji w inne jednostki,
- ograniczają wymóg przekształcenia danych porównawczych do okresu bezpośrednio poprzedzającego dzień pierwszego zastosowania, co ma zastosowanie do wszystkich omawianych standardów. Jednostki, które przedstawiają dobrowolnie dane porównawcze za więcej niż jeden okres, mogą pozostawić dodatkowe okresy porównawcze nieprzekształcone,
- wymagają ujawnień wpływu zmiany w polityce rachunkowości dla okresu bezpośrednio poprzedzającego dzień pierwszego zastosowania (tj. ujawnienie wpływu zmian na bieżący okres nie jest wymagane),
- usuwają wymóg przedstawienia danych porównawczych w odniesieniu do ujawnień dotyczących niekonsolidowanych ustrukturyzowanych jednostek, dla któregośkolwiek okresu poprzedzającego roczny okres, w którym MSSF 12 został zastosowany po raz pierwszy.

Ewentualny wpływ na sprawozdanie finansowe:

Grupa jest w trakcie analizy wpływu nowego Standardu, jednakże nie spodziewa się, aby miał on istotny wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

MSR 28 (2011) Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach

Data wejścia w życie: dla okresów rozpoczynających się w dniu 1 stycznia 2014 oraz później

Opis zmian:

W MSR 28 (2011) dokonano ograniczonych zmian:

- Jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia przeznaczone do sprzedaży. MSSF 5 Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana jest stosowany do inwestycji, lub jej części, w jednostkę stowarzyszoną lub wspólne przedsięwzięcie, które spełnia kryteria zaklasyfikowania jako przeznaczone do sprzedaży. Do zatrzymanej części inwestycji, której nie zaklasyfikowano jako przeznaczona do sprzedaży, stosuje się metodę praw własności aż do momentu zbycia części przeznaczonej do sprzedaży. Po jej zbyciu zatrzymana część inwestycji ujmowana jest metodą praw własności, jeśli zatrzymana inwestycja nadal stanowi inwestycję w jednostkę stowarzyszoną lub wspólne przedsięwzięcie.
- Zmiany w inwestycjach w jednostkach stowarzyszonych lub wspólnych przedsięwzięciach. Uprzednio zgodnie z MSR 28 (2008) i MSR 31, ustanie znaczącego wpływu lub współkontroli powodowało we wszystkich przypadkach konieczność ponownej wyceny zatrzymanych udziałów, nawet w przypadku, gdy znaczący wpływ zamieniał się we współkontrolę. MSR 28 (2011) wymaga, aby w takich sytuacjach zatrzymane inwestycje nie były ponownie wyceniane.

Ewentualny wpływ na sprawozdanie finansowe:

Grupa jest w trakcie analizy wpływu nowego Standardu, jednakże nie spodziewa się, aby miał on istotny wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

Zmiany do MSR 32 Instrumenty finansowe: prezentacja - Kompensowanie aktywów finansowych i zobowiązań finansowych

Data wejścia w życie: dla okresów rozpoczynających się w dniu 1 stycznia 2014 oraz później

Opis zmian:

Zmiany nie wprowadzają nowych zasad dotyczących kompensowania aktywów i zobowiązań finansowych; Wyjaśniają one natomiast kryteria dotyczące kompensat, co ma na celu usunięcie niespójności w ich stosowaniu.

Zmiany objaśniają, że jednostka posiada tytuł prawny do kompensaty, jeśli tytuł ten:

- nie jest uwarunkowany wystąpieniem określonego zdarzenia w przyszłości; oraz
- jest egzekwowalny zarówno w zwykłym trybie prowadzenia działalności jak i w przypadku niewywiązania się z płatności lub w przypadku niewypłacalności lub upadłości jednostki i wszystkich kontrahentów.

Ewentualny wpływ na sprawozdanie finansowe:

Grupa jest w trakcie analizy wpływu nowego Standardu, jednakże nie spodziewa się, aby miał on istotny wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

Nowacja instrumentów pochodnych a dalsze stosowanie rachunkowości zabezpieczeń (Zmiany do MSR 39 Instrumenty Finansowe: Ujmowanie i Wycena)

Data wejścia w życie: dla okresów rozpoczynających się w dniu 1 stycznia 2014 oraz później

Opis zmian:

Zmiany pozwalają na dalsze stosowanie rachunkowości zabezpieczeń w przypadku gdy instrument pochodny, wyznaczony jako instrument zabezpieczający, podlega nowacji (czyli odnowieniu) wynikającej z przepisów prawa w celu rozliczenia z izbą rozliczeniową (kontrahentem centralnym), kiedy spełnione są następujące warunki:

- nowacja wymagana jest przepisami prawa,
- izba rozliczeniowa zostaje nową stroną transakcji dla każdej z pierwotnych stron kontraktu dotyczącego instrumentu pochodnego, oraz
- zmiany warunków instrumentu pochodnego ograniczają się do tych, które są konieczne do zmiany strony umowy.

Ewentualny wpływ na sprawozdanie finansowe:

Grupa jest w trakcie analizy wpływu nowego Standardu, jednakże nie spodziewa się, aby miał on istotny wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

Ujawnienia wartości odzyskiwalnej dotyczące aktywów niefinansowych (Zmiany do MSR 36 Utrata wartości aktywów)

Data wejścia w życie: dla okresów rozpoczynających się w dniu 1 stycznia 2014 oraz później

Opis zmian:

Zmiany wyjaśniają że wartość odzyskiwalna powinna być ujawniona jedynie dla poszczególnych aktywów (w tym wartości firmy) lub ośrodków wypracowujących środki pieniężne, dla których rozpoznano lub odwrócono w danym okresie straty z tytułu utraty wartości.

Zmiany wprowadzają również wymóg ujęcia następujących dodatkowych ujawnień w przypadku gdy strata z tytułu utraty wartości składnika aktywów (w tym wartości firmy) lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne została rozpoznana lub odwrócona w danym okresie a wartość odzyskiwalna została ustalona w oparciu o wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży:

- poziomu hierarchii ustalania wartości godziwej zgodnie z MSSF 13 Ustalanie wartości godziwej, do którego przypisano dany szacunek wartości godziwej;
- dla wycen w wartości godziwej zaklasyfikowanych do poziomu 2 oraz poziomu 3 hierarchii wartości godziwej, opis zastosowanych technik wyceny oraz ewentualnych zmian w tych technikach wraz z podaniem ich przyczyn;
- dla wycen w wartości godziwej zaklasyfikowanych do poziomu 2 oraz poziomu 3 hierarchii wartości godziwej, opis kluczowych założeń (tzn. założeń, na które wartość odzyskiwalna jest najbardziej wrażliwa) wykorzystanych przy ustalaniu wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży. Jeśli wartość godziwa pomniejszona o koszty sprzedaży została określona w oparciu o szacunek wartości bieżącej, należy również ujawnić stopy dyskonta wykorzystane w bieżącym oraz poprzednim okresie.

Ewentualny wpływ na sprawozdanie finansowe:

Grupa nie oczekuje, aby powyższa zmiana miała znaczący wpływ na sprawozdanie finansowe, ponieważ nie skutkuje to zmianą polityki rachunkowości jednostki.

STANDARDY I INTERPRETACJE OCZEKUJĄCE NA ZATWIERDZENIE PRZEZ UE

MSSF 9 Instrumenty Finansowe (2009)

Data wejścia w życie: nie określono

Opis zmian:

Nowy Standard zastępuje wytyczne zawarte w MSR 39 Instrumenty Finansowe: ujmowanie i wycena, na temat klasyfikacji oraz wyceny aktywów finansowych. Standard eliminuje istniejące obecnie w MSR 39 kategorie: utrzymywane do terminu wymagalności, dostępne do sprzedaży oraz pożyczki i należności.

W momencie początkowego ujęcia aktywa finansowe będą klasyfikowane do jednej z dwóch kategorii:

- aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu; lub
- aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej.

Składnik aktywów finansowych jest wyceniany według zamortyzowanego kosztu, jeżeli spełnione są następujące dwa warunki:

- aktywa utrzymywane są w ramach modelu biznesowego, którego celem jest utrzymywanie aktywów w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z kontraktu; oraz
- jego warunki umowne powodują powstanie w określonych momentach przepływów pieniężnych stanowiących wyłącznie spłatę kapitału oraz odsetek od niespłaconej części kapitału.

Zyski i straty z wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej ujmowane są w wyniku finansowym bieżącego okresu, z wyjątkiem sytuacji, gdy inwestycja w instrument kapitałowy nie jest przeznaczona do obrotu. MSSF 9 daje możliwość dokonania nieodwracalnej decyzji o wycenie takich instrumentów finansowych, w momencie ich początkowego ujęcia, w wartości godziwej przez inne całkowite dochody. Wyboru takiego można dokonać dla każdego instrumentu osobno. Wartości ujęte w innych całkowitych dochodach nie mogą w późniejszych okresach zostać przekwalifikowane do rachunku zysków i strat.

Ewentualny wpływ na sprawozdanie finansowe:

Grupa jest w trakcie analizy wpływu nowego Standardu na sprawozdanie finansowe jednakże ze względu na kompleksowy charakter zmian jak i ciągle trwający proces modyfikacji Standardu proces szacowania wpływu zmian na skonsolidowane sprawozdanie finansowe nie został zakończony.

Zmiany do MSSF 9 Instrumenty Finansowe (2010)

Data wejścia w życie: nie określono

Opis zmian:

Zmiany do MSSF 9 z 2010 roku zmieniają wskazówki zawarte w MSR 39 Instrumenty Finansowe: ujmowanie i wycena na temat klasyfikacji i wyceny zobowiązań finansowych oraz wyłączenia aktywów finansowych oraz zobowiązań finansowych.

Standard zachowuje prawie wszystkie dotychczasowe wymogi MSR 39 w zakresie klasyfikacji i wyceny zobowiązań finansowych oraz wyłączenia aktywów finansowych i zobowiązań finansowych.

Standard wymaga, aby zmiana wartości godziwej dotycząca zmiany ryzyka kredytowego zobowiązania finansowego wyznaczonego w momencie początkowego ujęcia jako wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy były prezentowane w ramach innych całkowitych dochodów. Jedynie pozostała część zysku lub straty z wyceny do wartości godziwej ma być ujmowana w zysku lub stracie bieżącego okresu. W przypadku jednak, gdyby zastosowanie tego wymogu powodowało brak współmierności przychodów i kosztów, cała zmiana wartości godziwej byłaby ujmowana w zysku lub stracie bieżącego okresu.

Wartości zaprezentowanych w innych całkowitych dochodach nie przeklasyfikowuje się w późniejszych okresach do zysku lub straty bieżącego okresu. Mogą one być jednak przeklasyfikowane w ramach kapitału własnego.

Zgodnie z MSSF 9 wycena pochodnych instrumentów finansowych, które związane są z nienotowanymi instrumentami kapitałowymi i które muszą być uregulowane poprzez dostarczenie nienotowanych instrumentów kapitałowych, których wartość nie może zostać wiarygodnie ustalona, powinna nastąpić według wartości godziwej.

Ewentualny wpływ na sprawozdanie finansowe:

Grupa jest w trakcie analizy wpływu nowego Standardu na sprawozdanie finansowe jednakże ze względu na kompleksowy charakter zmian jak i ciągle trwający proces modyfikacji Standardu proces szacowanie wpływu zmian na skonsolidowane sprawozdanie finansowe nie został zakończony.

Zmiany do MSSF 9 Instrumenty finansowe i MSSF 7 Instrumenty finansowe: ujawnienia

Data wejścia w życie: nie określono

Opis zmian:

Zmiany te zmieniają wymogi dotyczące ujawnień oraz przekształcania danych porównawczych dotyczących początkowego zastosowania MSSF 9 Instrumenty finansowe (2009) oraz MSSF 9 Instrumenty finansowe (2010).

Zmiany do MSSF 7 wymagają ujawnienia szczegółów dotyczących skutków początkowego zastosowania MSSF 9, w sytuacji kiedy jednostka nie przekształca danych porównawczych zgodnie ze wymaganiami zmienionego MSSF 9.

Jeśli jednostka zastosuje MSSF 9 od 1 stycznia 2013 r. lub później, wówczas nie jest wymagane przekształcenie danych porównawczych dla okresów przed datą początkowego zastosowania.

Jeśli jednostka dokona wcześniejszego zastosowania MSSF 9 w 2012 r., wówczas ma możliwość przekształcenia danych porównawczych bądź przedstawienia dodatkowych ujawnień, zgodnie z wymaganiami zmienionego MSSF 7.

Jeśli jednostka dokona wcześniejszego zastosowania MSSF 9 przed 2012 r., wówczas nie ma ona obowiązku przekształcania danych porównawczych ani przedstawiania dodatkowych ujawnień wymaganych przez zmieniony MSSF 7.

Ewentualny wpływ na sprawozdanie finansowe:

Grupa jest w trakcie analizy wpływu nowego Standardu na sprawozdanie finansowe jednakże ze względu na kompleksowy charakter zmian jak i ciągle trwający proces modyfikacji Standardu proces szacowanie wpływu zmian na skonsolidowane sprawozdanie finansowe nie został zakończony.

Interpretacja KIMSF 21 Opłaty publiczne

Data wejścia w życie: dla okresów rozpoczynających się w dniu 1 stycznia 2014 oraz później

Opis zmian:

Interpretacja zawiera wytyczne w zakresie identyfikacji zdarzeń obligujących, powodujących powstanie zobowiązania z tytułu opłat publicznych oraz momentu ujęcia takiego zobowiązania.

Zgodnie z Interpretacją, zdarzenie obligujące to zdarzenie wynikające z odpowiednich przepisów prawa, które skutkuje powstaniem zobowiązania do uiszczenia danej opłaty publicznej i koniecznością jego ujęcia w sprawozdaniu finansowym.

Zobowiązanie z tytułu opłaty publicznej jest ujmowane w sposób stopniowy w przypadku jeśli zdarzenie obligujące następuje w ciągu pewnego okresu.

W przypadku jeśli zdarzeniem obligującym jest osiągnięcie określonego minimalnego progu działalności, zobowiązanie ujmowane jest w momencie osiągnięcia tego progu.

Interpretacja wyjaśnia, że fakt, iż jednostka jest ekonomicznie zobowiązana do kontynuowania działalności w kolejnym okresie nie powoduje zwyczajowo oczekiwanego obowiązku uiszczenia opłaty publicznej, która wynika z prowadzenia działalności w przyszłości.

Ewentualny wpływ na sprawozdanie finansowe:

Grupa nie oczekuje, aby powyższa zmiana miała znaczący wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe, ponieważ nie skutkuje to zmianą polityki rachunkowości jednostki.

Zmiany do Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej 2010-2012

Data wejścia w życie: dla okresów rozpoczynających się w dniu 1 lipca 2014 oraz później

Opis zmian:

Doroczne ulepszenia MSSF 2010-2012 zawierają 8 zmian do 7 standardów, z odpowiednimi zmianami do pozostałych standardów i interpretacji. Głównie zmiany:

- wyjaśniają definicję “warunków nabycia uprawnień” z Załącznika A do MSSF 2 Płatności w formie akcji, poprzez oddzielne zdefiniowanie warunków związanych z dokonaniem i warunków świadczenia usług,
- wyjaśniają pewne aspekty ujęcia księgowego zapłaty warunkowej w transakcjach połączenia jednostek,
- zmieniają paragraf 22 w MSSF 8 Segmenty operacyjne, aby wprowadzić wymóg ujawniania przez jednostki czynników, które służą do identyfikacji segmentów sprawozdawczych, gdy segmenty operacyjne jednostki są łączone. Ma to uzupełnić obecne wymogi dotyczące ujawnień zawarte w paragrafie 22(a) w MSSF 8,
- zmieniają paragraf 28(c) w MSSF 8 Segmenty operacyjne, by wyjaśnić, że uzgodnienie sumy bilansowej aktywów segmentów sprawozdawczych do sumy bilansowej jednostki powinno być ujawnione, jeśli jest to regularnie przekazywane głównemu decydentowi operacyjnemu jednostki. Zmiana ta jest spójna z wymogami zawartymi w paragrafach 23 i 28(d) w MSSF 8,
- wyjaśniają uzasadnienie RMSR usunięcia paragrafu B5.4.12 z MSSF 9 Instrumenty finansowe i paragrafu OS79 z MSR 39 Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena jako zmian wynikających z MSSF 13 Ustalanie wartości godziwej,
- wyjaśniają wymogi dotyczące modelu wartości przeszacowanej z MSR 16 Rzeczowe aktywa trwałe i MSR 38 Wartości niematerialne, aby odnieść się do zgłaszanych wątpliwości w kwestii ustalenia umorzenia i amortyzacji na dzień przeszacowania,
- ustanawiają podmiot świadczący usługi zarządzania jednostką, jej podmiotem powiązanym.

Ewentualny wpływ na sprawozdanie finansowe:

Grupa jest w trakcie analizy wpływu nowych Standardów jednakże nie oczekuje się, aby wiele z powyższych zmian miało znaczący wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

Zmiany do Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej 2011-2013

Data wejścia w życie: dla okresów rozpoczynających się w dniu 1 lipca 2014 oraz później

Opis zmian:

Doroczne ulepszenia MSSF 2011-2013 zawierają 4 zmiany standardów, z odpowiednimi zmianami do pozostałych standardów i interpretacji. Głównie zmiany:

- wyjaśniają znaczenie określenia “każdego z MSSF obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego, w którym zastosowano MSSF po raz pierwszy”, użytego w paragrafie 7 w MSSF 1 Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy;
- wyjaśniają, że wyjątek z zastosowania, zawarty w paragrafie 2(a) w MSSF 3 Połączenia jednostek:
 - wyłącza tworzenie wszelkich rodzajów wspólnych przedsięwzięć, jak zdefiniowano w MSSF 11 Wspólne przedsięwzięcia, z zakresu MSSF 3; i
 - dotyczy jedynie sprawozdań finansowych wspólnych przedsięwzięć lub wspólnych działań.
- wyjaśniają, że wyjątek dotyczący portfela instrumentów, zawarty w paragrafie 48 w MSSF 13 dotyczy wszystkich umów będących w zakresie MSR 39 Instrumenty finansowe: Ujmowanie i wycena, albo MSSF 9 Instrumenty finansowe, niezależnie, czy spełniają one definicje aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych z MSR 32 Instrumenty finansowe: Prezentacja.
- wyjaśniają, że do oceny, czy zakup nieruchomości inwestycyjnej jest nabyciem składnika aktywów, grupy aktywów czy też połączeniem przedsięwzięć w zakresie MSSF 3, wymagane jest zastosowanie osądu, oraz że osąd ten bazuje na wytycznych zawartych w MSSF 3.

Ewentualny wpływ na sprawozdanie finansowe:

Grupa jest w trakcie analizy wpływu nowych Standardów jednakże nie oczekuje się, aby wiele z powyższych zmian miało znaczący wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

3) PRZYJĘTE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Podstawy sporządzenia sprawozdania finansowego

Skonsolidowane sprawozdanie Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A. sporządzone za rok obrotowy od 1 stycznia 2013 roku do 31 grudnia 2013 roku obejmuje dane finansowe Banku oraz dane finansowe jednostek zależnych, stanowiących „Grupę” oraz dane jednostek stowarzyszonych wycenione metodą praw własności.

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w oparciu o założenie kontynuowania przez Grupę działalności gospodarczej w niezmnieszonej istotnie zakresie, w okresie nie krótszym niż rok od dnia bilansowego.

Sprawozdanie zostało przygotowane w złotych polskich, a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, zostały podane w tysiącach złotych (tys. zł).

W sprawozdaniu zastosowano koncepcję wartości godziwej dla aktywów finansowych i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym instrumentów pochodnych oraz aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, za wyjątkiem tych, dla których nie można wiarygodnie ustalić wartości godziwej. Pozostałe składniki aktywów finansowych i zobowiązań finansowych (w tym kredyty i pożyczki) wykazywane są w wartości zamortyzowanego kosztu ustalonego przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości lub cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga od kierownictwa dokonania subiektywnych ocen, estymacji i przyjęcia założeń, które wpływają na stosowane zasady rachunkowości oraz na prezentowane kwoty aktywów i pasywów oraz przychodów i kosztów. Za wybór, stosowanie, rozwój i sprawdzenie trafności przyjętych estymacji odpowiada jednostka merytoryczna Grupy, przyjęte założenia są następnie zatwierdzane przez kierownictwo Grupy. Szacunki i założenia dokonywane są w oparciu o dostępne dane historyczne oraz szereg innych czynników, które są uważane za właściwe w danych warunkach. Wyniki tworzą podstawę do dokonywania szacunków odnośnie wartości bilansowych aktywów i pasywów, których nie da się określić w jednoznaczny sposób na podstawie innych źródeł. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Zgodność rzeczywistych wyników i dokonanych szacunków i założeń jest weryfikowana na bieżąco. Korekty w szacunkach są rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku pod warunkiem, że korekta dotyczy tylko tego okresu lub w okresie, w którym dokonano zmiany i w okresach przyszłych, jeśli korekta wpływa zarówno na bieżący jak i przyszłe okresy.

Poniżej prezentowane zasady rachunkowości zostały zastosowane do wszystkich okresów sprawozdawczych zaprezentowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Wszystkie jednostki objęte konsolidacją sporządzają sprawozdania finansowe zgodnie z jednolitymi obowiązującymi w całej Grupie MSSF, na ten sam dzień bilansowy.

Podstawy konsolidacji

Metoda nabycia

Przejęcie jednostek zależnych przez Grupę rozlicza się metodą nabycia. Koszt przejęcia ustala się jako wartość godziwą przekazanych aktywów, wyemitowanych instrumentów kapitałowych oraz zobowiązań zaciągniętych lub przejętych na dzień wymiany. Możliwe do zidentyfikowania aktywa nabyte oraz zobowiązania i zobowiązania warunkowe przejęte w ramach połączenia jednostek gospodarczych wycenia się początkowo według ich wartości godziwej na dzień przejęcia, niezależnie od wielkości ewentualnych udziałów niekontrolujących. Nadwyżkę kosztu przejęcia nad wartością godziwą udziału Grupy w możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywach netto ujmuje się jako wartość firmy. Jeżeli koszt połączenia jest niższy od udziału Grupy w wartości godziwej netto możliwych do zidentyfikowania aktywów, zobowiązań, zobowiązań warunkowych przejętej jednostki zależnej, Grupa dokonuje ponownej oceny identyfikacji i wyceny możliwych do zidentyfikowania aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych jednostki przejmowanej oraz wyceny kosztu połączenia. Ewentualna nadwyżka pozostała po dokonaniu ponownej oceny jest ujmowana od razu w Rachunku zysków i strat.

Jednostki zależne

Jednostki zależne są to wszelkie podmioty (w tym jednostki specjalnego przeznaczenia) kontrolowane przez Grupę, co oznacza, iż Grupa w sposób bezpośredni lub pośredni wpływa na politykę finansową i operacyjną danego podmiotu w celu osiągnięcia korzyści ekonomicznych. Przy dokonywaniu oceny czy Grupa kontroluje daną jednostkę uwzględnia się między innymi istnienie i wpływ potencjalnych praw głosu, które w danej chwili można zrealizować lub zamienić.

O sprawowaniu kontroli można mówić również wtedy, gdy jednostka dominująca posiada połowę lub mniej praw głosu w danej jednostce gospodarczej i jeżeli:

- dysponuje więcej niż połową praw głosu na mocy umowy z innymi inwestorami,
- posiada zdolność kierowania polityką finansową i operacyjną jednostki gospodarczej na mocy statutu lub umowy,
- posiada zdolność mianowania lub odwoływania większości członków zarządu lub odpowiadającego mu organu, gdzie taki zarząd lub organ sprawuje kontrolę nad jednostką lub
- dysponuje większością głosów na posiedzeniach zarządu lub odpowiadającego mu organu, gdzie taki zarząd lub organ sprawuje kontrolę nad jednostką.

Jednostki zależne podlegają konsolidacji od dnia przejęcia nad nimi kontroli przez Grupę. Przestaje się je konsolidować z dniem ustania kontroli.

Transakcje, rozrachunki i nie zrealizowane zyski na transakcjach pomiędzy spółkami Grupy są eliminowane. Nie zrealizowane straty również podlegają eliminacji, chyba że transakcja dostarcza dowodów na utratę wartości przekazanego składnika aktywów.

Jednostki stowarzyszone

Jednostki stowarzyszone to wszelkie jednostki, na które Grupa wywiera znaczący wpływ, lecz których nie kontroluje, co zwykle towarzyszy posiadaniu od 20% do 50% ogólnej liczby głosów w organach stanowiących. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych rozlicza się metodą praw własności i ujmuje początkowo według kosztu. Inwestycja Grupy w jednostkach stowarzyszonych obejmuje wartość firmy (pomniejszoną o ewentualne skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości), określoną na dzień nabycia. Udział Grupy w wyniku finansowym jednostek stowarzyszonych od dnia nabycia ujmuje się w Rachunku zysków i strat, zaś jej udział w zmianach stanu innych kapitałów od dnia nabycia - w innych kapitałach. Wartość bilansową inwestycji koryguje się o łączne zmiany stanu poszczególnych elementów kapitału od dnia ich nabycia. Gdy udział Grupy w stratach jednostki stowarzyszonej staje się równy lub większy od udziału Grupy w tej jednostce stowarzyszonej, obejmującego ewentualne inne niż zabezpieczone należności, Grupa zaprzestaje ujmować dalsze straty, chyba że wzięta na siebie obowiązki lub dokonała płatności w imieniu danej jednostki stowarzyszonej.

Nie zrealizowane zyski na transakcjach pomiędzy Grupą a jej jednostkami stowarzyszonymi eliminuje się proporcjonalnie do udziału Grupy w jednostkach stowarzyszonych. Nie zrealizowane straty również są eliminowane, chyba że transakcja dostarcza dowodów na wystąpienie utraty wartości przekazywanego składnika aktywów.

Waluta funkcjonalna oraz waluta prezentacji

Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych poszczególnych jednostek Grupy wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność („waluta funkcjonalna”). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych, które są walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Banku - jednostki dominującej Grupy.

Transakcje i salda

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Zyski i straty kursowe z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmuje się w Rachunku zysków i strat.

Różnice kursowe z tytułu pozycji pieniężnych, zarówno tych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat, jak i klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży lub utrzymywane do terminu zapadalności, są wykazywane w Rachunku zysków i strat.

Różnice kursowe z tytułu pozycji niepieniężnych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy są wykazywane w Rachunku zysków i strat, natomiast różnice kursowe z tytułu pozycji niepieniężnych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży są wykazywane w kapitale z aktualizacji wyceny.

Zastosowanie szacunków w związku ze stosowanymi zasadami rachunkowości

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga dokonania przez Grupę pewnych szacunków oraz przyjęcia pewnych założeń, które mają wpływ na kwoty prezentowane w sprawozdaniu finansowym. Szacunki i założenia, które podlegają ciągłej ocenie przez kierownictwo Grupy, oparte są o doświadczenia historyczne i inne czynniki, w tym oczekiwania co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się uzasadnione. Mimo, że szacunki te opierają się na najlepszej wiedzy dotyczącej warunków bieżących i działań, które Grupa podejmuje, rzeczywiste rezultaty mogą się od tych szacunków różnić. Poniżej przedstawiono najistotniejsze obszary dla których Grupa dokonuje oszacowań:

- **Utrata wartości kredytów i pożyczek**

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości danego składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Grupa ocenia czy istnieją dane/przesłanki wskazujące na możliwe do wiarygodnego zmniejszenia szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dotyczących portfela kredytowego, zanim zmniejszenie to będzie można przyporządkować do konkretnego kredytu w celu oszacowania utraty wartości.

Szacunki mogą uwzględniać możliwe do zaobserwowania dane wskazujące na wystąpienie niekorzystnej zmiany sytuacji płatniczej kredytobiorców należących do określonej grupy lub sytuacji gospodarczej w danym kraju lub jego części, co ma związek z problemami występującymi w tej grupie aktywów. Historyczne parametry strat są korygowane na podstawie danych pochodzących z bieżących obserwacji w celu uwzględnienia wpływu aktualnych czynników rynkowych, które nie miały miejsca w okresie, którego dotyczą obserwacje historyczne, oraz wyłączenia skutków okoliczności, które miały miejsce w okresie historycznym, a które nie zachodzą obecnie. Metodologia i założenia, na podstawie których określa się szacunkowe kwoty przepływów pieniężnych i okresy, w których one następują, są poddawane regularnym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat.

- **Wartość godziwa instrumentów finansowych**

Wartość godziwą instrumentów finansowych nienotowanych na aktywnych rynkach ustala się stosując techniki wyceny zgodnie ze stosowaną przez Grupę polityką rachunkowości. Dla instrumentów pochodnych o charakterze nieopcynym oraz dłużnych papierów wartościowych stosowane są modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych. Dla instrumentów pochodnych o charakterze opcyjnym stosuje się modele wyceny opcji. Wszystkie modele są zatwierdzane przed użyciem, a także kalibrowane w celu zapewnienia, że otrzymane wyniki odzwierciedlają rzeczywisty poziom wartości godziwej wycenianych instrumentów. W miarę możliwości w modelach wykorzystywane są wyłącznie dane możliwe do zaobserwowania, pochodzące z aktywnego rynku.

W przypadku braku pochodzących z aktywnego rynku parametrów wyceny, wartość godziwa jest określana w oparciu o zastosowanie technik wyceny wykorzystujących szacunkowe parametry wsadowe.

Grupa wycenia instrumenty finansowe stosując poniższe metody wyceny w następującej hierarchicznie kolejności:

- Ceny kwotowane na aktywnym rynku identycznych instrumentów dla następujących instrumentów finansowych:
Dłużne papiery skarbowe statukuponowe i zerokuponowe oraz zmiennoprocentowe;
- Techniki wyceny w oparciu o parametry pochodzące z rynku dla następujących instrumentów finansowych:
Dłużne papiery skarbowe zmiennoprocentowe,
Instrumenty pochodne:
 - FRA, IRS, CIRS,
 - FX Swap, FX Forward,
 - Instrumenty pochodne wbudowane,*Bony emitowane przez Bank Centralny;*
- Techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów niepochodzących z rynku:
Dłużne papiery wartościowe pozostałych emitentów (np. gminy),
Instrumenty pochodne:
 - Opcje walutowe nabyte przez Grupę,
 - Opcje na indeksy nabyte/wystawione przez Grupę.

Najważniejszym parametrem niepochodzącym z aktywnego rynku i wykorzystywanym przez Grupę do wyceny instrumentów finansowych jest komponent ryzyka kredytowego z tytułu zawartych przez Grupę transakcji w instrumentach pochodnych uwzględniający zarówno ryzyko kontrahenta (korekta wartości kredytowej, z ang. credit value adjustment - CVA) jak i ryzyko własne Grupy (korekta wartości debetowej, z ang. debit value adjustment - DVA). Przedmiotowe korekty (CVA, DVA) uwzględnia się w sytuacji, gdy istnieje ryzyko niewywiązania się kontrahenta (lub Grupy), do realizacji zobowiązania w momencie rozliczenia transakcji tym samym narażając Grupę (kontrahenta) na potencjalną stratę.

- Utrata wartości innych aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy nastąpiła utrata wartości składników aktywów trwałych. W przypadku zidentyfikowania takiej przesłanki, Grupa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej. Oszacowanie wartości użytkowej składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne) wiąże się, między innymi, z przyjęciem założeń w zakresie szacunków co do kwot, terminów przyszłych przepływów pieniężnych, które Grupa może uzyskać z tytułu danego składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne). Szacując wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży Grupa opiera się na dostępnych danych rynkowych na ten temat lub wycenach sporządzonych przez niezależnych rzeczoznawców, które co do zasady również opierają się na szacunkach.

- Inne wartości szacunkowe

Rezerwa na odprawy emerytalne wyliczana jest metodą aktuariálną przez niezależnego aktuarusza jako wartość obecna przyszłych zobowiązań Grupy wobec pracowników według stanu zatrudnienia i płac na dzień aktualizacji. Rezerwa na odprawy emerytalne podlega aktualizacji na bazie rocznej. Wyliczenie rezerw jest oparte na szeregu założeń, zarówno co do warunków makroekonomicznych jak i założeń dotyczących rotacji pracowników, ryzyka śmierci i innych.

W odniesieniu do niektórych krótkoterminowych świadczeń pracowniczych (premie dla wyższej kadry kierowniczej), Zarząd Grupy dokonuje szacunków wysokości świadczeń na dzień bilansowy. Ostateczna kwota przedmiotowych świadczeń pracowniczych jest ustalana decyzją Komitetu Personalnego Zarządu Banku lub Komitetu Personalnego Rady Nadzorczej Banku.

Aktywa i zobowiązania finansowe

Klasyfikacja

Grupa dokonuje podziału instrumentów finansowych objętych zakresem MSR 39 zgodnie z następującymi kategoriami: instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat, inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności, pożyczki i należności, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, pozostałe zobowiązania finansowe. O klasyfikacji aktywów finansowych decydują osoby odpowiedzialne merytorycznie w momencie ich początkowego ujęcia.

- Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat

Do tej kategorii są zaliczane składniki aktywów lub zobowiązań finansowych, które są kwalifikowane jako przeznaczone do obrotu (to znaczy: które zostały nabyte lub zaciągnięte w celu odsprzedaży w krótkim terminie, są częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi Grupa zarządza łącznie w celu generowania krótkoterminowych zysków lub stanowią instrumenty pochodne, poza instrumentami pochodnymi będącymi gwarancjami finansowymi oraz tymi, które zostały wyznaczone i spełniają definicję efektywnego instrumentu zabezpieczającego), lub przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat.

Wyznaczenie takie może mieć miejsce tylko wówczas gdy: (i) wyznaczony składnik aktywów lub zobowiązań finansowych jest instrumentem łącznym zawierającym jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych kwalifikujących się do odrębnego ich ujmowania, przy czym wbudowany instrument pochodny nie może zmieniać znacząco przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej lub wydzielenie instrumentu pochodnego jest zabronione; (ii) zastosowanie takiej kwalifikacji aktywa lub zobowiązania eliminuje lub znacząco zmniejsza niespójność w zakresie wyceny lub ujmowania (tzw. niedopasowanie księgowe na skutek innego sposobu wyceny aktywów lub zobowiązań lub odmiennego ujmowania związanych z nimi zysków lub strat); (iii) grupa aktywów lub zobowiązań finansowych lub obu tych kategorii jest odpowiednio zarządzana, a jej wyniki oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowanymi zasadami zarządzania ryzykiem lub strategią inwestycyjną Grupy.

- Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności

Są to aktywa finansowe, za wyjątkiem instrumentów pochodnych, o ustalonych przepływach pieniężnych i terminie wymagalności, które Grupa ma zamiar i możliwość utrzymywać do terminu zapadalności, inne niż 1) wyznaczone przy początkowym ujęciu przez Grupę jako wyceniane w wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat, 2) wyznaczone jako dostępne do sprzedaży, 3) spełniające definicję pożyczek i należności.

Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności nie mogą być przeklasyfikowane do innych kategorii instrumentów finansowych lub sprzedawane. Grupa nie może klasyfikować żadnych aktywów finansowych jako utrzymywane do terminu zapadalności przez okres 2 lat (a istniejące musi przenieść do grupy dostępne do sprzedaży) w przypadku, gdy zaistniała sprzedaż lub reklasyfikacja składnika portfela aktywów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności, jeżeli zdarzenie to dotyczyło więcej niż nieznaczającej części portfela. Nie dotyczy to sytuacji jeżeli zdarzenie sprzedaży lub reklasyfikacji, o którym mowa powyżej, nastąpiło na tyle blisko terminu wymagalności (wykupu), że zmiany rynkowych stóp procentowych nie miałyby istotnego wpływu na wartość godziwą składnika aktywów finansowych, zdarzenie nastąpiło po odzyskaniu przez jednostkę zasadniczej części kwoty nominalu, lub zdarzenie nastąpiło w efekcie niemożliwego do przewidzenia przez Grupę jednostkowego, niepowtarzalnego, nie poddającego się kontroli Grupy zdarzenia.

- Pożyczki i należności

Do kategorii tej zalicza się aktywa finansowe nie będące instrumentami pochodnymi o ustalonych lub możliwych do określenia płatnościach, które nie są kwotowane na aktywnym rynku, inne niż 1) aktywa finansowe, które zostały zaklasyfikowane jako wyceniane w wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat, 2) aktywa finansowe wyznaczone przez jednostkę jako dostępne do sprzedaży, 3) aktywa finansowe, których posiadacz może nie odzyskać zasadniczo pełnej kwoty inwestycji początkowej z innego powodu niż pogorszenie obsługi kredytowej.

- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Kategorię tą stanowią aktywa finansowe nie będące instrumentami pochodnymi, które zostały wyznaczone jako dostępne do sprzedaży lub nie zostały zaklasyfikowane jako: pożyczki i należności, inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności, aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat.

- Pozostałe zobowiązania finansowe

Jako pozostałe zobowiązania finansowe Grupa klasyfikuje wszystkie zobowiązania finansowe nie zaliczone do kategorii instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat, w tym w szczególności depozyty przyjęte oraz pożyczki otrzymane.

Ujmowanie instrumentów finansowych w bilansie

Grupa ujmuje składnik aktywów lub zobowiązanie finansowe w bilansie, gdy staje się stroną umowy tego instrumentu. Standaryzowane transakcje kupna i sprzedaży aktywów finansowych ujmowane są w dniu zawarcia transakcji.

Wszystkie instrumenty finansowe w momencie początkowego ujęcia są wyceniane do wartości godziwej skorygowanej, w przypadku instrumentów finansowych innych niż klasyfikowane jako wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat, o koszty transakcji, które mogą być przypisane bezpośrednio do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Zaprzestanie uznawania instrumentów finansowych w bilansie

Składnik aktywów finansowych jest wyłączany z bilansu Grupy w momencie, kiedy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych z nim związanych lub, kiedy Grupa przenosi składnik aktywów finansowych na podmiot trzeci. Przeniesienie to ma miejsce wtedy, gdy Grupa 1) przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub 2) zatrzymuje umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów, ale przyjmuje umowny obowiązek przekazania tych przepływów jednostce spoza Grupy

Przenosząc składnik aktywów finansowych Grupa ocenia, w jakim stopniu zachowuje ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych. W tym przypadku:

- jeżeli Grupa przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to wyłącza składnik aktywów finansowych z bilansu;
- jeżeli Grupa zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych to w dalszym ciągu ujmuje składnik aktywów finansowych w bilansie;
- jeżeli Grupa nie przenosi ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to Grupa ustala, czy zachowała kontrolę nad tym składnikiem aktywów finansowych. W przypadku zachowania kontroli składnik aktywów finansowych jest ujmowany w bilansie Grupy do wysokości wynikającej z trwałego zaangażowania, odpowiednio w przypadku braku kontroli jest z bilansu wyłączany.

Grupa wyłącza ze swojego bilansu zobowiązanie finansowe (lub jego część), gdy obowiązek określony w umowie został wypłacony, umorzony lub wygaś.

Wycena instrumentów finansowych po ujęciu początkowym w bilansie

Po początkowym ujęciu instrumenty finansowe wyceniane są następująco:

- Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat

Instrumenty te są wyceniane do wartości godziwej a zmiany wartości odnoszone są bezpośrednio na Rachunek zysków i strat Grupy.

- Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności oraz pożyczki i należności

Ta kategoria instrumentów finansowych wyceniana jest zgodnie z metodologią zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. Utrata wartości odnoszona jest na wynik finansowy.

- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży Grupa wycenia do wartości godziwej. Zyski i straty wynikające ze zmiany wartości godziwej aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży są ujmowane bezpośrednio w kapitale własnym do momentu wyłączenia składnika aktywów z bilansu (kiedy to skumulowany zysk/strata są ujmowane w Rachunku zysków i strat).

Odsetki naliczane według efektywnej stopy procentowej od aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, są ujmowane w przychodach odsetkowych.

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, iż nastąpiła utrata wartości tego składnika aktywów, to Grupa rozpoznaje odpis aktualizujący w sposób opisany w punkcie **Utrata wartości aktywów finansowych**.

- Pozostałe zobowiązania finansowe

Instrumenty finansowe stanowiące pozostałe zobowiązania finansowe są wyceniane według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Wycena do wartości godziwej opiera się w pierwszej kolejności na bieżących cenach kupna danego instrumentu na aktywnym rynku. W przypadku, gdy wyceniany instrument nie jest notowany na aktywnym rynku Grupa ustala wartość godziwą przy zastosowaniu technik wyceny. Obejmują one wykorzystanie niedawno przeprowadzonych na normalnych zasadach rynkowych transakcji, odwołanie się do innych instrumentów, analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych oraz modele wyceny opcji, oraz inne metody wyceny powszechnie stosowane przez uczestników rynku.

Rachunkowość zabezpieczeń i instrumenty pochodne

Wycena do wartości godziwej

Pochodne instrumenty finansowe wykazywane są w wartości godziwej począwszy od dnia zawarcia transakcji. Wartość godziwą ustala się w oparciu o notowania instrumentów na aktywnych rynkach, w tym w oparciu o ceny niedawno zawartych transakcji. Rynek jest uważany za aktywny, gdy kwotowane ceny instrumentów są regularnie dostępne i wynikają z rzeczywistych transakcji zawieranych na tym rynku oraz reprezentują poziom, po którym Grupa mogłaby zawrzeć takie transakcje. W przypadku, gdy rynek instrumentów nie jest aktywny, Grupa określa wartość godziwą z wykorzystaniem technik wyceny, w tym modeli bazujących na zdyskontowanych przepływach pieniężnych oraz modeli wyceny opcji. Stosowane przez Grupę techniki wyceny oparte są o maksymalne wykorzystanie danych wsadowych pochodzących z aktywnego rynku, takich jak stopy procentowe, kursy walutowe oraz zmienności implikowane. W przypadku braku danych wsadowych pochodzących z aktywnego rynku, Grupa wykorzystuje w technikach wyceny własne szacunki parametrów wyceny w oparciu o swoją najlepszą wiedzę i doświadczenie.

Dodatkowym elementem wyceny instrumentów pochodnych jest komponent ryzyka kredytowego uwzględniający zarówno ryzyko kontrahenta (korekta wartości kredytowej, z ang. credit value adjustment - CVA) jak i ryzyko własne Grupy (korekta wartości debetowej, z ang. debit value adjustment - DVA). Przedmiotowe korekty (CVA, DVA) uwzględnia się w sytuacji, gdy istnieje ryzyko niewywiązania się kontrahenta (lub Grupy), do realizacji zobowiązania w momencie rozliczenia transakcji tym samym narażając Grupę (kontrahenta) na potencjalną stratę.

Ujmowanie wbudowanych instrumentów pochodnych

Grupa wydziela i ujmuje w bilansie wbudowane instrumenty pochodne będące składnikiem instrumentów hybrydowych. Instrument hybrydowy zawiera umowę zasadniczą (nie będącą instrumentem pochodnym) oraz wbudowany instrument pochodny, który w oparciu o określoną stopę procentową, cenę instrumentu finansowego, cenę towaru, kurs waluty, indeks cen lub stóp lub inną zmienną, modyfikuje część lub całość przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej.

Spełniające określone niżej warunki, wbudowane instrumenty pochodne traktuje się jako odrębne instrumenty pochodne. Instrumenty te są wyceniane według wartości godziwej a ich zmiany wartości godziwej wykazuje się w Rachunku zysków i strat. Wbudowane instrumenty pochodne ujmuje się i wycenia odrębnie od umowy zasadniczej w przypadku łącznego zaistnienia następujących warunków:

- cechy ekonomiczne wbudowanego instrumentu pochodnego oraz ryzyko z nim związane nie są ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi umowy zasadniczej i ryzykami z niej wynikającymi;
- samodzielny instrument o takich samych warunkach umownych jak wbudowany instrument pochodny spełniałby definicję instrumentu pochodnego; oraz
- hybrydowy (łączny) instrument finansowy nie jest zaliczany do instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat.

Sposób ujmowania zmian wartości godziwej instrumentu pochodnego zależy od tego, czy dany instrument pochodny jest wyznaczony jako instrument zabezpieczający, od rodzaju zabezpieczenia oraz od rodzaju zabezpieczanej pozycji.

Instrumenty pochodne wyznaczone jako instrumenty zabezpieczające - rachunkowość zabezpieczeń

Instrumenty pochodne wykorzystywane są m.in. w celu zabezpieczenia przed ryzykami stopy procentowej oraz kursu walutowego wynikającymi z działalności operacyjnej, finansowej i inwestycyjnej. Niektóre instrumenty pochodne wyznacza się jako zabezpieczenie:

- przepływów pieniężnych, które przypisać można ujętemu składnikowi aktywów lub zobowiązań, lub wysoce prawdopodobnej planowanej transakcji (zabezpieczenie przepływów pieniężnych), lub
- wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązań albo wiążącej umowy (zabezpieczenie wartości godziwej).

Kryteria stosowania rachunkowości zabezpieczeń

Rachunkowość zabezpieczeń stosuje się pod warunkiem spełnienia kryteriów określonych w MSR 39.

- W momencie ustanowienia zabezpieczenia, formalnie wyznacza się i dokumentuje powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem i strategię zawierania transakcji zabezpieczających. Dokumentacja obejmuje identyfikację pozycji zabezpieczanej lub transakcji, pozycji zabezpieczającej i charakter zabezpieczanego ryzyka. Dokumentuje się również, w momencie ustanowienia zabezpieczenia i przez cały czas jego trwania, ocenę efektywności instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z pozycji zabezpieczanej;
- Grupa przewiduje, że zabezpieczenie będzie odznaczało się wysoką skutecznością w równoważeniu przepływów środków pieniężnych i zmian wartości godziwej, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego (prospektywny test efektywności);
- Zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych dotyczy wysoce prawdopodobnej, prognozowanej transakcji, która jest narażona na ryzyko zmian przepływów środków pieniężnych wpływających na poziom wyniku finansowego (test wysokiego prawdopodobieństwa);
- Skuteczność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, czyli można wiarygodnie wycenić wartość godziwą zabezpieczanej pozycji lub przepływy środków pieniężnych z niej pochodzące oraz wartość godziwą instrumentu zabezpieczającego;
- Zabezpieczenie jest na bieżąco weryfikowane i stwierdza się jego wysoką skuteczność w całym okresie jego wykorzystania (retrospektywny test efektywności).

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych to zabezpieczenie przed ryzykiem zmienności przepływów pieniężnych, które (i) można przypisać konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem (takimi, jak całość lub część przyszłych płatności odsetkowych od zadłużenia o zmiennym oprocentowaniu) lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją i które (ii) może wpływać na Rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych ujmowane jest w następujący sposób: część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym, który stanowi efektywne zabezpieczenie, ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym poprzez pozostały dochód całkowity, zaś nieefektywną część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym ujmuje się w Rachunku zysków i strat.

Zyski i straty ujęte w kapitale własnym (efektywne zabezpieczenie), w momencie ujęcia składnika aktywów lub zobowiązań finansowych będącego skutkiem zabezpieczanej planowanej transakcji, przenoszone są do Rachunku zysków i strat w tym okresie lub w okresach, w których zabezpieczany składnik aktywów lub zobowiązań ma wpływ na Rachunek zysków i strat.

W przypadku zabezpieczenia aktywów lub zobowiązań niefinansowych odniesione na kapitał, jako efektywne zabezpieczenie zyski i straty, odnoszone są do wyniku sukcesywnie, w okresach w których aktywo lub zobowiązanie niefinansowe ma wpływ na Rachunek zysków i strat bezpośrednio z kapitałów lub przenoszone są z kapitału do początkowego kosztu nabycia w bilansie i odnoszone do wyniku sukcesywnie w okresach, w których aktywo lub zobowiązanie niefinansowe ma wpływ na Rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie wartości godziwej

Zabezpieczenie wartości godziwej to zabezpieczenie przed ryzykiem zmiany wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, albo wyodrębnionej części takiego składnika aktywów, zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka i które może wpływać na Rachunek zysków i strat.

Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych wyznaczonych i kwalifikujących się jako zabezpieczenia wartości godziwej, ujmuje się w Rachunku zysków i strat wraz z odpowiadającymi im zmianami wartości godziwej zabezpieczanego składnika aktywów lub zobowiązania odnoszącego się do ryzyka, przed którym Grupa się zabezpiecza. To znaczy: zyski lub straty wynikające z przeszacowania wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego (dla pochodnego instrumentu zabezpieczającego) wykazuje się w Rachunku zysków i strat, zaś zyski lub straty związane z pozycją zabezpieczaną, wynikające z zabezpieczanego ryzyka, korygują wartość bilansową zabezpieczanej pozycji i są ujmowane w Rachunku zysków i strat. Zasada ta ma zastosowanie do zabezpieczanej pozycji, którą w innych okolicznościach wycenia się według zamortyzowanego kosztu. W przypadku pozycji zabezpieczanej, będącej składnikiem aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, zyski lub straty wynikające z zabezpieczanego ryzyka ujmuje się w Rachunku zysków i strat. Wycena zabezpieczanych składników aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, wynikająca z czynników innych niż zabezpieczane ryzyka, prezentowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny do czasu zbycia lub terminu zapadalności tego składnika aktywów.

Zaprzestanie rachunkowości zabezpieczeń

W przypadku, gdy zabezpieczenie wartości godziwej przestało spełniać kryteria stosowania rachunkowości zabezpieczeń, korektę wartości bilansowej instrumentu zabezpieczanego, wycenianego wg efektywnej stopy procentowej, rozlicza się w czasie w Rachunku zysków i strat w okresie pozostałym do terminu wymagalności/zapadalności. Wycena zabezpieczanych składników aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, wynikająca z czynników innych niż zabezpieczane ryzyka, prezentowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny do czasu zbycia lub terminu zapadalności tego składnika aktywów.

W przypadku, gdy zabezpieczenie przepływów pieniężnych przestało spełniać kryteria stosowania rachunkowości zabezpieczeń, wycena instrumentu zabezpieczającego ujęta bezpośrednio w kapitale na dzień ostatniego efektywnego testu pozostaje w kapitałach do czasu realizacji przepływu wynikającego z transakcji zabezpieczanej. Przeniesienie niniejszej wyceny do Rachunku zysków i strat następuje w okresach, w których transakcja zabezpieczana ma wpływ na Rachunek zysków i strat.

Instrumenty pochodne nie spełniające kryteriów rachunkowości zabezpieczeń

Instrumenty pochodne, które nie podlegają zasadom wyceny zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń, klasyfikowane są jako instrumenty przeznaczone do obrotu i wyceniane w wartości godziwej. Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych klasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu są wykazywane w Rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany”, co opisano poniżej.

Grupa stosuje następujące zasady ujmowania zysków i strat z wyceny instrumentów pochodnych:

- **Transakcje walutowe forward (FX forward)**
Transakcje forward są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodę dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych, z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Grupy) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań. Zmiany wartości godziwej transakcji FX forward są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany” Rachunku zysków i strat.
Ponadto, Grupa desygnowała wybrane transakcje FX forward jako instrumenty zabezpieczające. Sposób ujmowania i wyceny zabezpieczających instrumentów finansowych został opisany w części poświęconej rachunkowości zabezpieczeń.
- **Transakcje SWAP walutowy (FX SWAP)**
Transakcje FX SWAP są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodę dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z wykorzystaniem krzywych stóp procentowych uwzględniających spread wynikający z aktualnych warunków rynkowych oraz z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Grupy) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań. Zmiany wartości godziwej transakcji FX SWAP są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany” Rachunku zysków i strat.
- **Transakcje SWAP stopy procentowej (IRS)**
Transakcje IRS są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodę dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Grupy) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań. Zmiany wartości godziwej transakcji IRS są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany” Rachunku zysków i strat.
Ponadto, Grupa desygnowała wybrane transakcje IRS jako instrumenty zabezpieczające. Sposób ujmowania i wyceny zabezpieczających instrumentów finansowych został opisany w części poświęconej rachunkowości zabezpieczeń.
- **Transakcje Cross - Currency Swap (CCS)**
Transakcje CCS są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodę dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z zastosowaniem krzywych stóp procentowych skorygowanych o rynkowy spread z uwzględnieniem jego struktury terminowej oraz z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Grupy) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań. Zmiany wartości godziwej transakcji CCS są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany” Rachunku zysków i strat.
Ponadto, Grupa desygnowała wybrane transakcje CCS jako instrumenty zabezpieczające. Sposób ujmowania i wyceny zabezpieczających instrumentów finansowych został opisany w części poświęconej rachunkowości zabezpieczeń.
- **Transakcje typu IRS z wbudowanymi opcjami**
Transakcje są wyceniane według wartości godziwej; komponent swapowy jest wyceniany przy zastosowaniu metody dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Grupy) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań, natomiast komponent opcyjny wyceniany jest przy pomocy modeli wyceny opcji. Zmiany wartości godziwej wymienionych transakcji są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany” Rachunku zysków i strat. Komponent opcyjny stanowi zabezpieczenie opcji wbudowanych w papiery wartościowe lub depozyty oferowane przez Grupę.
- **Opcje na indeksy i opcje walutowe**
Transakcje opcyjne są wyceniane według wartości godziwej z zastosowaniem modeli do wyceny opcji. W przypadku opcji wystawionych przez kontrahentów Grupy, wycena modelowa uzupełniana jest o wpływ na wartość godziwą szacunkowego parametru ryzyka kredytowego. Zmiany wartości godziwej opcji są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany” Rachunku zysków i strat.
- **Transakcje Forward Rate Agreement (FRA)**
Transakcje FRA są wyceniane do wartości godziwej przy zastosowaniu metody dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Grupy) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań. Zmiany wartości godziwej transakcji FRA są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany” Rachunku zysków i strat.

- **Transakcje terminowe na cenę surowca**
Transakcje terminowe na cenę surowca są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodologię dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych wykorzystując ceny referencyjne ustalane na rynku referencyjnym LME (London Metal Exchange) przy czym Grupa nie utrzymuje pozycji własnych na rynku surowców. Zmiany wartości godziwej są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany” Rachunku zysków i strat.
- **Opcje na cenę surowca**
Transakcje opcyjne na cenę surowca są wyceniane według wartości godziwej z zastosowaniem modeli wyceny opcji i wykorzystaniem cen referencyjnych ustalanych na rynku referencyjnym LME (London Metal Exchange) przy czym Grupa nie utrzymuje pozycji własnych na rynku surowców. Zmiany wartości godziwej są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany” Rachunku zysków i strat.

Utrata wartości aktywów finansowych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją przesłanki utraty wartości danego składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Utrata wartości składnika lub grupy aktywów finansowych (skutkująca poniesieniem straty) ma miejsce wyłącznie, gdy istnieją przesłanki utraty wartości na skutek wydarzenia lub wydarzeń, które nastąpiły po pierwotnym ujęciu danego składnika aktywów („zdarzenie powodujące stratę”), oraz gdy to zdarzenie (lub zdarzenia) ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne dotyczące tego aktywa lub grupy aktywów finansowych, a przepływy te można wiarygodnie oszacować.

Ocena utraty wartości aktywów finansowych odbywa się w ramach procesu analizy indywidualnej oraz analizy kolektywnej. Analizie indywidualnej podlegają aktywa indywidualnie istotne według kryteriów istotności przyjętych przez Grupę, opartych w głównej mierze na wielkości zaangażowania, natomiast analiza kolektywna obejmuje aktywa indywidualnie nieistotne oraz indywidualnie istotne, dla których w wyniku analizy indywidualnej nie stwierdzono utraty wartości.

W oparciu o wymogi MSR 39 *Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena* oraz zalecenia zawarte w Rekomendacji R Komisji Nadzoru Finansowego Grupa zdefiniowała katalog przesłanek utraty wartości dostosowany do profilu działalności Grupy. Katalog przesłanek utraty wartości został zdefiniowany odrębnie dla aktywów objętych analizą indywidualną oraz analizą kolektywną.

Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

W pierwszej kolejności Grupa ocenia, czy występują przesłanki utraty wartości zarówno dla istotnych składników aktywów finansowych, jak i dla aktywów, które indywidualnie nie są istotne. Jeżeli w wyniku oceny stwierdza się, że dla danego składnika aktywów finansowych ocenianego indywidualnie nie wystąpiły przesłanki utraty wartości, składnik ten włączany jest do grupy aktywów finansowych o podobnych cechach ryzyka kredytowego, która następnie podlega kolektywnej ocenie pod kątem utraty wartości. Składniki aktywów finansowych, dla których wykazana została strata z tytułu utraty wartości w oparciu o analizę indywidualną, nie są uwzględniane w analizie kolektywnej.

W przypadku, gdy istnieją przesłanki utraty wartości aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu, kwotę straty oblicza się jako różnicę między wartością bilansową danego składnika aktywów a bieżącą wartością szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat kredytowych, które nie zostały jeszcze poniesione), zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej danego składnika aktywów finansowych.

Dla celów kolektywnej oceny utraty wartości, ekspozycje kredytowe są grupowane według podobnych charakterystyk ryzyka kredytowego. Przyszłe przepływy pieniężne dotyczące grupy aktywów finansowych ocenianych kolektywnie pod kątem utraty wartości są szacowane w oparciu o historyczne parametry strat wyznaczone na podstawie historii strat dla aktywów o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego do charakterystyki tych aktywów, które znajdują się w grupie. Historyczne parametry strat są korygowane na podstawie danych pochodzących z bieżących obserwacji w celu uwzględnienia wpływu aktualnych czynników rynkowych, które nie miały miejsca w okresie, którego dotyczą obserwacje historyczne, oraz wyłączenia skutków okoliczności, które miały miejsce w okresie historycznym, a które nie zachodzą obecnie.

Utrata wartości wykazywana jest jako zmniejszenie wartości bilansowej składnika aktywów, zaś kwota straty (utworzonego w okresie odpisu aktualizującego) obciąża zysk lub stratę za okres.

Jeżeli w kolejnym okresie wysokość straty z tytułu utraty wartości zmniejszy się na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wystąpieniu utraty wartości (np. poprawy oceny zdolności kredytowej dłużnika), wówczas uprzednio dokonany odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany. Kwota odwróconego odpisu ujmowana jest w rachunku zysków i strat.

Aktywa finansowe są spisywane w ciężar odpisów na utratę wartości w sytuacji, gdy w ocenie Grupy odzyskanie należności staje się niemożliwe. W przypadku odzyskania uprzednio spisanych kwot, odzyski ujmuje się w rachunku zysków i strat, jako pomniejszenie kosztów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

W przypadku instrumentów kapitałowych klasyfikowanych jako inwestycje dostępne do sprzedaży, przy ocenie, czy nastąpiła utrata wartości, uwzględnia się znaczny lub długotrwały spadek wartości godziwej instrumentu poniżej jego ceny nabycia.

Dla aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, jeśli zmniejszenie wartości godziwej tych aktywów ujmowane było bezpośrednio w kapitale własnym i występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości tego składnika, to skumulowane straty ujęte dotychczas bezpośrednio w kapitale własnym, usuwane są z kapitału własnego i ujmowane w rachunku zysków i strat, mimo iż składnik aktywów finansowych nie został usunięty z bilansu.

Kwota skumulowanych strat, która zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i ujęta w rachunku zysków i strat stanowi różnicę pomiędzy kosztem nabycia (pomniejszonym o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie straty z tytułu utraty wartości tego składnika aktywów uprzednio ujęte w rachunku zysków i strat.

Jeżeli w późniejszym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego klasyfikowanego jako dostępny do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten będzie można obiektywnie powiązać ze zdarzeniem, które nastąpiło po ujęciu utraty wartości w rachunku zysków i strat, wówczas odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany w rachunku zysków i strat.

Straty z tytułu utraty wartości inwestycji w instrument kapitałowy kwalifikowany jako dostępny do sprzedaży nie poddaje się odwróceniu przez rachunek zysków i strat.

Szczegółowa polityka rachunkowości w zakresie odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości należności kredytowych została opisana w **Rozdziale 8. Zarządzanie Ryzykiem Finansowym**.

Kompensowanie instrumentów finansowych

Kompensowanie składnika aktywów i zobowiązań finansowych dokonywane jest jedynie w przypadku gdy Grupa posiada ważny tytuł prawny do przeprowadzenia kompensaty a rozliczenie ma zostać przeprowadzone w kwocie netto lub realizacja składnika aktywów i pasywów następuje jednocześnie.

Transakcje z przyrzeczeniem odkupu/sprzedaży

Transakcje repo i sell-buy back oraz transakcje reverse-repo i buy-sell back są operacjami sprzedaży lub kupna papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu lub odsprzedaży w umownym terminie i po określonej cenie.

Grupa prezentuje w bilansie aktywa finansowe odsprzedane z klauzulą przyrzeczenia odkupu (transakcje typu repo, sell-buy back) jednocześnie ujmując po stronie pasywów zobowiązania wynikające z udzielonego przyrzeczenia odkupu. Warunkiem stosowania takiego rozwiązania jest zachowanie przez Grupę ryzyk i korzyści wynikających z danego aktywa pomimo jego transferu.

W przypadku transakcji zakupu papierów wartościowych z przyrzeczeniem sprzedaży (reverse repo, buy-sell back) posiadane aktywa finansowe prezentowane są jako należność wynikająca z klauzuli odkupu.

Transakcje z przyrzeczeniem odkupu/sprzedaży są wyceniane wg zamortyzowanego kosztu, natomiast papiery wartościowe będące przedmiotem transakcji z przyrzeczeniem odkupu nie są usuwane z bilansu i podlegają wycenie wg zasad określonych dla poszczególnych portfeli papierów wartościowych. Różnica między ceną sprzedaży i odkupu jest traktowana odpowiednio jako koszty/przychody odsetkowe i rozliczana jest w czasie trwania umowy z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Należności z tytułu umów leasingu

Grupa jest stroną umów leasingowych, na mocy których oddaje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków środki trwałe lub wartości niematerialne przez uzgodniony okres.

W przypadku umów leasingu, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy (leasing finansowy), przedmiot leasingu przestaje być ujmowany w bilansie Grupy. Ujmowana jest natomiast należność w kwocie równej bieżącej wartości minimalnych opłat leasingowych. Rozliczenie opłat leasingowych (podział między przychody finansowe i zmniejszenie salda należności) następuje w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy zwrotu z pozostałej do spłaty należności.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako przychody w Rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Grupa jest również stroną umów leasingowych na podstawie których przyjmuje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków obce środki trwałe przez uzgodniony okres. Są to umowy (głównie najmu lub dzierżawy), które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego (leasing operacyjny). Opłaty leasingowe wynikające z tych umów ujmowane są jako koszty w Rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne

Własne składniki rzeczowych aktywów trwałych

Do rzeczowych składników aktywów trwałych zalicza się środki trwałe oraz nakłady na ich budowę. Do środków trwałych zalicza się składniki rzeczowych aktywów trwałych o przewidywanym okresie wykorzystywania dłuższym niż rok, które są utrzymywane z uwagi na ich wykorzystanie na własne potrzeby lub w celu oddania ich do użytkowania innym podmiotom na podstawie umowy najmu lub w celach administracyjnych.

Rzeczowe aktywa trwałe wykazuje się według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonego o odpisy amortyzacyjne (umorzeniowe) oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Środki trwałe w budowie wykazywane są w wartości ceny nabycia lub kosztu wytworzenia i nie podlegają amortyzacji.

Grupa ujmuje w wartości bilansowej pozycji rzeczowych aktywów trwałych koszty wymiany części tych pozycji w momencie ich poniesienia, jeśli istnieje prawdopodobieństwo uzyskania przyszłych korzyści ekonomicznych związanych ze składnikiem aktywów, a cenę nabycia lub koszt wytworzenia można wycenić w wiarygodny sposób. Pozostałe koszty są ujmowane w Rachunku zysków i strat w momencie ich poniesienia.

Koszty napraw i utrzymania rzeczowych aktywów trwałych obciążają Rachunek zysków i strat w okresie sprawozdawczym, w którym zostały poniesione.

Koszty finansowania zewnętrznego związane z nabyciem, budową czy wytworzeniem składnika aktywów, Grupa ujmuje jako koszty okresu, w którym je poniesiono.

Wartości niematerialne

Składnik wartości niematerialnych to możliwy do zidentyfikowania niepieniężny składnik aktywów, który nie posiada postaci fizycznej, powodujący w przyszłości wpływ korzyści ekonomicznych dla Grupy.

Głównymi składnikami wartości niematerialnych są licencje na oprogramowanie komputerowe.

Nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe są aktywowane w wysokości poniesionych kosztów nabycia i przygotowania do użytkowania, z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości.

Nakłady związane z ulepszaniem lub utrzymywaniem oprogramowania komputerowego są wykazywane jako koszty w momencie ich poniesienia.

Pozostałe wartości niematerialne nabywane przez Grupę, wykazuje się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Nakłady poniesione po początkowym ujęciu nabytego składnika wartości niematerialnych są aktywowane tylko w przypadku, gdy te nakłady zwiększają przyszłe korzyści ekonomiczne danego składnika. W pozostałych przypadkach nakłady te są ujmowane w Rachunku zysków i strat jako koszty w momencie ich poniesienia.

Wszystkie wartości niematerialne podlegają okresowym przeglądom w celu weryfikacji czy nie wystąpiły istotne przesłanki utraty wartości, które wymagałyby przeprowadzenia testu na utratę wartości oraz dokonania odpisu z tytułu utraty wartości.

Odpisy amortyzacyjne

Odpisy amortyzacyjne od wartości podlegającej amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych dokonywane są metodą liniową, zgodnie z ustalonymi stawkami amortyzacji, przez przewidywany okres ich użyteczności ekonomicznej. Przez wartość podlegającą amortyzacji rozumie się cenę nabycia lub koszt wytworzenia danego składnika aktywów po pomniejszeniu o wartość końcową (rezydualną) tego składnika. Okres ekonomicznej użyteczności, stawki amortyzacji a także wartość końcowa rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych podlegających amortyzacji są corocznie weryfikowane. Wnioski z tej weryfikacji stanowią podstawę dla ewentualnej zmiany okresów amortyzacji rozpoznawanej prospektywnie od daty dostosowania.

Nie amortyzuje się gruntów, nakładów na rzeczowe aktywa trwałe oraz nakładów na wartości niematerialne. Nie dokonuje się także odpisów amortyzacyjnych składnika wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania. Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania są systematycznie testowane pod kątem trwałej utraty wartości na każdy dzień bilansowy.

Bilansowe stawki amortyzacyjne stosowane dla podstawowych grup rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych oraz dla nieruchomości inwestycyjnych są następujące:

Wybrane grupy środków trwałych:

budynki bankowe	2,5%
inwestycje w obiektach obcych	na czas trwania umowy najmu
zespoły komputerowe	30%
urządzenia sieciowe	30%
środki transportowe	20%/25%
urządzenia telekomunikacji	10%
Wartości niematerialne (oprogramowanie):	
główne aplikacje (systemy)	10%
dla innego oprogramowania komputerowego przyjmuje się stawkę nie większą niż 50%, w zależności od planowanego okresu użytkowania.	

Wartość amortyzacji obciąża koszty operacyjne Rachunku zysków i strat.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

Do aktywów trwałych do zbycia klasyfikowane są aktywa trwałe, w przypadku, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez ich dalsze wykorzystanie. Sytuacja taka ma miejsce, gdy pojedynczy składnik aktywów (lub grupa) jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w jego bieżącym stanie z uwzględnieniem jedynie normalnych i zwyczajowo przyjętych warunków dla sprzedaży tego typu aktywów oraz jego sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży danego składnika aktywów, rozpoczęto aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu zbycia. Ponadto, taki składnik aktywów jest oferowany do sprzedaży po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów do tej kategorii.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży ujmują się w kwocie niższej z dwóch: wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Dla aktywów zaklasyfikowanych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

W przypadku gdy kryteria klasyfikacji do grupy aktywów trwałych do zbycia nie są spełnione Grupa zaprzestaje ich ujmowania w tej kategorii i dokonuje reklasyfikacji do odpowiedniej kategorii aktywów. W takim przypadku Grupa wycenia składnik aktywów, który nie jest dłużej klasyfikowany jako przeznaczony do zbycia w kwocie niższej z:

- jego wartości bilansowej z dnia poprzedzającego klasyfikację składnika aktywów (lub grupy do zbycia) jako przeznaczony do sprzedaży, skorygowanej o amortyzację lub aktualizację wyceny, która zostałaby ujęta, gdyby składnik aktywów (lub grupa do zbycia) nie został zaklasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży, i
- jego wartości odzyskiwalnej z dnia podjęcia decyzji o jego nie sprzedawaniu.

Utrata wartości aktywów trwałych

Grupa na każdy dzień bilansowy dokonuje weryfikacji wartości bilansowych aktywów trwałych pod kątem istnienia dowodów wskazujących na utratę wartości. W przypadku, gdy efekt analizy jest pozytywny Grupa szacuje wartość odzyskiwalną składnika aktywów i ujmuje w Rachunku zysków i strat odpis aktualizacyjny, gdy wartość odzyskiwalna jest mniejsza od wartości bilansowej.

Odpis aktualizujący ujmowany jest w wysokości różnicy pomiędzy wartością bilansową a wartością odzyskiwalną składnika aktywów. Wartość odzyskiwalna odpowiada cenie sprzedaży netto składnika aktywów lub jego wartości użytkowej zależnie od tego, która z nich jest wyższa. Wartość użytkowa ustalana jest dla poszczególnych składników aktywów, w przypadku, gdy dany składnik aktywów generuje przepływy środków pieniężnych znacząco niezależne od tych generowanych przez inne aktywa lub grupy aktywów. W przypadku, gdy istnieją przesłanki, że nastąpiła utrata wartości majątku wspólnego, czyli aktywów, które nie wypracowują wpływów pieniężnych, niezależne od innych aktywów lub zespołów aktywów oraz nie można ustalić wartości odzyskiwanej pojedynczego składnika aktywów zaliczanego do majątku wspólnego, Grupa ustala wartość odzyskiwaną na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik należy.

Jeśli zgodnie z par 21 MSR 36 brak jest przyczyny, by sądzić że wartość użytkowa danego składnika aktywów istotnie przewyższa jego wartość godziwą pomniejszoną o koszty jego sprzedaży, za wartość odzyskiwaną przyjmuje się wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży. Dotyczy to w szczególności składników aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości może być odwrócony poprzez wynik finansowy do poziomu, przy którym wartość księgowa aktywa nie przekracza wartości księgowej danego składnika aktywów przy założeniu, iż nie dokonano odpisu aktualizującego, a amortyzacja była kontynuowana.

Koszty rozliczane w czasie oraz przychody przyszłych okresów

Koszty rozliczane w czasie (aktywa) dotyczą tych wydatków, których rozliczenie w ciężar Rachunku zysków i strat nastąpi stosownie do upływu czasu w przyszłych okresach sprawozdawczych. Koszty rozliczane w czasie (aktywa) są ujmowane w pozycji „Pozostałe aktywa” aktywów bilansu.

Składnikami kosztów rozliczanych w czasie (pasywa) są rezerwy na koszty wynikające ze świadczeń wykonanych na rzecz Grupy, które zostaną rozliczone w następnych okresach. Rezerwy te wykazuje się w pozycji „Pozostałe zobowiązania” pasywów bilansu. Przychody przyszłych okresów stanowią między innymi otrzymane kwoty przyszłych świadczeń oraz niektóre rodzaje dochodów pobranych z góry, których rozliczenie do Rachunków zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych. Są one ujmowane w pozycji „Pozostałe zobowiązania” pasywów bilansu.

Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy 1) na Grupie ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych i 2) prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków odzwierciedlających korzyści ekonomiczne, oraz 3) można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed opodatkowaniem, która odzwierciedla aktualne oceny rynkowe co do wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem.

Rezerwę na koszty restrukturyzacji tworzy się, gdy spełnione są ogólne kryteria ujmowania rezerw jak również szczegółowe kryteria dotyczące powstania obowiązku tworzenia rezerwy na koszty restrukturyzacji określone w MSR 37. W szczególności, zwyczajowo oczekiwany obowiązek przeprowadzenia restrukturyzacji powstaje tylko wówczas, gdy Grupa posiada szczegółowy, formalny plan restrukturyzacji oraz wzbudziła uzasadnione oczekiwania u stron, których plan dotyczy, że przeprowadzi działania restrukturyzacyjne poprzez rozpoczęcie wdrażania planu lub ogłoszenie głównych elementów planu tymże stronom.

Szczegółowy plan restrukturyzacji określa co najmniej działalność, lub część działalności, której ten plan dotyczy, podstawowe lokalizacje, które zostaną nim objęte, miejsce zatrudnienia, funkcje i przybliżoną liczbę pracowników, którzy mają uzyskać odszkodowania w zamian za zakończenie stosunku pracy, kwotę nakładów, które będą poniesione oraz termin, w jakim plan zostanie wdrożony.

Rezerwa na restrukturyzację obejmuje tylko takie bezpośrednie nakłady powstające w wyniku restrukturyzacji, które jednocześnie a) w sposób nieodczynny wynikają z restrukturyzacji oraz b) nie są związane z bieżącą działalnością jednostki gospodarczej. Rezerwa na restrukturyzację nie obejmuje także przyszłych kosztów operacyjnych.

Świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze Grupy (inne niż świadczenia z tytułu rozwiązania umowy o pracę w całości należne w ciągu 12 miesięcy od wykonania pracy) obejmują wynagrodzenia, premie, płatne urlopy oraz składki na ubezpieczenia społeczne.

Grupa ujmuje przewidywaną nie zdyskontowaną wartość krótkoterminowych świadczeń pracowniczych jako koszty w okresie, w którym pracownicy świadczyli związaną z nimi pracę w korespondencji z pozostałymi zobowiązaniami bilansu.

Kwota krótkoterminowych świadczeń pracowniczych z tytułu niewykorzystanych dni urlopowych przysługujących pracownikom Grupy jest wyliczana jako suma niewykorzystanych urlopów przysługujących poszczególnym pracownikom Grupy.

Długoterminowe świadczenia pracownicze

Zobowiązania Grupy z tytułu długoterminowych świadczeń pracowniczych są kwotą przyszłych korzyści, które pracownik otrzyma w zamian za świadczenie swoich usług w bieżącym i wcześniejszych okresach, które nie są w całości należne w ciągu 12 miesięcy od wykonania pracy. Zgodnie z Regulaminem Wynagradzania Pracowników oraz Kodeksem Pracy, pracownikom po przepracowaniu określonej liczby lat i osiągnięciu wymaganego wieku, przysługuje prawo do otrzymania odprawy emerytalnej. Rezerwa na odprawę emerytalną wyliczana jest metodą aktuariálną przez niezależnego aktuarusza jako wartość obecna przyszłych zobowiązań Grupy wobec pracowników według stanu zatrudnienia i płac na dzień aktualizacji. Wycena jest sporządzona przy zastosowaniu metody prognozowanego kosztu jednostkowego (projected unit credit method). Zgodnie z tą metodą każdy okres wykonywania pracy daje uprawnienia do dodatkowej jednostki świadczeń i każda jednostka uprawnienia do świadczenia wyliczana jest oddzielnie. Uwzględnia się przy tym, że bazowe wynagrodzenie każdego z pracowników będzie się zmieniać w czasie wg określonych założeń. Rezerwa na odprawę emerytalną podlega aktualizacji na bazie rocznej. Parametrami, które mają istotny wpływ na wysokość wartości obecnej zobowiązań są: stopa mobilności (rotacja) pracowników, stopa dyskontowa, stopa wzrostu płac. Nominalna stopa dyskontowa dla kalkulacji za rok 2013 została ustalona na poziomie 4,3%. Wyliczenia zobowiązań dokonuje się dla pracowników obecnie zatrudnionych i nie dotyczy ono osób, które zostaną przyjęte do pracy w przyszłości.

Bank w 2012 r. wdrożył Politykę Zmiennych Składek Wynagrodzeń dla Osób Zajmujących Stanowiska Kierownicze w Grupie Banku Millennium S.A. ('Polityka'), zgodnie z wymogami opisanymi w Uchwale Komisji Nadzoru Finansowego nr 258/2011.

Świadczenia przyznawane w ramach programu realizowane są w części płatnej w gotówce oraz w części przyznanej w formie akcji fantomowych, uprawniających do otrzymania środków pieniężnych, których ostateczna wysokość uzależniona jest od ceny akcji Banku Millennium w odpowiednim okresie. Część programu płatna w gotówce jest rozliczana w okresie nabywania przez pracowników uprawnień do tych świadczeń. W przypadku świadczeń przyznawanych w formie akcji fantomowych zastosowanie ma 3-letni termin przetrzymania akcji. Podczas tego okresu pracownik nie może wykonać praw związanych z przyznanymi akcjami fantomowymi. Wartość godziwa akcji fantomowych ustalana jest zgodnie z przyjętymi zasadami i alokowana w okresie nabywania uprawnień. Wartość świadczenia ujmuje się jako zobowiązanie wobec pracowników w korespondencji z rachunkiem zysków i strat.

Szczegóły Polityki zostały zaprezentowane w **rozdziale 14.9)** niniejszego sprawozdania finansowego.

Rezerwy z tytułu krótkoterminowych i długoterminowych świadczeń pracowniczych ujmuje się w pozycji „Pozostałe zobowiązania” bilansu w korespondencji z kosztami wynagrodzeń w Rachunku zysków i strat.

Grupa realizuje program świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia zwany programem określonych składek. Na mocy tego programu Grupa jest zobowiązana prawem do odprowadzania ustalonej kwoty składek do państwowego funduszu emerytalnego. Ze środków funduszu obejmujących również zwrot uzyskany z inwestowania składek wypłacane są pracownikowi świadczenia po okresie zatrudnienia. W rezultacie na Grupie nie ciąży prawne ani zwyczajowo oczekiwane zobowiązanie do zapłacenia dodatkowych składek, jeżeli fundusz emerytalny nie będzie posiadał aktywów w wysokości wystarczającej do zapłaty należnych świadczeń.

Kapitał własny Grupy

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone zgodnie z obowiązującym prawem, właściwymi ustawami oraz statutem.

Na kapitały własne składają się: kapitał zakładowy, kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej, kapitał z aktualizacji wyceny oraz zyski zatrzymane. Wszystkie kwoty kapitałów i funduszy wykazywane są według wartości nominalnej.

Kapitał akcyjny

Kapitał akcyjny wykazywany jest według wartości nominalnej, zgodnie ze statutem oraz wpisem do rejestru sądowego.

Jeżeli jednostka nabywa własne instrumenty kapitałowe, to kwotę zapłaconą, łącznie z kosztami bezpośrednio się do tego odnoszącymi, ujmuje się jako zmianę w kapitale własnym. Nabyte akcje własne ujmuje się jako akcje własne i ujawnia się je jako zmniejszenie kapitału własnego do momentu ich anulowania.

Dywidendy za rok obrotowy, które zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy, ale nie zostały wypłacone na dzień bilansowy, ujawnia się w pozycji „Pozostałe zobowiązania” pasywów bilansu.

Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej

Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej (nadwyżka ceny emisyjnej nad ceną nominalną) tworzony jest z premii emisyjnej uzyskanej z emisji akcji pomniejszonej o bezpośrednie, poniesione koszty z nią związane.

Kapitał z aktualizacji wyceny

Na kapitał z aktualizacji wyceny odnosi się różnice z wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz efekt wyceny zabezpieczeń przepływów środków pieniężnych pomniejszone odpowiednio o odpisy z tytułu odroczonego podatku dochodowego z tym związane. Kapitał z aktualizacji wyceny nie podlega dystrybucji.

Zyski zatrzymane

Zyski zatrzymane tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub innych przepisach prawa (pozostała część kapitału zapasowego, kapitał rezerwowy, w tym fundusz ogólnego ryzyka bankowego) lub stanowią zyski/straty z lat ubiegłych, lub także wynik finansowy netto bieżącego okresu.

Fundusz ogólnego ryzyka bankowego w Banku tworzony jest zgodnie z przepisami ustawy Prawo Bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r. z późniejszymi zmianami, z zysku po opodatkowaniu.

Wynik finansowy netto bieżącego okresu stanowi wynik z Rachunku zysków i strat roku bieżącego skorygowany obciążeniem z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych. Straty przypadające udziałom niekontrolującym, a przewyższające wartość przypadającego na nie kapitału własnego, obciążają kapitał własny Grupy.

Gwarancja finansowa

Gwarancja finansowa jest kontraktem, na mocy którego wystawca zobowiązuje się do wykonania na rzecz beneficjanta określonych płatności w celu zrekompensowania poniesionych przez beneficjanta strat, spowodowanych zaniechaniem przez określonego dłużnika spłat wynikających z oryginalnych bądź zmodyfikowanych warunków umowy instrumentu dłużnego.

Udzielone gwarancje finansowe są wyceniane w kwocie wyższej z:

- kwoty będącej najbardziej właściwym szacunkiem nakładów niezbędnych do wypełnienia obecnego obowiązku wynikającego z gwarancji finansowej, przy uwzględnieniu prawdopodobieństwa jej realizacji;
- kwoty rozpoznanej w momencie początkowego ujęcia, skorygowanej o rozliczoną kwotę prowizji otrzymanej za udzielenie gwarancji.

Wynik z tytułu odsetek

Jednostki Grupy w Rachunku zysków i strat ujmują wszystkie przychody i koszty odsetkowe dotyczące instrumentów finansowych, wycenianych według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

Przychody/koszty odsetkowe od instrumentów pochodnych zaklasyfikowanych do kategorii przeznaczone do obrotu wykazywane są w pozycji „Wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany” Rachunku zysków i strat. Przychody odsetkowe od dłużnych instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do tej kategorii są ujmowane w „Przychodach odsetkowych” Rachunku zysków i strat.

Wynik z tytułu odsetek obejmuje również przychody oraz koszty odsetkowe od instrumentów pochodnych desygnowanych i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi w rachunkowości zabezpieczeń (szczegółowy opis istniejących relacji zabezpieczających zawiera **nota (17)**).

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą naliczania zamortyzowanego kosztu składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego oraz alokacji przychodów lub kosztów z tytułu odsetek i niektórych prowizji (stanowiących integralną część stopy procentowej) do właściwego okresu. Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dokładnie dyskontuje oszacowane przyszłe przepływy pieniężne (w okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego) do bilansowej wartości netto składnika aktywów lub zobowiązania finansowego. Obliczając efektywną stopę procentową, Grupa szacuje przepływy pieniężne uwzględniając wszystkie warunki umowne danego instrumentu finansowego, nie biorąc jednak pod uwagę możliwych przyszłych strat z tytułu niespłaconych kredytów. Kalkulacja ta uwzględnia wszystkie opłaty zapłacone lub otrzymane między stronami umowy, które są integralną częścią efektywnej stopy procentowej, oraz koszty transakcji i wszystkie inne różnice z tytułu premii lub dyskonta.

Przychody z tytułu odsetek obejmują odsetki oraz prowizje (otrzymane lub należne) ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej z tytułu: kredytów, lokat międzybankowych oraz papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności i dostępnych do sprzedaży, wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat. W przychodach odsetkowych ujmowane są także koszty bezpośrednio związane z zawarciem umowy kredytowej ponoszone przez Grupę (głównie prowizje płacone agentom zewnętrznym i własnym za zawarcie umowy kredytu hipotecznego oraz związane z tym typem umów koszty wyceny nieruchomości), które stanowią składową rachunku efektywnej stopy procentowej i podlegają rozliczeniu w czasie.

W momencie rozpoznania utraty wartości instrumentu finansowego wycenianego według zamortyzowanego kosztu oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, przychody odsetkowe ujmowane są w Rachunku zysków i strat, lecz wyliczane są od nowo ustalonej wartości bilansowej instrumentu finansowego (to jest wartości pomniejszonej o odpis aktualizujący wartość).

W takim przypadku do wyliczenia przychodów odsetkowych stosowana jest stopa procentowa, według której zdyskontowane zostały przyszłe przepływy pieniężne dla celów wyceny utraty wartości.

Przychody z tytułu opłat i prowizji/ Koszty z tytułu opłat i prowizji

Przychody i koszty z tytułu opłat i prowizji od obsługi rachunków bankowych, operacji z tytułu obsługi kart płatniczych, z działalności maklerskiej, są zaliczane do wyniku w momencie wykonania usługi, zaś pozostałe prowizje i opłaty są rozliczane w czasie.

Jako podstawowe typy prowizji związanych z działalnością kredytową Grupa wyróżnia między innymi opłaty i prowizje przygotowawcze oraz prowizje od niewykorzystanego zaangażowania.

Opłaty i prowizje (zarówno przychody jak i koszty) bezpośrednio związane z powstaniem aktywów finansowych posiadających określone harmonogramy spłat są ujmowane w Rachunku zysków i strat jako element efektywnej stopy procentowej i stanowią część przychodów odsetkowych. Inne integralnie związane z powstaniem aktywów bez określonych harmonogramów rozliczane są liniowo w okresie trwania kontraktu. Opłaty za zobowiązanie się do udzielenia pożyczek, które najprawdopodobniej będą zaciągnięte, są odraczane i z chwilą powstania aktywów finansowych są rozliczane jako element efektywnej stopy procentowej lub liniowo przy uwzględnieniu wyżej wymienionego kryterium. W przypadku kredytów i pożyczek o nieustalonych terminach płatności rat i nieustalonych zmianach oprocentowania, np. kredytów w rachunku bieżącym i kredytów z tytułu kart kredytowych, prowizje rozliczane są w czasie przez okres ważności karty lub limitu kredytu w rachunku bieżącym metodą liniową, i zaliczane do przychodów prowizyjnych.

W związku z prowadzoną przez Bank działalnością bancassurance (sprzedaż usług ubezpieczeniowych), bazując na kryterium rozpoznawania przychodów z tej działalności, można wydzielić dwie grupy produktów.

Pierwszą grupę stanowią produkty ubezpieczeniowe bez bezpośredniego powiązania z instrumentem finansowym (np.: ubezpieczenie zdrowia, NNW) - w tym przypadku wynagrodzenie Banku jest ujmowane jednorazowo jako przychód po wykonaniu ważnej czynności tj. w dniu rozpoczęcia lub odnowienia polis ubezpieczeniowych.

W drugim przypadku (gdy występuje bezpośrednie powiązanie ubezpieczenia z instrumentem finansowym) można zidentyfikować dwie kategorie:

- a) W ubezpieczeniach związanych z kredytami mieszkaniowymi w przypadku ubezpieczeń pobieranych miesięcznie (ubezpieczenie na życie i ubezpieczenie nieruchomości) wynagrodzenie jest ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie otrzymania wynagrodzenia natomiast w pozostałych przypadkach (ubezpieczenie hLTV) wskaźnik przychodów ujmowanych jednorazowo pozostaje na niezmiennym w porównaniu z 2012 rokiem poziomie i wynosi 25%. Wynagrodzenie z tytułu ubezpieczeń związanych z kartami (w przypadku których składka jest pobierana miesięcznie) jest ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie jego otrzymania.
- b) W ubezpieczeniach związanych z kredytami gotówkowymi Bank dokonuje alokacji łącznej wartości wynagrodzenia należnego z tytułu połączonej transakcji do poszczególnych elementów transakcji, po pomniejszeniu o szacunek rezerwy dotyczącej części wynagrodzenia, która będzie zwracana, np. w wyniku rezygnacji przez klienta z ubezpieczenia, przedpłat lub innych tytułów. Szacunek rezerwy oparty jest na analizie historycznych informacji o rzeczywistych zwrotach w przeszłości oraz przewidywaniach, co do trendu zwrotów w przyszłości.

Alokacja wynagrodzenia, o której mowa wyżej, oparta jest o metodę „względnej wartości godziwej”, polegającej na podziale łącznego wynagrodzenia w proporcji, odpowiednio, wartości godziwej wynagrodzenia z tytułu instrumentu finansowego oraz wartości godziwej usługi pośrednictwa. Ustalenie powyższych wartości godziwych oparte jest na danych rynkowych, w szczególności dla:

- usługi pośrednictwa - na podejściu rynkowym polegającym na wykorzystaniu cen i innych danych rynkowych dla najbardziej zbliżonych transakcji rynkowych,
- wynagrodzenia z instrumentu finansowego - na podejściu dochodowym opartym na przeliczeniu przyszłych kwot na wartość bieżącą z wykorzystaniem informacji na temat oprocentowania i innych opłat dla identycznych lub najbardziej zbliżonych instrumentów finansowych oferowanych niezależnie od produktu ubezpieczeniowego.

Poszczególne wyodrębnione elementy danej transakcji, bądź kilku transakcji rozpatrywanych łącznie, podlegają następującym zasadom ujmowania przychodu:

- prowizje agencji ubezpieczeniowych - w części dotyczącej opłaty za wykonanie ważnej czynności, ujmowane w przychodach w dniu rozpoczęcia bądź odnowienia polisy ubezpieczeniowej,
- prowizje/opłaty stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej instrumentu finansowego - traktowane, jako korekta efektywnej stopy procentowej i ujmowane w przychodach odsetkowych.

W 2013 roku Bank dokonał przeglądu założeń stosowanego modelu przychodów z tytułu bancassurance, w wyniku czego w zakresie ubezpieczeń związanych z kredytami gotówkowymi wskaźnik przychodów ujmowanych jednorazowo jako prowizja za wykonanie ważnej czynności został ustalony na poziomie 21% wobec wskaźnika 25% stosowanego do końca 2012 roku.

Na dzień 31 grudnia 2013 r., dla produktów ubezpieczeniowych powiązanych z kredytami gotówkowymi Bank oszacował rezerwę na zwroty składek, wyrażoną, jako procentowy wskaźnik zwrotów do wysokości prowizji brutto na poziomie 30%.

Pozostałe opłaty i prowizje związane z usługami finansowymi oferowanymi przez Grupę, takie jak:

- usługi zarządzania aktywami;
- usługi zarządzania środkami pieniężnymi;
- przychody z tytułu partycypacyjnego systemu wynagradzania Banku za udział w ubezpieczaniu produktów bankowych (Bankowi jest wypłacana część zysków wypracowanych przez ubezpieczyciela przy współpracy z Bankiem),
- usługi maklerskie;

są rozpoznawane w Rachunku zysków i strat jednorazowo.

Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w Rachunku zysków i strat Grupy w dniu ustalenia praw udziałowców/akcjonariuszy do ich otrzymania.

Wynik z inwestycyjnych aktywów finansowych

Wynik z inwestycyjnych aktywów finansowych zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do portfela dostępnych do sprzedaży oraz pozostałe zyski i straty wynikające z działalności inwestycyjnej.

Wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany

Wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaliczonych do aktywów / zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat oraz efekt ich wyceny do wartości godziwej, a także wynik z pozycji wymiany.

Wynik z pozycji wymiany obejmuje: i) wynik zrealizowany oraz wynik z wyceny transakcji FX spot i FX Forward ii) dodatnie i ujemne różnice kursowe, zarówno zrealizowane jak i nie zrealizowane, wynikające z codziennej wyceny aktywów i pasywów walutowych, po obowiązującym na dzień bilansowy średnim kursie NBP i wpływające na przychody lub koszty z pozycji wymiany.

Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zaliczane są koszty i przychody nie związane bezpośrednio z działalnością bankową i maklerską Grupy. Są to w szczególności wynik z tytułu sprzedaży i likwidacji środków trwałych, przychody z tytułu sprzedaży pozostałych usług, otrzymane i zapłacone odszkodowania kary i grzywny.

Podatek dochodowy

Podatek dochodowy od osób prawnych obejmuje podatek bieżący oraz odroczony.

Bieżący podatek dochodowy jest obliczany według obowiązującej stawki podatkowej i jest kalkulowany w oparciu o zysk brutto ustalony na podstawie odpowiednich przepisów o rachunkowości, skorygowany o przychody nie podlegające opodatkowaniu i koszty nie stanowiące kosztów uzyskania przychodu. Ponadto, dla celów podatkowych, wynik księgowy brutto koryguje się o przychody i koszty z lat ubiegłych, zrealizowane dla celów podatkowych w danym okresie sprawozdawczym oraz odliczenia od dochodu np. z tytułu darowizn.

Podatek dochodowy odroczony w zależności od źródła pochodzenia różnic przejściowych ujmowany jest w Rachunku zysków i strat lub w kapitale.

Grupa tworzy rezerwę na odroczony podatek dochodowy lub aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego z uwagi na przejściowe różnice z tytułu podatku dochodowego. Różnice te spowodowane są odmiennością momentu uznania przychodów za osiągnięte oraz kosztów za poniesione w myśl przepisów rachunkowych i przepisów o podatku dochodowym od osób prawnych.

Rezerwę na odroczony podatek dochodowy wykazuje się w pasywach bilansu jako „Rezerwę na odroczony podatek dochodowy”. Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmuje się w aktywach bilansu w pozycji „Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego”. Grupa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego, ponieważ posiada tytuł prawny do przeprowadzenia takiej kompensaty oraz aktywa i rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego (nałożone przez tę samą władzę podatkową) dotyczą tego samego podatnika.

Rezerwa na odroczony podatek dochodowy jest tworzona metodą bilansową w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym.

Rezerwa na odroczony podatek dochodowy ujmowana jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych z wyjątkiem sytuacji, gdy powstaje w wyniku amortyzacji wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji niestanowiącej połączenia jednostek gospodarczych, która w chwili jej zawierania nie ma wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym. Aktywa z tytułu podatku odroczonego są również ujmowane w odniesieniu do niewykorzystanych strat podatkowych przeniesionych na następne lata. Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmuje się w wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych i aktywowanych strat podatkowych.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego nie są ujmowane, gdy dotyczą ujemnych różnic przejściowych powstających w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania, przy transakcji niestanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego podlega weryfikacji na każdy dzień bilansowy i ulega obniżeniu, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Grupa nie ujmuje w kalkulacji podatku odroczonego zobowiązania lub aktywa z tytułu różnic przejściowych powstających w związku z inwestycją w jednostkach zależnych i stowarzyszonych, chyba że na podstawie posiadanych dowodów realizacja różnic przejściowych jest kontrolowana przez Grupę i prawdopodobne jest, że w możliwej do przewidzenia przyszłości różnice te ulegną odwróceniu.

Wyliczenie aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na odroczony podatek dochodowy bazuje na przewidywanym stopniu realizacji wartości bilansowych aktywów i zobowiązań, z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) prawnie lub faktycznie obowiązujące na dzień bilansowy.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujętych bezpośrednio w kapitale własnym jest ujmowany w kapitale własnym.

8. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM

Zarządzanie ryzykiem finansowym jest jedną z podstawowych aktywności Zarządu składającą się na proces efektywnego zarządzania Grupą. Określa ono ramy rozwoju, rentowności i stabilności działalności biznesowej, tworząc zasady zapewniające Grupie zgodność z najlepszymi praktykami w zakresie kontroli wewnętrznej i wymogami prawnymi oraz zgodność strategii zarządzania wszystkimi ryzykami.

1) MISJA ZARZĄDZANIA RYZYKIEM W GRUPIE

Misją zarządzania ryzykiem w Grupie jest zapewnienie, aby wszystkie rodzaje ryzyka były zarządzane, monitorowane i kontrolowane odpowiednio do przyjętego profilu ryzyka (apetytu na ryzyko) oraz charakteru i skali działania Grupy. Zarządzanie ryzykiem uwzględnia konieczność osiągnięcia założonej rentowności oraz utrzymania odpowiedniej relacji ryzyko -kapitał, w kontekście posiadania odpowiedniego poziomu kapitału na pokrycie ryzyka.

Sprawne zarządzanie ryzykiem wymaga spójnego systemu zarządzania ryzykiem rozumianego, jako zbiór zasad i mechanizmów regulujących całokształt działań obejmujących identyfikację, pomiar, ograniczanie, monitoring oraz raportowanie w odniesieniu do poszczególnych rodzajów ryzyka. Zbiór tych zasad obejmuje także szeroki zakres metod - zarówno jakościowych jak i ilościowych, w tym zaawansowane narzędzia matematyczno-statystyczne, wspomagane przez odpowiednie systemy informatyczne.

Wyniki pomiaru ryzyka są regularnie raportowane w ramach systemu informacji zarządczej.

Ważną zasadą zarządzania ryzykiem jest optymalizacja relacji ryzyka i rentowności - w Grupie zwraca się szczególną uwagę na to, aby podejmowane decyzje biznesowe brały pod uwagę (równowazyły) ryzyko i zysk.

Rozdzielenie obowiązków w zakresie powstania ryzyka, zarządzania ryzykiem i kontroli ryzyka jest kolejną istotną zasadą zarządzania ryzykiem w Grupie.

Cele misji osiągane są poprzez realizację następujących działań:

- opracowanie strategii zarządzania ryzykiem, polityki kredytowej, procesów i procedur określających zasady akceptacji dopuszczalnego poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka,
- wdrażanie, w coraz większym zakresie, narzędzi informatycznych służących identyfikacji, kontroli i pomiarowi ryzyka,
- zwiększania wśród pracowników Grupy świadomości odpowiedzialności za właściwe zarządzanie ryzykiem na każdym poziomie struktury organizacyjnej Grupy.

Podział kompetencji w zakresie zarządzania ryzykiem przedstawia się następująco:

- Rada Nadzorcza jest odpowiedzialna za nadzorowanie zgodności polityki podejmowania ryzyka przez Grupę ze strategią Grupy oraz jego planem finansowym;
- Zarząd odpowiada za efektywność systemu zarządzania ryzykiem, procesu szacowania kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz systemu kontroli wewnętrznej;
- Komitet Kredytowy, Komitet Kapitałów, Aktywów i Pasywów oraz Komitet Należności Zagrożonych są odpowiedzialne za bieżące zarządzanie różnymi rodzajami ryzyka bankowego w ramach modelu ustalonego przez Zarząd;
- Komitet Ryzyka, oraz Komitet Procesów i Ryzyka Operacyjnego są odpowiedzialne za monitorowanie i kontrolowanie różnych rodzajów ryzyka bankowego w ramach modelu ustalonego przez Zarząd;
- Komitet Walidacyjny odpowiedzialny jest za akceptację wyników walidacji modeli ryzyka oraz nadzór nad wdrażaniem zaleceń określonych przez Biuro Walidacji Modeli;
- Departament Ryzyka odpowiada za zarządzanie ryzykiem, w tym za identyfikację, pomiar, analizę, monitorowanie i raportowanie ryzyka w Grupie. Departament Ryzyka przygotowuje również zasady zarządzania ryzykiem i odpowiednie procedury, a także przedstawia informacje i proponuje kierunki działania niezbędne do podejmowania decyzji przez Komitet Ryzyka i Zarząd dotyczących zarządzania ryzykiem;

- Departament Ratingu odpowiedzialny jest przede wszystkim za nadawanie ratingów ryzyka (ocena wiarygodności kredytowej) dla klientów korporacyjnych Banku oraz monitoring i ewentualną zmianę ratingów w okresie ich obowiązywania. Proces nadawania ratingów jest niezależny od procesu podejmowania decyzji kredytowej;
- Departament Decyzji Kredytowych Przedsiębiorstw i Departament Decyzji Kredytowych Detalicznych są odpowiedzialne, odpowiednio w ramach Segmentu Klientów Korporacyjnych i Segmentu Klientów Detalicznych, za proces podejmowania decyzji kredytowych, w tym analizowanie sytuacji finansowej klientów, sporządzanie projektów decyzji kredytowych dla poszczególnych szczebli decyzyjnych i podejmowanie decyzji kredytowych w ramach określonych limitów;
- Departament Dochodzenia Należności Detalicznych jest odpowiedzialny za monitorowanie spłat i proces dochodzenia należności przeterminowanych od osób fizycznych;
- Departament Zagrożonych Należności Gospodarczych opracowuje określone strategie dla każdego klienta ze swojego portfela, w celu jak najszybszej maksymalizacji odzysku i ograniczenia ryzyka ponoszonego przez Grupę. Podejście w poszczególnych sprawach jest stale aktualizowane przy wykorzystaniu bieżących informacji, najlepszych praktyk i doświadczeń w zakresie odzyskiwania należności;
- Biuro Kontroli i Analiz Skarbu jest odpowiedzialne za monitorowanie i wykorzystywanie niektórych limitów Grupy, takich jak limity kontrahenta i limity typu stop-loss, monitorowanie pozycji walutowej Grupy i wyników aktywnego „tradingu” oraz kontrolę operacji Departamentu Skarbu;
- Biuro Walidacji Modeli jest odpowiedzialne za jakościową oraz ilościową analizę i walidację modeli, niezależną od funkcji budowy modeli; przygotowywanie metodyki walidacji i monitorowania modeli; podejmowanie działań związanych z wydawaniem opinii w zakresie adekwatności nowych modeli dla obszaru, którego dotyczą; przygotowywanie raportów na potrzeby Komitetu Walidacyjnego.

2) ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM

Fundusze własne regulacyjne

Zarządzanie kapitałem Grupy oprócz uwzględniania potrzeb własnych jest podporządkowane bezwzględnemu przestrzeganiu regulacji ustawowych w tym zakresie (fundusze własne, normy ostrożnościowe, wymogi kapitałowe), ustanowionych przez ustawę Prawo Bankowe oraz uchwały Komisji Nadzoru Finansowego.

Adekwatność kapitałowa Grupy jest regularnie i szczegółowo monitorowana z punktu widzenia funduszy własnych i zmiany trendów. W tym kontekście starannie monitorowane są czynniki ryzyka, które mogą doprowadzić do pogorszenia pozycji kapitałowej Grupy, w tym zmiany kursu wymiany walut, ceny nieruchomości, wzrost ekspozycji zagrożonych. Wykonywane są testy warunków skrajnych, odzwierciedlające wzrost wyżej wymienionych czynników ryzyka i potencjalny wpływ na adekwatność kapitałową.

3 stycznia 2013 roku Banco de Portugal (będący nadzorcą konsolidującym) we współpracy z Komisją Nadzoru Finansowego udzielił zezwolenia na stosowanie, począwszy od dnia 31 grudnia 2012 roku, metody ratingów wewnętrznych (IRB) w celu obliczania minimalnych wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego przez Bank Millennium S.A. w odniesieniu do następujących segmentów portfela: (i) ekspozycje detaliczne wobec klientów indywidualnych zabezpieczone na nieruchomościach mieszkalnych (RRE), (ii) odnawialne ekspozycje detaliczne (QRRE)

Minimalne wymogi kapitałowe obliczone z wykorzystaniem metody IRB muszą być czasowo utrzymane na poziomie nie mniejszym niż 80% odpowiednich wymogów kapitałowych obliczonych metodą standardową. Organicznie to przestanie obowiązywać w momencie potwierdzenia przez Banco de Portugal i Komisję Nadzoru Finansowego spełnienia warunków określonych w decyzji nadzorców, ale nie wcześniej niż od dnia 30 czerwca 2014 roku.

Kapitał wewnętrzny

Grupa przeprowadza proces wewnętrznej oceny adekwatności kapitałowej bazując na modelu kapitału ekonomicznego.

Obliczenie kapitału wewnętrznego obejmuje wszystkie istotne rodzaje ryzyka, na które Grupa jest narażona oraz bazuje na zestawie parametrów zbudowanych w oparciu o specyfikę i realia rynku polskiego.

W procesie obliczania kapitału wewnętrznego, poszczególne rodzaje ryzyka oraz efekt dywersyfikacji poddawane są testom warunków skrajnych. Łączny zdywersyfikowany kapitał wewnętrzny porównywany jest ze zdolnością do przyjęcia ryzyka, tzn. z funduszami własnymi/dostępными zasobami finansowymi. W wyniku tego porównania oceniana jest wewnętrzna ekonomiczna adekwatność kapitałowa Grupy.

W 2013 r. - podobnie jak w latach poprzednich. - zagregowane ryzyko Grupy (kapitał wewnętrzny) było całkowicie pokryte funduszami, które mogą być użyte do jego zabezpieczenia. Kapitał wewnętrzny alokowany jest na poszczególne obszary biznesowe/grupy produktowe.

3) RYZYKO KREDYTOWE

Ryzyko kredytowe jest jednym z najważniejszych rodzajów ryzyka, na jakie narażona jest Grupa, w związku z czym, przykładą się szczególną wagę do zarządzania ekspozycjami na to ryzyko. Ryzyko kredytowe wiąże się z bilansowymi ekspozycjami kredytowymi oraz z instrumentami pozabilansowymi, takimi jak udzielone i niewykorzystane linie kredytowe, gwarancje i akredytywy, jak również limity na transakcji związane z instrumentami finansowymi.

Polityka kredytowa, podlega okresowym przeglądom i weryfikacji uwzględniającym uwarunkowania rynkowe oraz zmiany w otoczeniu regulacyjnym Grupy.

Dla potrzeb zarządzania ryzykiem kredytowym Grupa korzysta z kilku systemów ratingowych w zależności od rodzaju ekspozycji i segmentu danego klienta. System ratingowy to zestaw metod (modeli), procesów, kontroli, procedur zbierania danych oraz systemów informatycznych identyfikujących i mierzących ryzyko kredytowe, klasyfikujących ekspozycje do określonych klas lub pul (nadawanie ratingu) oraz szacujących prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania i oczekiwaną wielkość straty z tego tytułu.

(3a) Pomiar ryzyka kredytowego

Kredyty i pożyczki

Pomiar ryzyka kredytowego, na poziomie poszczególnych klientów i transakcji, z tytułu udzielanych kredytów i pożyczek odbywa się przy uwzględnieniu trzech parametrów:

- (i) prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania przez klienta lub kontrahenta (ang. probability of default - PD);
- (ii) kwoty ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania (ang. exposure at default - EAD) oraz
- (iii) współczynnika strat z tytułu niewykonanego zobowiązania (ang. loss given default - LGD).

- (i) Grupa ocenia prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania (PD) indywidualnych kontrahentów stosując wewnętrzne modele ratingowe dostosowane do różnych kategorii klientów i transakcji. Zostały one opracowane lokalnie lub na poziomie Grupy BCP lub we współpracy z renomowanymi dostawcami zewnętrznymi i łączą analizę statystyczną z oceną specjalisty kredytowego. Dodatkowo Klienci Grupy są klasyfikowani w ramach 15 klas ratingowych, które dla potrzeb tego raportu zostały przedstawione w sześciu głównych grupach. Jednolita skala ratingowa Grupy (Master Ratings Scale), przedstawiona poniżej, zawiera także zakres prawdopodobieństw niewykonania zobowiązań określonych dla każdej klasy/grupy ratingowej. Modele ratingowe podlegają okresowym przeglądom i - w razie stwierdzenia takiej potrzeby - stosownym modyfikacjom. Modyfikacje modeli zatwierdzane są przez Komitet Walidacji.

Grupa regularnie analizuje oraz ocenia wyniki ratingów i ich siłę predykcyjną w odniesieniu do przypadków niewykonania zobowiązań. Proces nadawania ocen ryzyka klientów (przeprowadzany niezależnie od procesu kredytowego w Departamencie Ratingu) i transakcji wspierają systemy informatyczne, pozyskujące i analizujące informacje z wewnętrznych i zewnętrznych baz danych.

Skala wewnętrznych ratingów Grupy

Master Skala	Opis oceny
1-3	Najwyższa jakość
4-6	Dobra jakość
7-9	Średnia jakość
10-12	Niska jakość
13-14	Pod obserwacją
15	Niewykonanie zobowiązania

- (ii) EAD - kwota ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania (exposure at default) - dotyczy kwot, które według przewidywań Grupy będą należnościami Grupy w momencie niewykonania zobowiązań. Jako zobowiązanie, Grupa rozumie każdą wypłaconą już kwotę plus dalsze kwoty, jakie mogą zostać wypłacone do momentu niewykonania zobowiązań, o ile do niego dojdzie.
- (iii) LGD - współczynnik strat z tytułu niewykonanego zobowiązania (loss given default) stanowi przewidywania Grupy, co do strat wynikających z faktycznych przypadków niewykonania zobowiązań, z uwzględnieniem wewnętrznych i zewnętrznych kosztów windykacji oraz efektu dyskonta.

Tabela poniżej pokazuje udział pozycji bilansowych Grupy dotyczących kredytów i pożyczek oraz związanych z nimi odpisów na utratę wartości dla każdej z wewnętrznych klas ratingowych (opisanych w punkcie „Pomiar ryzyka kredytowego”).

Master Skala	Opis	31.12.2013		31.12.2012	
		Kredyty i pożyczki (%)	Odpisy na utratę wartości (impairment) (%)	Kredyty i pożyczki (%)	Odpisy na utratę wartości (impairment) (%)
1-3	Najwyższa jakość	41,42%	2,50%	42,71%	3,18%
4-6	Dobra jakość	14,70%	1,15%	15,80%	1,44%
7-9	Średnia jakość	17,82%	2,52%	17,42%	3,30%
10-12	Niska jakość	10,37%	1,90%	7,78%	1,88%
13-14	Pod obserwacją	1,49%	3,14%	1,59%	3,18%
15	Niewykonanie zobowiązania	5,60%	86,53%	5,73%	84,12%
bez ratingu(*)		8,60%	2,26%	8,97%	2,90%
Łącznie		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

(*) - grupa klientów bez ratingu wewnętrznego zawiera między innymi ekspozycje związane z kredytami dla jednostek samorządu terytorialnego, projektami inwestycyjnymi

Papiery dłużne

Portfel papierów dłużnych, innych niż emitowane przez Skarb Państwa lub Bank Centralny, jest nieistotny (patrz pkt. 3f).

Instrumenty pochodne

Grupa utrzymuje ścisłą kontrolę nad limitami otwartych pozycji netto na instrumentach pochodnych (tj. różnicą między transakcjami kupna i sprzedaży), zarówno ze względu na kwoty jak i terminy zapadalności transakcji. Ekspozycje na ryzyko kredytowe, wynikające z instrumentów pochodnych zawieranych z klientami są zarządzane jako część całkowitych limitów kredytowych wyznaczanych w oparciu o badanie naturalnej ekspozycji oraz o analizę sytuacji finansowej klienta, a także w ramach limitów kontrahentów.

Grupa oferuje produkty skarbowe w celu zabezpieczania ryzyka kursu walutowego lub ryzyka stopy procentowej w ramach przyznanych klientom limitów skarbowych lub pod depozyt zabezpieczający.

Zdecydowana większość umów Grupy zawiera możliwość wezwania klienta do uzupełnienia depozytu zabezpieczającego lub złożenie innego zabezpieczenia uzgodnionego z Grupą (jeżeli wycena otwartych pozycji klienta przekroczy poziom kwoty limitu skarbowego; tzw. *margin call*) i jeżeli klient nie uzupełni wymaganego zabezpieczenia Grupa ma prawo do zamknięcia pozycji i wypowiedzenia umowy.

Zobowiązania pozabilansowe obciążone ryzykiem kredytowym

Do zobowiązań pozabilansowych obciążonych ryzykiem kredytowym zaliczamy gwarancje, akredytywy oraz przyznane linie kredytowe. Podstawowym celem tych instrumentów jest umożliwienie klientowi dysponowania w określony sposób przyznanymi przez Grupę środkami finansowymi.

Gwarancje i akredytywy typu *standby* (zobowiązania typu gwarancyjnego) niosą przynajmniej takie samo ryzyko kredytowe jak kredyty (w przypadku gwarancji i akredytywy typu *stand-by* po wpływie ważnego roszczenia Bank musi dokonać wypłaty).

Akredytywy dokumentowe i handlowe są pisemnym, nieodwołalnym i ostatecznym zobowiązaniem Banku otwierającego do honorowania płatności w oparciu o zgodne dokumenty w terminach określonych w akredytywie i wiążą się z ryzykiem podobnym do gwarancji.

Dostępne saldo linii kredytowej jest to niewykorzystana część uprzednio zaakceptowanych kwot odnoszących się do zobowiązań o charakterze kredytowym, możliwych do wykorzystania w formie kredytów, gwarancji lub akredytyw. Biorąc pod uwagę ryzyko kredytowe zobowiązań do udzielenia kredytu, Grupa jest potencjalnie narażona na stratę w wysokości równej sumie niewykorzystanych zobowiązań. Jednak, prawdopodobna kwota straty jest mniejsza niż łączna wartość niewykorzystanych zobowiązań, ponieważ większość zobowiązań do uruchomienia kredytu zależy od spełnienia przez klientów poszczególnych standardów kredytowych.

Grupa monitoruje okres pozostały do terminu zapadalności pozabilansowych zobowiązań kredytowych, ponieważ długoterminowe zobowiązania wiążą się zazwyczaj z większym stopniem ryzyka kredytowego niż zobowiązania krótkoterminowe.

(3b) Polityka kontroli limitów i zmniejszenia ryzyka

Grupa mierzy, monitoruje i kontroluje duże zaangażowania kredytowe oraz nadmierną koncentrację ryzyka kredytowego, wszędzie tam gdzie zostanie ona zidentyfikowana. Proces zarządzania ryzykiem koncentracji dotyczy zarówno zaangażowań indywidualnych - występujących wobec pojedynczego kredytobiorcy lub grupy kredytobiorców powiązanych (kapitałowo, organizacyjnie lub poprzez istnienie istotnych zależności ekonomicznych), jak i tzw. zaangażowań sektorowych - wobec branż/sektorów gospodarki, regionów geograficznych, krajów, portfela finansującego nieruchomości (w tym kredytów walutowych) i innych. Powyższe rodzaje zaangażowań sektorowych są objęte wewnętrznym systemem limitów. Informacje o wykorzystaniu limitów prezentowane są na Komitecie Ryzyka, który może podjąć decyzje o zmniejszeniu zaangażowania w określone podmioty bądź segmenty portfela lub niektóre sektory działalności itp.

Limity w stosunku do pojedynczego kredytobiorcy lub grupy kredytobiorców wynikające z art. 71 Prawa Bankowego są monitorowane co miesiąc, a limity wewnętrzne (wymienione wyżej) monitorowane kwartalnie. Wysokość tych limitów poddawana jest rocznemu lub częstszemu przeglądowi, gdy zostanie to uznane za stosowne. Limity zatwierdza Komitet Ryzyka.

Zarządzanie ekspozycjami na ryzyko kredytowe odbywa się także poprzez regularne monitorowanie sytuacji ekonomiczno-finansowej klientów i/lub historii współpracy z Grupą z punktu widzenia terminowego regulowania ich zobowiązań z tytułu odsetek i kapitału.

Zabezpieczenia

Zabezpieczenia przyjmowane w Grupie służą ograniczeniu ryzyka kredytowego i główną ich rolą jest minimalizacja straty na wypadek niedokonania przez klienta spłaty transakcji kredytowej w umownej kwocie i terminie, poprzez zapewnienie alternatywnego źródła pokrycia wymagalnych należności. Przyjmowane one są zgodnie z zasadami polityki kredytowej ustalonymi dla poszczególnych segmentów klienta. Jako główną zasadę przyjęto, że zabezpieczenie transakcji kredytowej powinno być adekwatne do ryzyka kredytowego ponoszonego przez Grupę przy uwzględnieniu specyfiki danej transakcji (tzn. jej typu, kwoty, okresu spłaty a także ratingu kredytowanego klienta).

Polityka kredytowa określa typy, rodzaje i formy prawne akceptowanych w Grupie zabezpieczeń, jak również bardziej szczegółowe wymogi mające uprawdopodobnić zbywalność konkretnych rodzajów zabezpieczeń zgodnie z doświadczeniami windykacyjnymi Grupy.

Grupa przykładá szczególną wagę do prawidłowego określania wartości zabezpieczeń, określa zasady dokonywania i weryfikacji wycen i dokłada wszelkich starań, aby wyceny te były obiektywne, ostrożne i odzwierciedlały realną wartość zabezpieczenia. W celu zapewnienia skutecznego ustanowienia zabezpieczenia Grupa opracowała stosowne wzorce umów zabezpieczeń, wniosków, pełnomocnictw i oświadczeń.

W segmencie detalicznym na zabezpieczenie przyjmowane są głównie nieruchomości mieszkaniowe (kredyty hipoteczne) oraz aktywa finansowe. W przypadku segmentu korporacyjnego oprócz wszelkiego typu nieruchomości (mieszkaniowe, komercyjne, grunty) przyjmowane są głównie zabezpieczenia rzeczowe (pojazdy, sprzęt budowlany, specjalistyczny, maszyny), a także cesje wierzytelności z kontraktów.

Do czasu ustanowienia finalnego zabezpieczenia przyjmowane są zabezpieczenia przejściowe. W Grupie wykorzystywane są również rozmaite formy instrumentów uzupełniających zabezpieczenia, mające na celu ułatwienie prowadzenia egzekucji lub uprawdopodobnienie skuteczności spłaty należności z danego zabezpieczenia między innymi takie jak: oświadczenie o poddaniu się egzekucji, weksel własny in blanco, pełnomocnictwo do rachunku bankowego, cesja prawa z umowy ubezpieczenia.

Grupa monitoruje zabezpieczenia pod kątem spełnienia przez nie warunków umownych, w tym prawomocnego ustanowienia finalnego zabezpieczenia transakcji, jak również odnawiania scedowanych polis ubezpieczeniowych. Monitorowana jest również wartość zabezpieczenia w trakcie trwania transakcji kredytowej.

Zgodnie z przyjętą w Grupie polityką kredytową, dopuszcza się także udzielenie transakcji bez zabezpieczenia, co odbywa się według ściśle określonych zasad zróżnicowanych w zależności od segmentu klienta. Jednak na wypadek pogorszenia się sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika, w podpisanych z klientem dokumentach Grupa zapewnia sobie możliwość zabezpieczenia transakcji.

(3c) Polityka w odniesieniu do utraty wartości i tworzenia odpisów aktualizacyjnych

Organizacja procesu

Proces identyfikacji i pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych został uregulowany w wewnętrznej instrukcji wprowadzonej Notą Zarządzającą Członka Zarządu Banku. Ponadto zasady klasyfikacji należności i szacowania odpisów aktualizujących i rezerw w systemie zarządzania bankiem zostały nakreślone w dokumencie „System Zarządzania w Banku Millennium S.A.” przyjętym uchwałą Zarządu i zatwierdzonym przez Radę Nadzorczą.

W Banku nadzór nad procesem szacowania odpisów aktualizujących i rezerw sprawuje Departament Ryzyka (DMR), który odpowiada również bezpośrednio za analizę indywidualną w portfelu biznesowym oraz analizę kolektywną. Oprócz DMR w proces zaangażowane są jednostki restrukturyzacyjno-windykacyjne: Departament Zagrożonych Należności Gospodarczych - DNG (analiza indywidualna dla portfela windykacyjno-restrukturyzacyjnego klientów korporacyjnych) oraz Departament Dochodzenia Należności Detalicznych - DDN (analiza indywidualnie istotnych ekspozycji detalicznych z utartą wartością, przede wszystkim kredytów hipotecznych). DMR jest jednostką nie powiązaną z procesem udzielania kredytów i nadzorowaną przez członka Zarządu odpowiedzialnego za zarządzanie ryzykiem. Podobnie zorganizowane jest szacowanie odpisów aktualizujących w Millennium Leasing.

Zarząd Banku pełni aktywną rolę w procesie wyznaczania odpisów aktualizujących i rezerw, wyniki wyceny portfela kredytowego przedkładane są Zarządowi do akceptacji w cyklu miesięcznym, ze szczegółowym objaśnieniem najistotniejszych zmian, mających wpływ na całkowity poziom odpisów i rezerw, w okresie objętym analizą. Zmiany metodologiczne wynikające z procesu walidacji i doskonalenia metodologii, są prezentowane na Komitecie Walidacji, a następnie na Komitecie Ryzyka, w skład których wchodzi wszyscy członkowie Zarządu Banku.

W okresach miesięcznych przygotowywane są szczegółowe raporty, prezentujące informacje na temat portfela kredytowego Grupy w różnych przekrojach, z uwzględnieniem wysokości odpisów aktualizujących i rezerw, ich dynamiki i struktury. Odbiorcami tych raportów są członkowie Zarządu nadzorujący działalność Grupy w obszarze finansów, ryzyka i informacji zarządczej.

Proces wyznaczania odpisów aktualizacyjnych i rezerw w Grupie jest sformalizowany i opisany w przytoczonej powyżej regulacji, w której szczegółowo zdefiniowano tryb i zasady analizy indywidualnej oraz analizy kolektywnej, w tym algorytmy liczenia poszczególnych parametrów.

Departament Audytu ocenia poprawność szacowania utraty wartości i rezerw co najmniej dwa razy w roku.

Metodologia i założenia przyjęte do wyznaczania utraty wartości ekspozycji kredytowych są regularnie przeglądane w celu zmniejszenia rozbieżności pomiędzy stratami szacowanymi a rzeczywistymi. W celu oceny adekwatności odpisów z tytułu utraty wartości, wyznaczonych zarówno w ramach analizy indywidualnej, jak i kolektywnej, przeprowadzana jest okresowo (nie rzadziej niż raz w roku) weryfikacja historyczna, której wyniki są brane pod uwagę definiując działania w celu poprawy jakości procesu.

Analiza indywidualna utraty wartości dla należności kredytowych

Ekspozycje kredytowe wyznaczone są do analizy indywidualnej na podstawie kryteriów istotności, które zapewniają, że analiza indywidualna obejmuje, co najmniej 55% portfela biznesowego Grupy oraz 80% portfela zarządzanego przez jednostki odpowiedzialne za windykację i restrukturyzację należności gospodarczych.

Główne elementy procesu analizy indywidualnej:

(1) Identyfikacja przesłanek utraty wartości;

Grupa zdefiniowała przesłanki utraty wartości w ramach analizy indywidualnej dostosowując je do profilu swojego działania. Katalog przesłanek uszczegóławia przesłanki określone w MSR 39 i rekomendacji R, które dotyczą między innymi:

- Sytuacji ekonomiczno-finansowej wskazującej na znaczące trudności finansowe klienta,
- Stwierdzenia nierzetelności klienta w przekazywaniu informacji o jego sytuacji ekonomiczno-finansowej,
- Trwałego brak możliwości nawiązania kontaktu z klientem w przypadku naruszenia warunków umowy,
- Wysokiego prawdopodobieństwa upadłości lub innej reorganizacji przedsiębiorstwa/działalności gospodarczej klienta.
- Ogłoszenia upadłości lub otwarcia postępowania naprawczego wobec klienta.

Regulacja wewnętrzna zawiera doprecyzowanie wyżej wymienionych przesłanek poprzez wskazanie konkretnych odpowiadających im przypadków i sytuacji, w szczególności w odniesieniu do przesłanek wynikających z znaczących trudności finansowych klienta, naruszenia krytycznych warunków umowy oraz wysokiego prawdopodobieństwa upadłości lub innej reorganizacji przedsiębiorstwa. Dodatkowo Bank posiada rozbudowany proces monitorowania, który identyfikuje w okresach miesięcznych różnego rodzaju zdarzenia podlegające dodatkowej ocenie przez analityków kredytowych.

(2) Szacowanie przyszłych przepływów;

Elementem procesu kalkulacji utraty wartości jest szacowanie prawdopodobieństwa przepływów zawartych w harmonogramie odnoszących się do pozycji: kapitał, odsetki oraz inne należności. Prawdopodobieństwo realizacji przepływów zawartych w harmonogramie wynika z przeprowadzonej oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta (wskazania źródeł potencjalnych spłat), musi być uzasadnione i oszacowane w oparciu o aktualną dokumentację i szeroko rozumianą wiedzę o jego sytuacji z uwzględnieniem projekcji finansowych. Informacje te gromadzone są przez analityka przed przystąpieniem do analizy zgodnie z wytycznymi określonymi w odpowiednich regulacjach Grupy.

W przypadku zidentyfikowania, co najmniej jednej z przesłanek utraty wartości w analizie indywidualnej ma miejsce tzw. bazowa utrata wartości, czyli prawdopodobieństwo pełnych spłat zobowiązań przez klienta z jego bieżącej działalności jest oceniane na poziomie niższym niż 100%. W instrukcjach wewnętrznych zostały określone parametry wyznaczające minimalną wartość bazowej utraty wartości dla ekspozycji w portfelu biznesowym klientów korporacyjnych.

W przypadku szacowania prawdopodobieństwa przepływów, dla klientów znajdujących się w portfelu zarządzanym przez departamenty zajmujące się działalnością restrukturyzacyjno-windykacyjną analitycy uwzględniają indywidualny charakter każdej transakcji zwracając uwagę między innymi na następujące elementy mogące wpłynąć na wielkość ewentualnych przepływów pieniężnych:

- przyjętą przez Grupę strategię działania wobec klienta,
- wyniki negocjacji z klientem i jego postawę tj. chęć uregulowania zaległości,
- poprawę/pogorszenie się jego sytuacji ekonomiczno-finansowej,
- możliwość regulowania zobowiązań z własnych środków kredytobiorcy, czy też konieczność wykorzystania zabezpieczenia, np. poprzez jego sprzedaż.

(3) Oszacowanie wartości godziwej zabezpieczenia, określenie oczekiwanej daty sprzedaży, oraz oszacowanie oczekiwanych wpływów ze sprzedaży z uwzględnieniem kosztów procesu windykacji;

W przypadku wystąpienia bazowej utraty wartości danej ekspozycji kredytowej należy dokonać oszacowania przepływów z tytułu realizacji zabezpieczeń z uwzględnieniem terminów ich realizacji. Uwzględnienie przepływów z tytułu realizacji zabezpieczeń musi być poprzedzone analizą realności ich upłynięcia i oszacowania ich wartości godziwej dodatkowo z uwzględnieniem kosztów windykacyjnych.

W celu zapewnienia obiektywnych zasad ustalania odzysków z zabezpieczeń Grupa opracowała wytyczne w zakresie rekomendowanych parametrów stopy odzysku i okresu odzysku dla wybranych grup zabezpieczeń. Biorąc pod uwagę umiejscowienie ekspozycji w strukturze Banku (portfel biznesowy, portfel restrukturyzacyjno-windykacyjny) oraz rodzaj ekspozycji (kredyt, leasing) określono odrębne zasady dla poszczególnych rodzajów portfeli: biznesowego, restrukturyzacyjno-windykacyjnego oraz leasingowego. Rekomendowane stopy odzysku i okres odzysku z zabezpieczeń podlegają weryfikacji w okresach rocznych.

W przypadku, gdy łączna zdyskontowana wartość oczekiwanych przepływów pieniężnych z bieżącej działalności klienta, odzysków z zabezpieczeń oraz innych udokumentowanych źródeł jest niższa niż wartość bilansowa ekspozycji kredytowej, wówczas zostaje rozpoznana utrata wartości i zaksięgowany odpis aktualizujący. Jeśli utrata wartości została rozpoznana wobec przynajmniej jednej z ekspozycji klienta w analizie indywidualnej, wszystkie pozostałe ekspozycje klienta są szacowane w procesie analizy indywidualnej bez względu na wysokość zaangażowania i klasyfikowane są do portfela z utratą wartości (*cross-default*).

W wewnętrznych regulacjach określono zasady odwracania strat z tytułu utraty wartości. W przypadku klienta w analizie indywidualnej po stwierdzeniu ustania skutków wystąpienia przesłanek, z zastrzeżeniem prawidłowej obsługi ekspozycji w zdefiniowanym okresie (innym dla klientów korporacyjnych i detalicznych), Bank może podjąć decyzję dotyczącą ustania istnienia/utrzymywania przesłanki i odwrócenia straty.

Analiza kolektywna portfela kredytowego

Analizie kolektywnej podlegają następujące należności grupy ekspozycji kredytowych:

- Ekspozycje nieistotne indywidualnie;
- Ekspozycje istotne indywidualnie, w przypadku których nie została rozpoznana utrata wartości w wyniku analizy indywidualnej.

Do grupy pierwszej zaliczane są ekspozycje, dla których w wyniku analizy kolektywnej zidentyfikowano przesłanki utraty wartości oraz utworzono odpis aktualizujący/ rezerwę (tzw. *collective impairment*), jak również ekspozycje, dla których nie zidentyfikowano przesłanek utraty wartości w odniesieniu do pojedynczej ekspozycji, ale utworzono odpis grupowy z tytułu strat zaistniałych, lecz niezareportowanych (tzw. *IBNR - incurred but not reported loss*). Do grupy drugiej należą ekspozycje, wobec których nie zidentyfikowano przesłanek utraty wartości w wyniku analizy indywidualnej oraz ekspozycje, wobec których zidentyfikowano przesłanki utraty wartości, ale nie został utworzony indywidualny odpis aktualizujący/ rezerwa z uwagi na pełne pokrycie ekspozycji zdyskontowaną wartością przepływów oczekiwanych z zabezpieczeń lub innych udokumentowanych źródeł. Dla tej grupy tworzony jest odpis IBNR.

Grupa zdefiniowała m. in. następujący katalog przesłanek utraty wartości stosowany w analizie kolektywnej wobec ekspozycji indywidualnie nieistotnych:

- Opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekraczające 90 dni,
- Włączenie należności do procesu windykacji,
- Posiadanie przez klienta produktu wcześniej spisanego i przeniesionego do ewidencji pozabilansowej.

Grupa w procesie szacowania utraty wartości od wielu lat stosuje regułę *cross-default*, polegającą na przeniesieniu do portfela z utratą wartości wszystkich ekspozycji wobec klienta (niezależnie od segmentu), u którego stwierdzono występowanie przynajmniej jednej przesłanki utraty wartości w stosunku do przynajmniej jednej należności.

Dla celów analizy kolektywnej Grupa zdefiniowała portfele homogeniczne, składające się z ekspozycji o podobnym profilu ryzyka kredytowego. Portfele te zostały utworzone na podstawie segmentacji na linie biznesowe, typy produktów kredytowych, liczbę dni opóźnienia, typy zabezpieczenia (leasing) itp. Podział na portfele homogeniczne jest okresowo weryfikowany z punktu widzenia ich jednorodności.

Kalkulacja odpisów aktualizujących i rezerw metodą kolektywną odbywa się przy zastosowaniu parametrów modelowych, wyznaczonych w oparciu o historyczne obserwacje strat kredytowych dla poszczególnych portfeli homogenicznych. Grupa stosuje następujące parametry:

- PI (ang. *probability of being impaired*) - prawdopodobieństwo wystąpienia utraty wartości,
- LGI (ang. *loss given impaired*) - strata w przypadku wystąpienia utraty wartości,
- LIP (ang. *loss identification period*) - okres identyfikacji straty,
- PU (ang. *probability of utilization*) - prawdopodobieństwo realizacji zobowiązania pozabilansowego.

Wykorzystywane w analizie kolektywnej parametry, wyznaczone są w okresach miesięcznych, w oparciu o historyczne dane statystyczne. Okres obserwacji danych historycznych został zdefiniowany w regulacjach wewnętrznych Grupy, przy uwzględnieniu dążenia do dostosowania poziomu odpisów aktualizujących do aktualnej sytuacji rynkowej i wewnętrznej Grupy, przy jednoczesnym zachowaniu poprawności statystycznej wyliczanych parametrów.

Parametr PI wyznaczany jest w oparciu o historyczny wskaźnik utraty wartości, tzw. „impaired rate”. Do wyliczenia PI pobierane są próbki danych o długości odpowiadającej okresowi identyfikacji straty (LIP) przyjętemu dla danego portfela homogenicznego, pobór próbek odbywa się z częstotliwością miesięczną. Próbkom tym nadawane są wagi, tak aby obserwacje pochodzące z najbardziej aktualnego okresu miały najwyższą wagę, a najmniej aktualne - najniższą. Okres obserwacji danych historycznych do wyznaczenia PI obejmuje ostatnie 36 miesięcy od dnia bilansowego, z uwzględnieniem przesunięcia okna czasowego obserwacji odpowiadającego długości LIP. Ekspozycje podlegające analizie kolektywnej, dla których została zidentyfikowana przynajmniej jedna przesłanka utraty wartości otrzymują PI = 1.

Parametr LGI wyznaczany jest, jako średnia rzeczywistych strat obserwowanych w 12 okienkach obserwacyjnych o długości od 24 do 48 miesięcy w zależności od portfela homogenicznego. Tym samym okres obserwacji danych historycznych do wyznaczenia LGI obejmuje straty z ostatnich 36 do 60 miesięcy od dnia bilansowego.

Na dzień bilansowy Bank stosował, w przypadku kredytów hipotecznych, ekspercka korektę (narzut) zwiększający parametr LGI, w celu odzwierciedlenia dodatkowego ryzyka między innymi wynikającego z zmienności kursu CHF.

Okres identyfikacji straty (LIP) w segmencie detalicznym, jest określany i weryfikowany co najmniej raz w roku, w oparciu o dane pozyskane od klientów mających problem z terminową obsługą. LIP dla przedsiębiorstw wynika z częstotliwości pozyskiwania przez Bank informacji o przesłankach utraty wartości, wynikających z okresowych sprawozdań finansowych.

Parametr PU, oznaczający prawdopodobieństwo wykorzystania ekspozycji pozabilansowej po wejściu w status impaired, wyliczany jest dla kart kredytowych, rewolwingów i limitów w rachunku bieżącym oraz dla gwarancji. Parametr ten szacowany jest osobno dla osób fizycznych oraz podmiotów gospodarczych. Okres obserwacji danych historycznych do wyznaczenia PU obejmuje ostatnie 36 miesięcy od dnia bilansowego. Próbkom danych pochodzącym z okresu obserwacji nadawane są odpowiednie wagi, których wielkości są identyczne jak w przypadku parametru PI. Parametr PU aktualizowany jest każdego miesiąca. Przy każdej aktualizacji okres obserwacji przesuwa się o 1 miesiąc do przodu.

Regulacje wewnętrzne definiują szczegółowo zasady odwracania strat z tytułu utraty wartości wyznaczonej metodą kolektywną. Co do zasady odwrócenie straty i rozwiązanie odpisu aktualizującego/ rezerwy jest możliwe w przypadku ustania przesłanek utraty wartości, w tym spłaty zaległości lub wyłączenia z portfela windykacyjnego (reklassyfikacja do kategorii IBNR) bądź w przypadku sprzedaży wierzytelności. Reklassyfikacja do kategorii IBNR w przypadku ekspozycji podlegających restrukturyzacji jest możliwa tylko wówczas, jeśli klient przejdzie pomyślnie zdefiniowany okres „kwarantanny”, w którym nie wykaże opóźnień w spłacie kapitału lub odsetek powyżej 30 dni. Powyższe nie dotyczy portfela restrukturyzacyjno-windykacyjnego DNG, dla którego zdefiniowano odrębne warunki przeniesienia do grupy IBNR. Dla transakcji leasingowych okres kwarantanny równa się okresowi przebywania w portfelu restrukturyzacyjnym, plus dodatkowo zdefiniowany okres. W czasie jego trwania, opóźnienia w spłatach również nie mogą przekraczać 30 dni.

Wyniki modeli wykorzystywanych w analizie kolektywnej poddawane są okresowej weryfikacji historycznej. Parametry oraz modele objęte są również procesem zarządzania modelami, uregulowanym w dokumencie „Zasady zarządzania modelami ryzyka kredytowego”, w ramach którego określone są, między innymi, zasady tworzenia, zatwierdzania, monitoringu i walidacji, oraz weryfikacji historycznej modeli. Walidacja modeli i parametrów oraz weryfikacja historyczna odpisów aktualizujących/ rezerw wyznaczonych metodą kolektywną jest przeprowadzana nie rzadziej niż raz w roku.

Jeśli w wyniku walidacji i analizy cykliczności modeli kredytowych oraz weryfikacji historycznej odpisów aktualizujących i rezerw Bank dochodzi do wniosku, że stosowane na dany dzień bilansowy parametry odbiegają od rzeczywistego trendu kształtowania się danych będących podstawą ich wyznaczenia wówczas Bank może dostosować okres obserwacji danych historycznych do bieżących warunków ekonomicznych lub w razie konieczności wprowadzić eksperckie korekty do parametrów historycznych. Wprowadzenie korekt poprzedzone powinno być analizą wielkości czynników makroekonomicznych. Pod uwagę powinny być brane m.in. wartości wzrostu gospodarczego, płac brutto, sytuacji na rynku pracy i poziomu bezrobocia, stóp procentowych, kursów walutowych, czynników specyficznych dla danej branży, czy ilości ogłoszonych upadłości wśród przedsiębiorstw z określonego sektora. Lista uwzględnianych czynników nie jest zamknięta. Wybór określonych czynników do analizy poprzedzającej korektę powinien być uzasadniony, aby wiarygodnie oszacować ich wpływ na jakość odpowiednich portfeli należności. Kompetencje w zakresie dokonywania korekt posiada kierujący Departamentem Ryzyka; korekta musi zostać zaakceptowana przez członka Zarządu.

(3d) Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe, tj. bez uwzględnienia instrumentów ograniczających ryzyko

tys. PLN	Maksymalna ekspozycja	
	31.12.2013	31.12.2012
Ekspozycje narażone na ryzyko kredytowe związane z aktywami bilansowymi przedstawiają się następująco:	52 834 007	49 068 993
Kredyty i pożyczki dla banków	1 519 614	1 392 424
Kredyty i pożyczki dla klientów:	41 765 680	40 232 240
Kredyty dla klientów indywidualnych:	30 511 707	30 226 297
- Karty kredytowe	665 292	707 539
- Kredyty gotówkowe i inne kredyty dla klientów indywidualnych	3 043 648	2 283 444
- Kredyty hipoteczne	26 802 767	27 235 314
Kredyty udzielone podmiotom korporacyjnym	10 638 618	9 174 658
Kredyty udzielone podmiotom publicznym	615 355	831 285
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu:	433 048	46 929
- Papiery dłużne	432 822	46 791
- Akcje i jednostki udziałowe	226	138
Finansowe instrumenty pochodne oraz korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	629 078	615 475
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej	0	0
Inwestycyjne aktywa finansowe	8 244 526	6 764 456
- Papiery dłużne	8 240 418	6 749 758
- Akcje i jednostki udziałowe	4 108	14 698
Należności z tytułu papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	242 061	17 469
Ryzyko kredytowe związane z pozycjami pozabilansowymi przedstawiają się następująco:	7 815 492	6 909 180
Gwarancje finansowe	1 123 212	1 298 458
Zobowiązania kredytowe i pozostałe zobowiązania związane z kredytami	6 692 280	5 610 721

Powyższa tabela przedstawia strukturę ekspozycji na ryzyko kredytowe Grupy na dzień 31 grudnia 2013 r. oraz 31 grudnia 2012 r., bez uwzględnienia instrumentów ograniczających ryzyko. Dla aktywów bilansowych ekspozycje prezentowane powyżej oparte są na kwotach netto przedstawionych w bilansie.

(3e) Kredyty i pożyczki

Struktura kredytów i pożyczek udzielonych klientom i bankom oraz podstawowe wskaźniki portfela kredytowego przedstawiają się następująco:

Zaangażowanie brutto w tys. PLN

	31.12.2013		31.12.2012	
	Kredyty i pożyczki dla klientów	Kredyty i pożyczki dla banków	Kredyty i pożyczki dla klientów	Kredyty i pożyczki dla banków
Nie przeterminowane i bez rozpoznanej utraty wartości	39 904 157	1 519 630	37 997 694	1 392 424
Przeterminowane*, ale bez rozpoznanej utraty wartości	1 270 808	0	1 361 569	0
Łącznie bez rozpoznanej utraty wartości (IBNR)	41 174 965	1 519 630	39 359 263	1 392 424
Z rozpoznąą utratą wartości	1 903 046	0	2 110 563	0
Kredyty i pożyczki, brutto	43 078 011	1 519 630	41 469 826	1 392 424
Odpisy z tytułu utraty wartości łącznie z IBNR	(1 312 331)	(16)	(1 237 586)	0
Kredyty i pożyczki, netto	41 765 680	1 519 614	40 232 240	1 392 424
Kredyty z rozpoznąą utratą wartości / kredyty ogółem	4,42%	0,00%	5,09%	0,00%

(*) - należności przeterminowane do 4 dni włącznie są traktowane jako techniczne i nie są wykazywane w tej kategorii; takie podejście zostało przyjęte w 2013 r. i wg. tej zasady zostały zaprezentowane także dane z 2012 r.

Kredyty i pożyczki bez rozpoznanej utraty wartości (IBNR) w tys. PLN

	31.12.2013		31.12.2012	
	Kredyty i pożyczki dla klientów	Kredyty i pożyczki dla banków	Kredyty i pożyczki dla klientów	Kredyty i pożyczki dla banków
Bez zidentyfikowanych przesłanek utraty wartości	40 646 749	1 519 630	38 908 826	1 392 424
Ze zidentyfikowanymi przesłankami utraty wartości, w tym:	528 216	0	450 437	0
- oczekiwane przepływy uwzględniają przepływy z zabezpieczeń, w tym:	528 216	0	450 437	0
- przeterminowane*	54 004	0	88 075	0
Kredyty i pożyczki bez rozpoznanej utraty wartości, brutto	41 174 965	1 519 630	39 359 263	1 392 424
Odpisy na poniesione, niezareportowane straty (IBNR)	(198 877)	(16)	(192 021)	0
Kredyty i pożyczki bez rozpoznanej utraty wartości, netto	40 976 088	1 519 614	39 167 242	1 392 424

(*) - należności przeterminowane do 4 dni włącznie są traktowane jako techniczne i nie są wykazywane w tej kategorii; takie podejście zostało przyjęte w 2013 r. i wg. tej zasady zostały zaprezentowane także dane z 2012 r.

Kredyty i pożyczki nie przeterminowane* i bez rozpoznanej utraty wartości

Jakość portfela kredytów i pożyczek, które nie były ani przeterminowane, ani nie wykazywały utraty wartości, może zostać oceniona poprzez odniesienie do systemu ratingów wewnętrznych przyjętego przez Grupę.

Master Skala	Opis	31.12.2013	31.12.2012
		Kredyty i pożyczki	Kredyty i pożyczki
1-3	Najwyższa jakość	17 806 844	17 684 265
4-6	Dobra jakość	6 222 984	6 460 879
7-9	Średnia jakość	7 492 106	6 914 256
10-12	Niska jakość	4 297 621	3 027 703
13-14	Pod obserwacją	149 891	202 248
15	Niewykonanie zobowiązania**	443 723	209 001
bez ratingu***		3 490 988	3 499 342
RAZEM		39 904 157	37 997 694

(*) - do należności nie przeterminowanych zaliczamy należności przeterminowane do 4 dni włącznie, traktując to przeterminowanie jako techniczne; takie podejście zostało przyjęte w 2013 r. i wg. tej zasady zostały zaprezentowane także dane z 2012 r.

(**) - należności bez utraty wartości ze względu na fakt, że zdyskontowana wartość zabezpieczeń pokrywa w pełni ekspozycję

(***) - grupa klientów bez ratingu wewnętrznego zawiera między innymi ekspozycje związane z kredytami dla jednostek samorządu terytorialnego, projektami inwestycyjnymi

Wszystkie należności od Banków na 31.12.2013 były w kategorii „Najwyższa jakość” (podobnie było na 31.12.2012).

Kredyty i pożyczki przeterminowane, ale bez rozpoznanej utraty wartości

Kredyty i pożyczki przeterminowane poniżej 90 dni nie są uważane za ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości, chyba, że zostaną zidentyfikowane inne przesłanki impairmentu. Kwota brutto kredytów i pożyczek z podziałem na segmenty klientów, przeterminowanych, ale bez rozpoznanej utraty wartości, przedstawia się następująco:

Zaangażowanie brutto w tys. PLN

	31.12.2013				
	Kredyty i pożyczki udzielone klientom			Kredyty i pożyczki dla banków	Suma
	Przedsiębiorstwa	Kredyty hipoteczne	Pozostałe detaliczne		
Opóźnienia 5 - 30 dni(*)	332 640	491 036	114 150	0	937 826
Opóźnienia 31 - 60 dni	91 253	90 118	43 165	0	224 536
Opóźnienia 61 - 90 dni	22 153	27 947	18 682	0	68 782
Opóźnienia pow. 90 dni(**)	36 521	1 700	1 443	0	39 664
Suma	482 567	610 801	177 440	0	1 270 808

Zaangażowanie brutto w tys. PLN

	31.12.2012				
	Kredyty i pożyczki udzielone klientom			Kredyty i pożyczki dla banków	Suma
	Przedsiębiorstwa	Kredyty hipoteczne	Pozostałe detaliczne		
Opóźnienia 5 - 30 dni(*)	391 600	503 664	91 108	0	986 372
Opóźnienia 31 - 60 dni	121 563	84 579	42 308	0	248 450
Opóźnienia 61 - 90 dni	35 612	28 781	17 413	0	81 806
Opóźnienia pow. 90 dni(**)	43 465	3	1 473	0	44 941
Suma	592 240	617 027	152 302	0	1 361 569

(*) - należności przeterminowane do 4 dni włącznie są traktowane jako techniczne i nie są wykazywane w tej kategorii; takie podejście zostało przyjęte w 2013 r. i wg. tej zasady zostały zaprezentowane także dane z 2012 r.

(**) - należności opóźnione powyżej 90 dni i jednocześnie nie będące w portfelu z utratą wartości, posiadające przesłanki utraty wartości, ale nie wykazujące utraty wartości ze względu na szacowane przepływy pieniężne.

Kredyty i pożyczki z rozpoznaną utratą wartości

Kwota brutto kredytów i pożyczek z rozpoznaną utratą wartości w podziale na segmenty klientów przedstawia się następująco:

Zaangażowanie brutto w tys. PLN

	31.12.2013				
	Kredyty i pożyczki udzielone klientom			Kredyty i pożyczki dla banków	Suma
	Przedsiębiorstwa	Kredyty hipoteczne	Pozostałe detaliczne		
Wg rodzaju analizy					
Analiza indywidualna	814 622	69 971	1 475	0	886 068
Analiza kolektywna	233 931	290 998	492 049	0	1 016 978
Suma	1 048 553	360 969	493 524	0	1 903 046

Zaangażowanie brutto w tys. PLN

	31.12.2012				
	Kredyty i pożyczki udzielone klientom			Kredyty i pożyczki dla banków	Suma
	Przedsiębiorstwa	Kredyty hipoteczne	Pozostałe detaliczne		
Wg rodzaju analizy					
Analiza indywidualna	1 076 258	47 575	1 198	0	1 125 031
Analiza kolektywna	201 646	257 220	526 666	0	985 532
Suma	1 277 904	304 795	527 864	0	2 110 563

Kredyty i pożyczki objęte analizą indywidualną

Kwantyfikacja wartości portfela objętego analizą indywidualną oraz wartości utworzonych odpisów w podziale na należności (i odpowiednio odpisy) z rozpoznaną utratą wartości i portfel IBNR została przedstawiona w notach finansowych. Tabele poniżej prezentują strukturę portfela objętego analizą indywidualną z rozpoznaną utratą wartości.

Tabele poniżej prezentują strukturę portfela objętego analizą indywidualną z rozpoznaną utratą wartości.

- wg produktów, zaangażowanie brutto

Kredyty i pożyczki udzielone klientom

	31.12.2013			31.12.2012		
	Kwota w tys. PLN	udział %	Pokrycie odpisami aktualizacyjnymi	Kwota w tys. PLN	udział %	Pokrycie odpisami aktualizacyjnymi
Kredyty inwestycyjne	82 744	9,3%	49,7%	313 123	27,8%	18,6%
Kredyty obrotowe	111 659	12,6%	57,7%	74 360	6,6%	45,3%
Kredyty w rachunku bieżącym	86 241	9,7%	62,4%	160 843	14,3%	70,0%
Zrealizowane gwarancje i poręczenia	35 659	4,0%	99,8%	34 540	3,1%	99,8%
Kredyty hipoteczne	70 440	8,0%	32,9%	47 984	4,3%	25,0%
Faktoring	30 836	3,5%	76,4%	79 708	7,1%	22,5%
Leasing	196 428	22,2%	36,7%	233 590	20,8%	38,3%
Pozostałe*	272 061	30,7%	75,5%	180 883	16,1%	62,0%
RAZEM	886 068	100,0%	58,6%	1 125 031	100,0%	41,8%

* - w pozycji tej uwzględniono także wierzytelności związane z terminowymi operacjami finansowymi oraz ekspozycje klientów, którym w procesie restrukturyzacyjnym lub windykacyjnym zostały zmienione rachunki (produkty).

- wg walut, zaangażowanie brutto

Kredyty i pożyczki udzielone klientom

	31.12.2013			31.12.2012		
	Kwota w tys. PLN	udział %	Pokrycie odpisami aktualizacyjnymi	Kwota w tys. PLN	udział %	Pokrycie odpisami aktualizacyjnymi
PLN	804 375	90,8%	62,6%	807 158	71,7%	52,9%
CHF	39 770	4,5%	14,3%	18 963	1,7%	21,0%
EUR	32 426	3,7%	27,7%	44 286	3,9%	21,7%
USD	9 240	1,0%	9,9%	250 516	22,3%	11,5%
JPY	257	0,0%	11,3%	4 072	0,4%	17,5%
GBP	0	0,0%	-	36	0,0%	100,0%
RAZEM	886 068	100,0%	58,6%	1 125 031	100,0%	41,8%

- wg stopnia pokrycia odpisami aktualizacyjnymi, zaangażowanie brutto

Kredyty i pożyczki udzielone klientom

	31.12.2013		31.12.2012	
	kwota w tys. PLN	udział %	kwota w tys. PLN	udział %
do 20%	199 274	22,5%	409 914	36,4%
Powyżej 20% do 40%	113 277	12,8%	229 821	20,4%
Powyżej 40% do 60%	159 361	18,0%	138 611	12,3%
Powyżej 60% do 80%	57 679	6,5%	52 941	4,7%
Powyżej 80%	356 477	40,2%	293 744	26,1%
RAZEM	886 068	100,0%	1 125 031	100,0%

Na koniec 2013 roku finansowy efekt ustanowionych zabezpieczeń wykorzystanych dla należności z rozpoznaną utratą wartości Grupy w analizie indywidualnej (Case by Case) wyniósł 186 mln zł (w 2012 r. - 236 mln zł). Jest to kwota, o którą poziom wymaganych rezerw przypisanych do tego portfela byłby wyższy, gdyby przy szacowaniu odpisu w analizie indywidualnej nie zostały uwzględnione przepływy z zabezpieczeń.

Kredyty i pożyczki restrukturyzowane

Restrukturyzacja należności jest prowadzona przez specjalnie do tego celu powołane jednostki (oddzielnie dla należności gospodarczych i detalicznych).

Restrukturyzacja zarówno należności gospodarczych jak i detalicznych ma na celu wykonanie efektywnych działań wobec klientów mających doprowadzić do minimalizacji strat i możliwie szybkiego ograniczenia ryzyk ponoszonych przez Grupę w związku z zawartymi z klientem transakcjami, z których wynikają należności lub zobowiązania pozabilansowe Grupy.

Restrukturyzacja prowadzona jest wobec należności włączonych na podstawie ustalonych w Grupie zasad do portfeli restrukturyzacyjno-windykacyjnych i obejmuje ustalenie nowych, akceptowalnych przez Grupę warunków transakcji (w tym w szczególności zasad ich spłaty i zabezpieczenia oraz ewentualnego uzyskania dodatkowych zabezpieczeń).

Dochodzenie należności detalicznych jest procesem w pełni scentralizowanym, realizowanym w dwóch etapach:

- 1) postępowanie monitorujące - realizowany przez Departament Bankowości Bezpośredniej,
- 2) postępowanie restrukturyzacyjno-egzekucyjne - realizowany przez Departament Dochodzenia Należności Detalicznych.

Proces wykonywany przez Departament Bankowości Bezpośredniej dotyczy działań polegających na bezpośrednim, telefonicznym kontakcie z klientem i uzyskaniem spłaty wymagalnych należności względem Banku. W sytuacji braku spłaty zadłużenia lub zgłoszenia przez klienta chęci restrukturyzacji zadłużenia dalsze prowadzenie sprawy odbywa się przez Departament Dochodzenia Należności Detalicznych i obejmuje wszelkie działania restrukturyzacyjne oraz windykacyjne.

Dochodzenie należności jest wspierane przez wyspecjalizowany system informatyczny działający na pełnym portfolio klienta, w pełni zautomatyzowany w fazie monitorowania portfela, jak i wspomagający czynności w późniejszej fazie restrukturyzacji i windykacji. Integralną częścią systemu jest behawioralny model scoringowy, wykorzystywany na etapie postępowania monitorującego. System ten jest wykorzystywany w zarządzaniu procesem dochodzenia należności detalicznych w stosunku do wszystkich segmentów klienta.

Model scoringowy bazuje w swoich wewnętrznych obliczeniach między innymi na: segmencie biznesowym klienta, rodzaju produktu obciążonego ryzykiem kredytowym (szczególnie dotyczy to produktów hipotecznych) oraz historii współpracy z klientem w ramach poprzednich działań restrukturyzacyjno-windykacyjnych. Opóźnione należności klientów detalicznych trafiają do systemu informatycznego automatycznie 4 dnia od daty powstania należności wymagalnej.

Proces restrukturyzacji i windykacji należności gospodarczych jest scentralizowany i realizowany przez Departament Zagrożonych Należności Gospodarczych. Dochodzenie należności gospodarczych ma na celu maksymalizację odzysku w jak najkrótszym czasie i ograniczenie ryzyka ponoszonego przez Grupę poprzez realizację przyjętej strategii działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych w stosunku do:

- klienta,
- należności gospodarczych,
- zabezpieczeń ich spłaty.

Działania realizowane w ramach ww. strategii obejmują m.in.: ustalanie warunków finansowania Klientów, warunków restrukturyzacji należności gospodarczych, w tym zasad ich spłaty oraz zabezpieczeń, uzyskiwanie nowych, wartościowych i płynnych zabezpieczeń, doprowadzania do spłaty polubownej, realizację windykacji (w tym komorniczej) należności wymagalnych, w tym z posiadanych zabezpieczeń, działania w procesach upadłościowych dłużników, prowadzenie wymaganych działań sądowych.

Dla zarządzania procesem restrukturyzacji i windykacji należności gospodarczych pochodzących z portfela korporacyjnego, Departament Zagrożonych Należności Gospodarczych stosuje aplikacje wspierające proces zarządzania i decyzyjny, które szybko dostarczają podstawowych informacji na temat należności, zabezpieczenia, zastosowanego podejścia oraz podstawowych działań i terminów.

Poniższa tabela pokazuje portfel kredytów z rozpoznaną utratą wartości zarządzany przez jednostki organizacyjne Grupy zajmujące się restrukturyzacją należności.

Zaangażowanie brutto w tys. PLN

	31.12.2013	31.12.2012
Kredyty i pożyczki udzielone klientom indywidualnym	436 481	397 626
Kredyty i pożyczki udzielone klientom korporacyjnym	233 621	431 538
Razem	670 102	829 164

Bankowe tytuły egzekucyjne

W 2013 r. odnośnie należności gospodarczych Bank wystawił 190 bankowych tytułów egzekucyjnych (BTE) na łączną kwotę 193,8 mln PLN (w przeliczeniu wg średniego kursu NBP z dnia 31.12.2013 r.), w tym:

- 188 BTE w PLN na łączną kwotę 193,5 mln PLN,
- 1 BTE w EUR na kwotę 17 198,36 EUR,
- 1 BTE w CHF na kwotę 69 696,01 CHF.

Ponadto w 2013 roku Bank wystawił 14 532 bankowych tytułów egzekucyjnych dotyczących należności detalicznych oraz małych firm, na łączną kwotę 272,7 mln PLN. Dodatkowo w 2013 roku Bank skierował do sądów 10 850 pozwów o wydanie nakazu zapłaty na kwotę 123,8 mln PLN.

(3f) Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe

Poniższa tabela przedstawia strukturę papierów wartościowych znajdujących się w portfelu Grupy na dzień 31 grudnia 2013 r. (zaangażowanie brutto w tys. PLN):

Emitowane przez	Papiery dłużne przeznaczone do obrotu	Inwestycyjne dłużne papiery wartościowe	Akcje	Razem
Skarb państwa	432 822	5 134 748	22	5 567 592
Bank Centralny	0	2 999 792	0	2 999 792
Pozostałe	0	105 935	21 759	127 694
- notowane	0	0	517	517
- nie notowane	0	105 935	21 242	127 177
Razem	432 822	8 240 475	21 781	8 695 078

Poniższa tabela przedstawia strukturę papierów wartościowych znajdujących się w portfelu Grupy na dzień 31 grudnia 2012 r. (zaangażowanie brutto w tys. PLN):

Emitowane przez	Papiery dłużne przeznaczone do obrotu	Inwestycyjne dłużne papiery wartościowe	Akcje	Razem
Skarb państwa	46 791	3 037 456	22	3 084 269
Bank Centralny	0	3 598 724	0	3 598 724
Pozostałe	0	113 578	32 344	145 922
- notowane	0	0	138	138
- nie notowane	0	113 578	32 206	145 784
Razem	46 791	6 749 758	32 366	6 828 915

(3g) Przewłaszczone zabezpieczenia

W 2013 r. nie dokonywano istotnych bezpośrednich przejęć przez Bank i sprzedaży środków trwałych stanowiących zabezpieczenie kredytu. Powyższa sytuacja powodowana jest realizacją innych, bardziej efektywnych ścieżek zaspokajania z przewłaszczeń (czasowo i kwotowo przy ograniczeniu kosztów), tj. doprowadzania do sprzedaży przedmiotu przewłaszczenia bezpośrednio przez dawcę zabezpieczenia pod nadzorem Banku i z przeznaczeniem całości tak uzyskanych środków na spłatę. Odmianą takiego działania jest zawieranie porozumień z syndykami w upadłości na podstawie, których syndyk za uzgodnioną opłatą zabezpiecza i przechowuje przedmioty przewłaszczenia oraz w porozumieniu z Bankiem dokonuje ich oferowania i sprzedaży (w tym w ramach sprzedaży zorganizowanych części lub całego przedsiębiorstwa dłużnika).

Powyższe powoduje, że realizowany tryb zaspokajania nie jest ewidencjonowany w bilansie Banku w pozycji Aktywa trwałe do zbycia.

Jednocześnie spółka zależna od Banku - Millennium Leasing, dokonuje przejęcia środków trwałych będących przedmiotem leasingu i prowadzi aktywne działania w celu ich zbycia. Dane o wartości tych aktywów i ich zmianach w okresie sprawozdawczym przedstawione są w nocie (23) „Aktywa trwałe do zbycia” skonsolidowanego bilansu Grupy.

(3h) Polityka w zakresie spisywania należności

Ekspozycje kredytowe, dla których Grupa nie oczekuje wystąpienia żadnych przepływów pieniężnych do odzyskania i dla których utworzony został odpis z tytułu utraty wartości lub korekta wartości dla wierzytelności pochodzących z terminowych operacji finansowych, które łącznie pokrywają w całości należność pozostałą do spłaty, są spisywane z bilansu w ciężar odpisu aktualizującego i przenoszone do ewidencji pozabilansowej. Przedmiotowa operacja nie powoduje umorzenia należności, tj. nie powoduje zwolnienia dłużnika z długu ani zaprzestania wymaganych prawem i uzasadnionych działań prawnych i windykacyjnych.

Najczęściej Grupa spisuje należności w ciężar rezerw na utratę wartości w przypadku stwierdzenia nieściągalności należności, tj. między innymi:

- bezskutecznego postępowania egzekucyjnego;
- śmierci dłużnika;
- uzyskania potwierdzenia braku szans na zaspokojenie ze środków masy upadłościowej;
- wyczerpania możliwości prowadzenia egzekucji wobec dłużnika głównego i innych osób zobowiązanych (np. dawców zabezpieczeń).

(3i) Koncentracja ryzyk aktywów finansowych z ekspozycją na ryzyko kredytowe

Sektory przemysłu

Poniższa tabela przedstawia podział głównych kategorii ekspozycji kredytowych Grupy z rozbiciem na czynniki składowe, według kategorii klientów.

wg stanu na 31.12.2013	Pośrednictwo finansowe	Przemysł i Budownictwo	Handel hurtowy i detaliczny	Transport i komunikacja	Sektor publiczny	Kredyty hipoteczne	Kredyty konsumpcyjne(*)	Pozostałe branże	Razem
Kredyty i pożyczki dla banków	1 519 630	0	0	0	0	0	0	0	1 519 630
Kredyty i pożyczki dla klientów	253 164	4 173 352	3 083 582	1 478 948	420 382	26 993 293	4 099 859	2 575 431	43 078 011
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	24	31	55	0	432 822	0	0	116	433 048
Finansowe instrumenty pochodne oraz korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	594 597	15 836	547	5 752	0	0	0	12 346	629 078
Inwestycyjne papiery wartościowe	1 929	16 539	0	27	8 240 497	0	0	3 038	8 262 030
Aktywa finansowe wycenione do wartości godziwej	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Należności z tyt. papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	242 061	0	0	0	0	0	0	0	242 061
RAZEM	2 611 405	4 205 758	3 084 184	1 484 727	9 093 701	26 993 293	4 099 859	2 590 931	54 163 858

wg stanu na 31.12.2012	Pośrednictwo finansowe	Przemysł i Budownictwo	Handel hurtowy i detaliczny	Transport i komunikacja	Sektor publiczny	Kredyty hipoteczne	Kredyty konsumpcyjne ^(*)	Pozostałe branże	Razem
Kredyty i pożyczki dla banków	1 392 424	0	0	0	0	0	0	0	1 392 424
Kredyty i pożyczki dla klientów	372 908	3 751 990	2 225 179	1 257 807	590 688	27 392 947	3 411 458	2 466 850	41 469 827
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	22	27	0	0	46 791	0	0	89	46 929
Finansowe instrumenty pochodne oraz korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	863 393	14 832	1 020	10 187	0	0	0	3 855	893 287
Inwestycyjne papiery wartościowe	1 930	16 539	6 910	27	6 749 780	0	0	6 800	6 781 986
Aktywa finansowe wycenione do wartości godziwej	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Należności z tyt. papierów wartościowych z przysiężeniem odkupu	17 469	0	0	0	0	0	0	0	17 469
RAZEM	2 648 146	3 783 388	2 233 109	1 268 021	7 387 259	27 392 947	3 411 458	2 477 594	50 601 922

(*) - w tym: karty kredytowe, kredyty gotówkowe, kredyty w rachunku bieżącym, kredyty na zakup akcji

4) RYZYKO RYNKOWE

Ryzyko rynkowe obejmuje obecne i przyszłe oddziaływania na zyski lub kapitał ze strony zmiany wartości portfela Grupy wywołanej niekorzystnymi ruchami stóp procentowych, kursów wymiany walut lub cen obligacji, akcji lub towarów.

Miary oceny ryzyka rynkowego

Pomiar ryzyka rynkowego w Grupie pozwala na monitorowanie wszystkich możliwych typów ryzyka, to jest: ryzyka ogólnego (w tym ryzyko stopy procentowej, ryzyko walutowe, ryzyko cen akcji), ryzyka nieliniowego, ryzyka szczególnego, jak i cen towarów. W 2013 roku ryzyko cen akcji, ryzyko nieliniowe oraz ryzyko cen towarów nie występowało w Grupie.

Pomiar każdego z typów ryzyka odbywa się indywidualnie przy pomocy odpowiednich modeli, a następnie wyniki integrowane są w całkowite ryzyko rynkowe bez uwzględnienia jakiegokolwiek efektu dywersyfikacji między czterema typami ryzyka (najgorszy scenariusz).

Główną miarą, stosowaną przez Grupę w celu oceny ryzyk rynkowych (ryzyko stopy procentowej, ryzyko walutowe, ryzyko cen akcji) jest parametryczny model VaR (wartość narażona na ryzyko) - spodziewana strata, która może powstać w portfelu w określonym czasie (okres utrzymania) oraz z określonym prawdopodobieństwem (poziom ufności) z tytułu niekorzystnego ruchu na rynku.

Obliczenie VaR w Grupie jest dokonywane na podstawie analitycznej aproksymacji, określonej w metodologii opracowanej przez firmę RiskMetrics (1996). Wartość narażona na ryzyko jest obliczana z założeniem 10-dniowego okresu utrzymania oraz 99% poziomu ufności (przedział jednostronny). Zgodnie z przyjętą metodologią zmienność związaną z każdym czynnikiem ryzyka rynkowego uwzględnionym w modelu (jak i korelacje występującymi między nimi) estymuje się za pomocą metody EWMA (ang. exponentially weighted moving average) wykorzystując dane historyczne z ostatniego roku oraz parametr starzenia się informacji na poziomie 0,94.

W celu monitorowania i limitowania pozycji w instrumentach, dla których nie jest możliwa należyta ocena ryzyk rynkowych z zastosowaniem modelu VaR (ryzyko nieliniowe, cen towarów i ryzyko szczególne) wprowadzono odpowiednie zasady pomiaru tych ryzyk. Ryzyko nieliniowe mierzone jest według wewnętrznej metodologii, która jest zgodna z metodologią VaR - przyjmuje się ten sam okres utrzymania jak i poziom ufności. Ryzyko szczególne i ryzyko cen towarów mierzone jest według metody standardowej, zgodnie z regulacjami nadzorczymi uwzględniając zmianę okresu utrzymania pozycji.

Pomiar ryzyka rynkowego odbywa się codziennie, zarówno indywidualnie dla każdego z obszarów odpowiedzialnych za podejmowanie ryzyka i zarządzanie nim, jak i na bazie skonsolidowanej, z uwzględnieniem efektu dywersyfikacji istniejącej pomiędzy poszczególnymi portfelami.

W celu zapewnienia adekwatności modelu VaR dla oceny ryzyk występujących na otwartych pozycjach, ustanowiono i przeprowadza się codziennie proces testowania wstecznego.

Wszystkie zgłoszone przekroczenia są udokumentowane, łącznie z wyjaśnieniem przyczyn ich powstania oraz zaliczeniem do jednej z trzech klas wyjaśnienia przekroczeń: adekwatność modelu, niewystarczająca dokładność modelu lub nieprzewidziane ruchy rynkowe.

Równoległe do metody VaR portfele są poddawane szeregowi scenariuszy warunków skrajnych w celu:

- oszacowania potencjalnej straty ekonomicznej, wynikającej ze skrajnych wahań czynników ryzyka rynkowego,
- identyfikacji ruchów ryzyka rynkowego, ewentualnie nie ujętych w VaR, na które portfele są bardziej wrażliwe,
- identyfikacji czynności, które mogą zostać podjęte w celu redukcji wpływu skrajnych zmian czynników ryzyka.

Stosuje się następujące rodzaje scenariuszy rynkowych:

- równoległe przesunięcia krzywych dochodowości,
- bardziej stromy lub spłaszczony przebieg krzywych dochodowości,
- wahania zmienności stóp procentowych,
- wahania kursów wymiany,
- wahania marż na swapach walutowych oraz walutowo-procentowych,
- niekorzystne scenariusze historyczne.

Proces kalkulacji VaR jest prowadzony z zastosowaniem oprogramowania opracowanego na bazie technologii sieci internetowej. Zapewnia to dostęp w trybie bieżącym do wartości zagrożonej ryzykiem w każdym obszarze zarządzania ryzykiem rynkowym.

VaR stosuje się jako miarę w ocenie ryzyk poniesionych na pozycjach w ujęciu skonsolidowanych dla Grupy jak i osobno dla Księgi Handlowej oraz Bankowej. Dodatkowo każda Księga podzielona jest na obszary zarządzania ryzykiem. Limit dla Grupy wyrażony jest jako ułamek skonsolidowanych funduszy własnych, a następnie dzielony jest na Księgi, poszczególne obszary zarządzania ryzykiem i na różne typy ryzyka, co pozwala Grupie w pełni na pomiar, monitorowanie i kontrolowanie ryzyka rynkowego. Ekspozycja na ryzyko rynkowe (VaR) na tle obowiązujących limitów jest raportowana codziennie do wszystkich obszarów odpowiedzialnych za zarządzanie i nadzorowanie ryzykiem rynkowym w Grupie. W trzecim kwartale 2013 roku limity ograniczające ryzyko rynkowe zostały zrewidowane. Aktualizacja limitów brała pod uwagę wielkość skonsolidowanych funduszy własnych, bieżącą i przewidywaną strukturę bilansu, a także obecną sytuację rynkową. Nowe limity obowiązują od 1 sierpnia 2013.

W otoczeniu rynkowym w 2013 roku, Grupa nadal działała bardzo ostrożnie. Pomimo relatywnie dużych wahań obserwowanej zmienności na rynku, szczególnie dla złotych stóp procentowych i polskiego długu publicznego, wskaźniki VaR dla Grupy pozostawały w analizowanym okresie na umiarkowanym poziomie, tj. średnio ok. 27,2 mln PLN (25% limitu) oraz ok. 17,3 mln PLN (10% limitu) na koniec grudnia 2013. Wskaźniki VaR ukazane w poniższej tabeli odzwierciedlają łączną ekspozycję na ryzyko rynkowe w Grupie, to jest łącznie dla Księgi Handlowej i Księgi Bankowej. Efekt dywersyfikacji dotyczy ryzyka ogólnego i odzwierciedla korelacje między jego składnikami. Niski poziom efektu dywersyfikacji wynika z faktu, że ryzyko rynkowe w Banku stanowi przede wszystkim ryzyko stopy procentowej. Liczby w Tabeli zawierają także ekspozycje na ryzyko rynkowe generowane w podmiotach zależnych, jako że Bank zarządza ryzykiem rynkowym na poziomie centralnym.

Miary VaR w Grupie dla ryzyka rynkowego (tys. zł) :

Miary VaR dla ryzyka rynkowego	VaR (od 31 grudnia 2012 roku do 31 grudnia 2013 roku)				
	Koniec grudnia 2012	Średnio	Maksimum	Minimum	Koniec grudnia 2013
Ryzyko całkowite	11 419	27 202	60 812	11 419	17 316
Ryzyko ogólne	8 399	24 270	57 907	8 399	14 506
VaR stopy procentowej	8 397	24 282	57 915	8 397	14 503
Ryzyko kursowe	18	184	5 077	13	132
Ryzyko cen akcji	0	0	0	0	0
Efekt dywersyfikacji	0,2%				0,9%
Ryzyko nieliniowe	0	0	0	0	0
Ryzyko cen towarów	0	0	0	0	0
Ryzyko szczególne	3 020	2 932	3 037	2 810	2 810

Ekspozycje w 2012 roku wynosiły odpowiednio (tys. zł):

Miary VaR dla ryzyka rynkowego	VaR (od 31 grudnia 2011 roku do 31 grudnia 2012 roku)				
	Koniec grudnia 2011	Średnio	Maksimum	Minimum	Koniec grudnia 2012
Ryzyko całkowite	19 925	21 518	44 503	11 419	11 419
Ryzyko ogólne	16 912	18 742	41 833	8 399	8 399
VaR stopy procentowej	16 871	18 726	41 832	8 397	8 397
Ryzyko kursowe	94	274	2 367	11	18
Ryzyko cen akcji	0	3	280	0	0
Efekt dywersyfikacji	0,3%				0,2%
Ryzyko nieliniowe	0	0	0	0	0
Ryzyko cen towarów	0	0	0	0	0
Ryzyko szczególne	2 790	2 774	3 121	2 641	3 020

Ekspozycje na ryzyko rynkowe w podziale na Księgę Handlową i Bankową oraz na typy ryzyka przedstawione są w tabelach poniżej (tys. zł):

Księga Bankowa:

Miary VaR dla ryzyka rynkowego	VaR (od 31 grudnia 2012 roku do 31 grudnia 2013 roku)				
	Koniec grudnia 2012	Średnio	Maksimum	Minimum	Koniec grudnia 2013
Ryzyko całkowite	11 764	23 923	56 326	11 764	17 232
Ryzyko ogólne	8 760	20 993	53 447	8 760	14 422
VaR stopy procentowej	8 760	20 993	53 447	8 760	14 422
Ryzyko kursowe	0	8	133	0	0
Efekt dywersyfikacji	0,0%				0,0%

Miary VaR dla ryzyka rynkowego	VaR (od 31 grudnia 2011 roku do 31 grudnia 2012 roku)				
	Koniec grudnia 2010	Średnio	Maksimum	Minimum	Koniec grudnia 2011
Ryzyko całkowite	18 464	19 399	38 608	11 764	11 764
Ryzyko ogólne	15 694	16 640	35 953	8 760	8 760
VaR stopy procentowej	15 665	16 640	35 953	8 760	8 760
Ryzyko kursowe	58	1	64	0	0
Efekt dywersyfikacji	0,2%				0,0%

Księga Handlowa:

Miary VaR dla ryzyka rynkowego	VaR (od 31 grudnia 2012 roku do 31 grudnia 2013 roku)				
	Koniec grudnia 2011	Średnio	Maksimum	Minimum	Koniec grudnia 2012
Ryzyko całkowite	2 676	5 842	20 911	878	1 124
Ryzyko ogólne	2 661	5 840	20 911	878	1 124
VaR stopy procentowej	2 665	5 832	20 919	816	1 118
Ryzyko kursowe	18	180	5 077	13	132
Efekt dywersyfikacji	0,8%				11,2%

Miary VaR dla ryzyka rynkowego	VaR (od 31 grudnia 2011 roku do 31 grudnia 2012 roku)				
	Koniec grudnia 2010	Średnio	Maksimum	Minimum	Koniec grudnia 2011
Ryzyko całkowite	2 371	4 331	8 593	1 563	2 676
Ryzyko ogólne	2 127	4 314	8 570	1 546	2 661
VaR stopy procentowej	2 121	4 296	8 631	1 504	2 665
Ryzyko kursowe	36	273	2 367	11	18
Efekt dywersyfikacji	1,4%				0,8%

W 2013 roku limity na wartość zagrożoną na bazie skonsolidowanej nie były przekraczane - zarówno dla całej Grupy, jak i dla Księgi Handlowej i Bankowej z osobna.

Wszystkie ewentualne przekroczenia limitów na ryzyko rynkowe są raportowane i udokumentowane oraz ratyfikowane na odpowiednim poziomie kompetencji.

Otwarte pozycje obejmowały głównie instrumenty ryzyka stopy procentowej oraz ryzyka walutowego. Ryzyko walutowe uwzględnia wszystkie pozycje wymiany walutowej Grupy. Zgodnie ze Strategią Ryzyka przyjętą w Grupie, otwarte pozycje walutowe w są dozwolone, ale powinny być utrzymywane na niskim poziomie. W tym celu wprowadzono w Banku system konserwatywnych limitów na otwartą pozycję walutową (zarówno limity w ciągu dnia jak i na zamknięcie), a otwarte pozycje walutowe dozwolone są głównie w Księdze Handlowej. W 2013 roku obszarem zarządzania ryzykiem, który generował ryzyko kursowe był obszar Handlowy w Księdze Handlowej. Całkowita pozycja walutowa (w ciągu dnia, jak również na zamknięcie) pozostawała poniżej obowiązujących limitów maksymalnych.

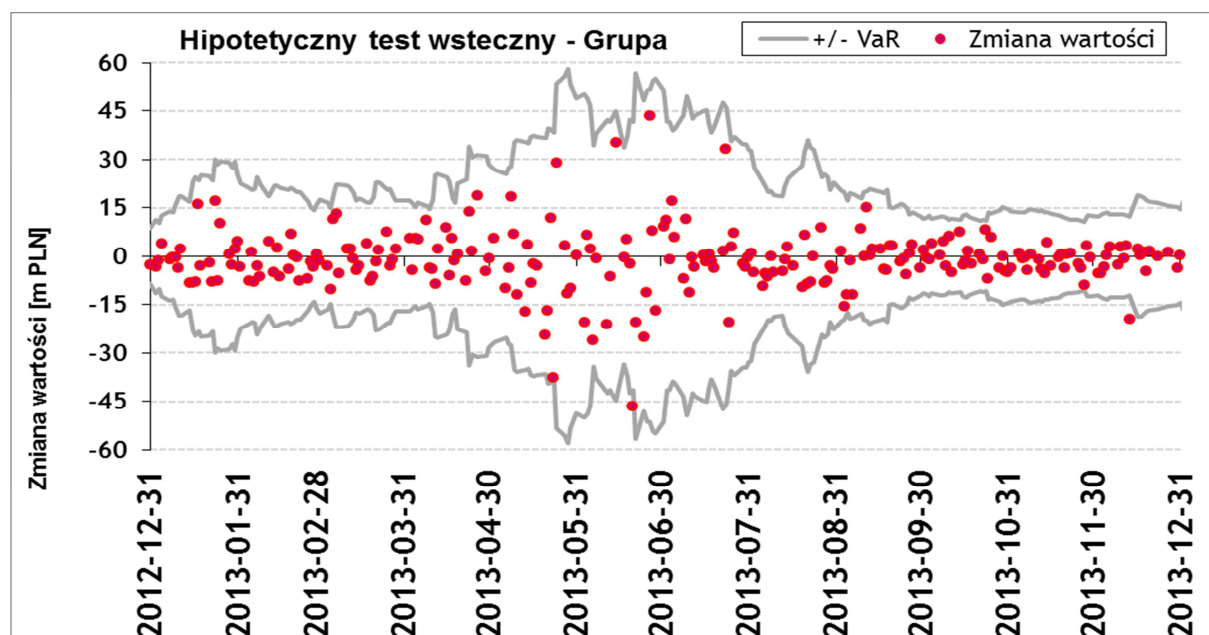
Kształtowanie się całkowitej pozycji walutowej (na koniec dnia) w Portfelu Handlowym przedstawia poniższa tabela (w tys. PLN):

Pozycja całkowita	Średnia w okresie	Minimum w okresie	Maksimum w okresie	Koniec okresu
2013	8 318	1 431	63 984	7 287
2012	25 890	2 246	65 228	9 155

Oprócz wyżej wspomnianych ograniczeń ryzyka rynkowego, w Grupie obowiązują również limity maksymalnej straty dla portfeli rynków finansowych. Celem jest ograniczenie maksymalnej straty dla działalności handlowej Grupy. W przypadku osiągnięcia limitu dokonuje się przeglądu strategii zarządzania oraz zasadności przyjmowanej pozycji.

W procesie testowania wstecznego modelu VaR zostały wykryte dwa przekroczenia w okresie ostatnich 12 miesięcy. Przekroczenia spowodowane były nieoczekiwanymi zmianami na rynku, tzn. gwałtownym ruchem krzywych dochodowości transakcji PLN swap i polskich obligacji rządowych w czerwcu i grudniu 2013. Liczba przekroczeń dowodzi adekwatności modelu (strefa zielona: 1 - 8 dopuszczalnych przekroczeń).

Ryzyko rynkowe - hipotetyczny test wsteczny VaR dla Grupy

Ocenę VaR uzupełnia monitorowanie wrażliwości portfeli obciążonych ryzykiem rynkowym na ww. scenariusze (ujawnia się jedynie maksymalne, negatywne oddziaływanie).

Zgodnie z zasadami przyjętymi przez Grupę limity dla wyników testów warunków skrajnych biorących pod uwagę prawdopodobieństwo materializacji scenariusza są trzy razy wyższe od limitów dla dziennego zarządzania ryzykiem rynkowym.

W przypadku Księgi Bankowej, w celu zarządzania ryzykiem stopy procentowej, przeprowadzana jest analiza wrażliwości portfeli niehandlowych, natomiast w celu jego łagodzenia stosuje się strategię zabezpieczającą. Grupa przeprowadza comiesięczny transfer ryzyka z obszaru Komercyjnego z Księgi Bankowej do obszarów, w których ryzykiem zarządza się na poziomie operacyjnym (tzn. ALM oraz Finansowania). Transakcje takie mają charakter makrozabezpieczeń.

Wahania rynkowych stóp procentowych mają wpływ na zysk Grupy netto, zarówno w krótkim jak i w średnim horyzoncie czasu, wpływając również na jego wartość ekonomiczną w perspektywie długoterminowej. W 2013 roku, Grupa rozpoczęła przeprowadzanie dodatkowych analiz wrażliwości na zmianę stóp procentowych w związku z szeregiem decyzji Rady Polityki Pieniężnej obniżających podstawowe stopy procentowe, począwszy od listopada 2012 roku. Obok przeprowadzanej miesięcznie analizy luki terminów przeszacowania oraz analizy wrażliwości wartości aktywów i pasywów Grupy na zmiany stóp procentowych mierzoną za pomocą BPV, jednym z najważniejszych celów dodatkowej analizy było zapewnienie maksymalizacji i ochrony wyniku odsetkowego wobec zmian rynkowych stóp procentowych.

Na koniec grudnia 2013 roku wartość BPVx100 dla Księgi Bankowej wynosiła ok. 29 mln zł.

Wrażliwość Księgi Bankowej (wyłączając kapitał i aktywa trwałe netto) na zmiany stóp procentowych kształtowała się następująco (w tys. PLN):

BPVx100 Księgi Bankowej	Średnia w okresie	Minimum w okresie	Maksimum w okresie	Koniec okresu
2013	(10 777)	(36 921)	28 815	28 815
2012	(13 459)	(58 639)	23 421	21 683

5) RYZYKO PŁYNNOŚCI

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest zapewnienie i utrzymywanie zdolności Grupy do wywiązywania się zarówno z bieżących jak i przyszłych zobowiązań, z uwzględnieniem kosztów pozyskania płynności.

Ryzyko płynności odzwierciedla możliwość poniesienia znacznych strat w wyniku pogorszenia warunków finansowania (ryzyko finansowania) i/lub sprzedaży aktywów poniżej ich wartości rynkowej (ryzyko płynności rynku) w celu zaspokojenia zapotrzebowania na środki, wynikającego z zobowiązań Grupy.

W podmiotach zależnych ekspozycje na ryzyko płynności nie występowały, ponieważ Bank zarządza ryzykiem płynności na poziomie centralnym.

Głównym źródłem finansowania pozostaje baza depozytowa, czyli duże, zdywersyfikowane oraz stabilne środki pochodzące od klientów detalicznych i korporacyjnych oraz od sektora publicznego. Źródłem finansowania średnioterminowego pozostają również pożyczki średnioterminowe, dług podporządkowanym oraz emisja obligacji własnych.

Koncentracja bazy depozytowej, mierzona udziałem 5 i 20 największych deponentów, na koniec 2013 roku relatywnie wzrosła w porównaniu do końca 2012 roku i wyniosła odpowiednio 5,8% oraz 10,7% (w grudniu 2012 roku odpowiednio 3,4% oraz 9,6%). Poziom koncentracji depozytów jest regularnie monitorowany i nie miał negatywnego wpływu na stabilność bazy depozytowej w 2013 roku. W przypadku znacznego wzrostu udziału największych deponentów w bazie depozytowej, dodatkowe środki pozyskane od tych deponentów nie są traktowane jako stabilne. Co więcej, w celu zabezpieczenia przed fluktuacjami bazy depozytowej, Grupa utrzymuje rezerwę płynnych aktywów w postaci portfela papierów wartościowych. Dodatkowo, w lutym 2013 roku Grupa przedłużyła na następny rok umowę z BCP dotyczącą bezwarunkowego i nieodwołalnego zobowiązania pozabilansowego, które daje Bankowi prawo do pozyskania natychmiastowej pożyczki w kwocie 200 milionów EUR. Umowa ta jest traktowana jako dodatkowa rezerwa płynności, która może być wykorzystana w razie potrzeby, dotychczas Grupa nie skorzystała z tej możliwości.

W 2013 wzrost depozytów, w szybszym tempie niż kredytów, pozwolił na utrzymywanie wskaźnika kredyty/depozyty Grupy Banku Millennium poniżej 100% (na koniec grudnia 2013, wskaźnik znacząco spadł i wynosił ok. 92,2%). Nadwyżka płynności lokowana była głównie w portfel aktywów płynnych, w szczególności w polskie papiery wartościowe o niskim ryzyku szczególnym (Polskie, skarbowe papiery wartościowe, bony skarbowe i pieniężne NBP) - od grudnia 2012 roku portfel ten wzrósł o 30%.

Płynność w walutach obcych Grupa zapewnia dzięki denominowanym w walucie pożyczkom bilateralnym, jak również długowi podporządkowanemu oraz transakcjom swapów walutowych jak i procentowo-walutowych. Portfel swapów jest zdywersyfikowany w zakresie kontrahentów oraz terminów zapadalności. Z większością kontrahentów, Grupa ma podpisane aneksy do umów ramowych, regulujące kwestie zabezpieczeń (ang. Credit Support Annex, CSA). W związku z tym, w przypadku niekorzystnych zmian kursów (deprecjacja PLN), Bank zobligowany jest do złożenia depozytu w celu zabezpieczenia rozliczenia instrumentów pochodnych w przyszłości, a w przypadku korzystnych zmian kursów (aprecjacja PLN) Grupa otrzymuje depozyt zabezpieczający od kontrahenta. Grupa uwzględnia możliwość niekorzystnej zmiany kursu walut obcych, w szczególności CHF i EUR powodującej zwiększenie potrzeb płynnościowych w różnych analizowanych wariantach ryzyka płynności i uwzględnia to ryzyko w swoich planach płynnościowych.

Miary oceny ryzyka płynności

Ocena ryzyka płynności Grupy jest realizowana z zastosowaniem wewnętrznych miar, dla których zdefiniowano limity ekspozycji.

Kształtowanie się sytuacji płynnościowej Grupy w krótkich horyzontach czasowych (do 3 miesięcy) jest sprawdzane codziennie na podstawie dwóch wskaźników zdefiniowanych wewnętrznie: płynność natychmiastowa oraz płynność kwartalna. Mierzą one maksymalne zapotrzebowanie na środki, które mogłoby powstać jednego dnia, z uwzględnieniem projekcji przepływów środków pieniężnych odpowiednio na datę spot lub okres 3-miesięczny.

Wyliczenie tych wskaźników polega na dodawaniu do pozycji płynnościowej analizowanego dnia szacowanych przyszłych przepływów środków pieniężnych dla każdego dnia z ustalonego horyzontu czasowego (data spot lub 3 miesiące) w zakresie transakcji, w których zawarciu pośredniczą obszary rynkowe. Dodawana jest także kwota aktywów z uznanego za wysoce płynny portfela papierów wartościowych Banku, co prowadzi do ustalenia luki płynności zakumulowanej na każdy dzień badanego okresu.

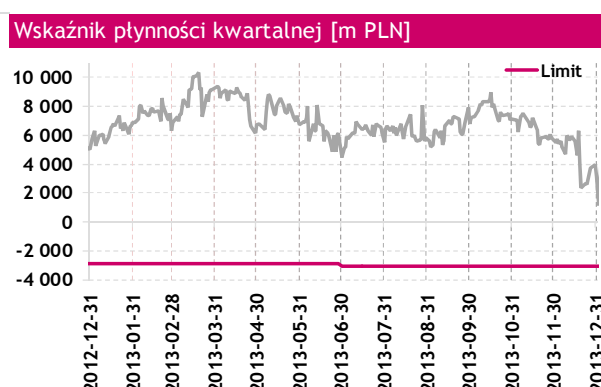
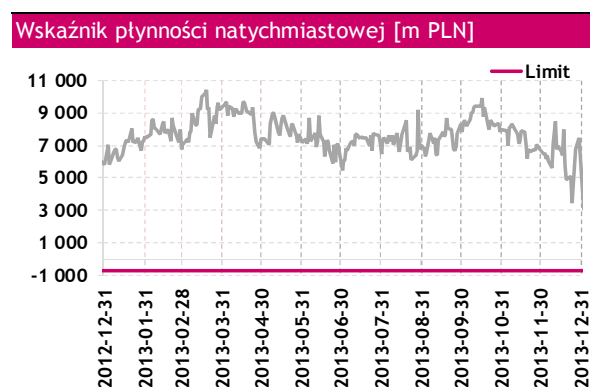
Dane te są raportowane codziennie do obszarów odpowiedzialnych za zarządzanie pozycją płynnościową i są porównywane z obowiązującymi limitami ekspozycji. W trakcie roku 2013 wszystkie wewnętrzne wskaźniki płynności pozostały znacznie powyżej minimalnych limitów. W trzecim kwartale 2013 roku, wewnętrzne limity zostały zmienione. Aktualizacja obowiązujących limitów brała pod uwagę skonsolidowane fundusze własne oraz historyczną konsumpcję limitów.

Bieżące wskaźniki płynności

mln PLN

31.12.2013			
	Wskaźnik płynności natychmiastowej	Wskaźnik płynności kwartalnej	Aktywa płynne na pokrycie zmienności źródeł finansowania
Ekspozycja	4 943	3 154	7 611
Limit minimalny	(753)	(3 012)	2 000

31.12.2012			
	Wskaźnik płynności natychmiastowej	Wskaźnik płynności kwartalnej	Aktywa płynne na pokrycie zmienności źródeł finansowania
Ekspozycja	5 796	5 006	5 883
Limit minimalny	(713)	(2 853)	2 000

Grupa monitoruje płynność na bazie wewnętrznych miar płynności, uwzględniając również wpływ kursów walutowych na sytuację płynnościową.

Ponadto Grupa stosuje analizę wewnętrznej płynności strukturalnej na bazie skumulowanych urealnionych luk płynności (tj. z założeniem prawdopodobieństwa powstania przepływu środków pieniężnych). Bezpieczny poziom, przyjęty w Grupie w zakresie relacji niedoboru płynności dla każdego przedziału czasowego poniżej 5-ciu lat, odpowiada 25% sumy bilansowej.

W 2013 r. wszystkie luki płynności były utrzymywane na poziomach wyraźnie przewyższających limity, zarówno w warunkach normalnych jak i dla scenariuszy testów warunków skrajnych.

Grupa opracowała narzędzie do zarządzania ryzykiem płynności, określające scenariusze warunków skrajnych, w których luki płynności są urealniane przy założeniu konserwatywnego podejścia do oceny prawdopodobieństwa wystąpienia przepływów środków pieniężnych (m.in. biorące pod uwagę wycofanie lokat, opóźnienia w spłatach kredytów, gorszą płynność rynku wtórnego papierów wartościowych, najwyższe koszty finansowania - założenie najgorszych zaobserwowanych w Banku marż na depozytach, równoległe przesunięcia krzywej dochodowości czy deprecjację złotego).

Urealniona luka płynności (mln PLN)	31.12.2013					
	do 6 miesięcy	6 - 12 miesięcy	1 - 2 lata	2 - 3 lata	3 - 5 lata	Powyżej 5-ciu lat
Urealnione aktywa bilansowe	17 928	3 661	5 507	4 885	6 963	32 274
Urealnione pasywa bilansowe	11 292	1 396	1 469	891	1 913	49 932
Luka bilansowa	6 635	2 265	4 037	3 994	5 050	(17 658)
Skumulowana luka bilansowa	6 635	8 900	12 938	16 932	21 982	4 324
Urealnione aktywa pozabilansowe	207	140	251	183	306	206
Urealnione pasywa pozabilansowe	(914)	(126)	(161)	(131)	(202)	(149)
Luka pozabilansowa	(707)	15	90	51	104	57
Luka ogółem	5 929	2 280	4 127	4 045	5 154	(17 601)
Skumulowana luka ogółem	5 929	8 208	12 336	16 381	21 535	3 934

Urealniona luka płynności (mln PLN)	31.12.2012					
	do 6 miesięcy	6 - 12 miesięcy	1 - 2 lata	2 - 3 lata	3 - 5 lata	Powyżej 5-ciu lat
Urealnione aktywa bilansowe	14 412	3 359	5 209	4 498	6 340	30 878
Urealnione pasywa bilansowe	7 401	1 401	1 372	1 103	1 770	47 694
Luka bilansowa	7 011	1 958	3 837	3 395	4 570	(16 817)
Skumulowana luka bilansowa	7 011	8 969	12 806	16 201	20 771	3 954
Urealnione aktywa pozabilansowe	339	286	260	214	287	297
Urealnione pasywa pozabilansowe	(885)	(219)	(273)	(157)	(277)	(319)
Luka pozabilansowa	(546)	67	(13)	57	10	(22)
Luka ogółem	6 464	2 025	3 824	3 452	4 580	(16 838)
Skumulowana luka ogółem	6 464	8 490	12 314	15 766	20 346	3 507

Testy warunków skrajnych płynności są przeprowadzane co najmniej kwartalnie, aby ustalić profil ryzyka płynności Grupy oraz zapewnić zdolność Grupy do wywiązania się ze zobowiązań w przypadku kryzysu płynności i aby przyczynić się do opracowania awaryjnego planu płynności oraz decyzji zarządczych.

Wyniki testów warunków skrajnych pokazują, że nawet w sytuacji zrealizowania niekorzystnych scenariuszy wskaźniki płynności pozostaną powyżej ustalonych limitów.

Grupa dysponuje procedurami awaryjnymi dla sytuacji zwiększonego ryzyka płynności - Plan Awaryjny Płynności (plan awaryjny w przypadku pogorszenia się płynności finansowej Banku), aktualizowany kwartalnie. Plan Awaryjny Płynności ustala koncepcje, priorytety, obowiązki i konkretne środki do podjęcia na wypadek kryzysu płynności.

6) RYZYKO OPERACYJNE

Ryzyko operacyjne jest zdefiniowane jako ryzyko straty wynikające z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, działań ludzi lub systemów bądź też ze zdarzeń zewnętrznych. W tej definicji mieści się ryzyko prawne, natomiast ryzyko strategiczne oraz ryzyko utraty reputacji traktowane są jako oddzielne kategorie ryzyka. Ryzyko operacyjne objawia się w każdym aspekcie działalności organizacji i jest jej nieodłączną częścią.

Rok 2013 był kolejnym rokiem funkcjonowania rozwiązań, wdrożonych w zakresie sprawnego zarządzania ryzykiem operacyjnym, zgodnych z najlepszymi praktykami przyjętymi w tym zakresie przez krajowe i międzynarodowe instytucje finansowe. Przyjęta struktura zarządzania ryzykiem określa poszczególne szczeble zarządzania, zakresy ich obowiązków i odpowiedzialności. Kluczową rolę w codziennej działalności Grupy odgrywają właściciele zdefiniowanych procesów biznesowych i wspomagających. Na podstawie dogłębnej wiedzy o procesie właściciel procesu najtrafniej identyfikuje i ogranicza występujące zagrożenia.

Każdą decyzję, dotyczącą kroków mających na celu optymalizację ryzyka operacyjnego, poprzedza analiza związanych z tym kosztów i korzyści.

Wyższym szczeblem zarządzania ryzykiem jest Komitet Procesów i Ryzyka Operacyjnego, którego obszar działania dotyczy zagrożeń zidentyfikowanych w więcej niż jednym procesie. Wszelkie działania dotyczące zarządzania ryzykiem operacyjnym są koordynowane i nadzorowane przez Komitet Ryzyka, Zarząd i Radę Nadzorczą.

Zgodnie z przyjętym modelem zarządzanie ryzykiem jest procesem ciągłego doskonalenia w zakresie identyfikacji, oceny, monitorowania, ograniczania i raportowania poprzez:

- gromadzenie zdarzeń ryzyka operacyjnego,
- samoocenę ryzyka operacyjnego w poszczególnych procesach,
- analizę i monitorowanie wskaźników ryzyka.

Zdarzenia ryzyka operacyjnego Grupa gromadzi w narzędziu informatycznym, wspomagającym zarządzanie ryzykiem operacyjnym. Zdarzenia te poddawane są analizie odnośnie przyczyn powstania i możliwości zmniejszenia skutków, oraz zastosowania działania prewencyjnego. W systemie informatycznym zdarzenia przypisywane są do konkretnej kategorii ryzyka i konkretnego procesu, co następnie jest m.in. elementem raportowania oraz walidacji samooceny ryzyka. Wewnętrzna baza zdarzeń ryzyka spełnia również wymogi jakościowe i ilościowe stosowania metod zaawansowanych wyliczenia wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka operacyjnego.

Badanie samooceny ryzyka operacyjnego zostało przeprowadzone łącznie z przeglądem procesów, polegającym na ocenie skuteczności przyjętych rozwiązań do spełniania wymogów Klientów i partnerów biznesowych w zakresie jakości obsługi oraz optymalizacji kosztowej. Przyjęta metodologia odnośnie samooceny ryzyka i kontroli pozwoliła ocenić poziom ryzyka w danym procesie, przy uwzględnieniu istniejących kontroli, w oparciu o przyjęte scenariusze. Dla oceny poziomów ryzyka powyżej przyjętego progu tolerancji zostały zaproponowane, wdrożone i są monitorowane działania zapobiegawcze.

W trakcie badania samooceny ryzyka i kontroli poddane zostały analizie również wskaźniki wydajności, a w tym również wskaźniki ryzyka zdefiniowane dla każdego procesu. Kluczowe osoby odpowiedzialne za kształtowanie i realizację zadań w poszczególnych procesach tak zdefiniowały i dostosowały wskaźniki, aby były one najlepszymi predyktorami zbliżających się zagrożeń. Bieżące monitorowanie wskaźników służy zwiększeniu efektywności i wydajności przebiegu procesów oraz skutecznej kontroli ryzyka na poziomie poszczególnych działań w procesach.

Informacja na temat ryzyka operacyjnego jest włączona w sprawozdawczość zarządczą wysokiego szczebla konsolidującą informacje o działaniu poszczególnych procesów.

Biorąc pod uwagę stopień rozwoju zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz skalę i profil swojej działalności, Grupa wylicza wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne przy zastosowaniu Metody Standardowej.

9. SEGMENTY OPERACYJNE

Działalność Grupy prowadzona jest w oparciu o zróżnicowane linie biznesowe, oferujące określone produkty i usługi skierowane do poniższych segmentów rynku:

a) Segment Klientów Detalicznych

Segment Klientów Detalicznych obejmuje działalność skierowaną na Klientów masowych, Klientów zamożnych, małe przedsiębiorstwa i przedsiębiorców indywidualnych.

Działalność powyższych linii biznesowych rozwijana jest przy wykorzystaniu pełnej oferty produktów i usług bankowych oraz sprzedaży wyspecjalizowanych produktów oferowanych przez jednostki zależne Grupy. W obszarze kredytowym głównymi produktami są kredyty hipoteczne, kredyty gotówkowe, limity na rachunku bieżącym, kredyty rewalwingowe w kartach kredytowych i produkty leasingowe dla małych przedsiębiorstw. Do głównych funduszy klientów zaliczają się natomiast: rachunki bieżące, depozyty terminowe, fundusze inwestycyjne i produkty strukturalne. Dodatkowo oferta obejmuje produkty ubezpieczeniowe, głównie w powiązaniu z kredytami i kartami kredytowymi, jak i wyspecjalizowane produkty oszczędnościowe. Oferta produktowa dla klientów zamożnych została wzbogacona o wyselekcjonowane fundusze inwestycyjne innych pośredników finansowych, fundusze zagraniczne oraz obligacje strukturyzowane wyemitowane przez Bank.

b) Segment Klientów Korporacyjnych

Segment Klientów Korporacyjnych opiera się na działalności skierowanej do Średnich i Dużych Przedsiębiorstw. Oferta skierowana jest odpowiednio również do Klientów z sektora budżetowego oraz Podmiotów Publicznych.

Działania biznesowe w segmencie Klientów Korporacyjnych prowadzone są przy wykorzystaniu wysokiej jakości oferty typowych produktów bankowych (kredyty na działalność bieżącą, kredyty inwestycyjne, rachunki bieżące, depozyty terminowe) uzupełnionych o ofertę produktów w zakresie zarządzania gotówką, produktów Departamentu Skarbu, w tym instrumentów pochodnych oraz usług leasingowych i faktoringowych.

c) Bankowość Skarbcowa, ALM (zarządzanie aktywami i pasywami) i Inne

Segment ten obejmuje aktywność Grupy zaangażowaną w inwestycje przeprowadzane na rachunek Banku, działalność maklerską, operacje na rynku międzybankowym, zaangażowanie w dłużne papiery wartościowe, które nie są przypisane innym segmentom.

W segmencie tym znajdują się pozostałe aktywa i pozostałe pasywa, aktywa i pasywa związane z instrumentami pochodnymi zabezpieczającymi, zobowiązania z tytułu zewnętrznego finansowania Grupy oraz aktywa z tytułu podatku odroczonego nieprzypisane do żadnego segmentu.

Obciążenie z tytułu podatku dochodowego zostało zaprezentowane tylko na poziomie Grupy.

Dla każdego segmentu określany jest wynik przed opodatkowaniem, który obejmuje:

- wynik z tytułu odsetek obliczany na bazie odsetek zewnętrznych aktywów pracujących i pasywów segmentu oraz alokowanych aktywów i pasywów, generujących wewnętrzny przychód lub koszt z tytułu odsetek. Przychody i koszty wewnętrzne wyliczone są w oparciu o rynkowe stopy procentowe z zastosowaniem wewnętrznych metod wyceny;
- wynik z tytułu prowizji;
- pozostałe przychody z operacji finansowych oraz pozycji wymiany, jak: przychody z tytułu dywidend, wynik na działalności inwestycyjnej i handlowej, wynik z pozycji wymiany oraz wynik z pozostałych instrumentów finansowych;
- pozostałe przychody i koszty operacyjne;
- koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych i niefinansowych;
- udział segmentu w kosztach operacyjnych w tym kosztach osobowych i administracyjnych;
- udział segmentu w kosztach amortyzacji.

Aktywami i pasywami segmentów komercyjnych są operacyjne aktywa i pasywa wykorzystywane przez segment w jego działalności operacyjnej, zaalokowane w oparciu o przesłanki biznesowe. Różnica między aktywami i pasywami operacyjnymi pokryta jest przez aktywa/pasywa rynku pieniężnego oraz dłużne papiery wartościowe. Aktywami i pasywami segmentu Skarb, ALM i Inne są aktywa/pasywa rynku pieniężnego i dłużne papiery wartościowe pozostałe po zalokowaniu do segmentów komercyjnych.

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT za okres 1.01.2013 - 31.12.2013 w tys. PLN	Bankowość Detaliczna	Bankowość Korporacyjna	Skarb, ALM i Inne	Razem Grupa BM
Wynik z tytułu odsetek	636 429	116 848	466 774	1 220 051
przychody odsetkowe	1 412 553	568 983	690 633	2 672 170
koszty odsetkowe	(776 125)	(452 135)	(223 859)	(1 452 119)
Wynik z tytułu prowizji	453 146	126 604	8 987	588 737
Dywidendy, Pozostałe przychody z operacji finansowych oraz pozycji wymiany	101 468	48 465	56 842	206 776
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	7 654	(21 892)	5 060	(9 178)
Przychody operacyjne razem	1 608 157	474 455	(76 227)	2 006 385
Koszty osobowe	(392 421)	(126 597)	(28 003)	(547 021)
Koszty administracyjne	(391 058)	(68 061)	(29 104)	(488 223)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów	(121 817)	(110 725)	(1 560)	(234 102)
Amortyzacja	(48 121)	(5 356)	(855)	(54 332)
Koszty operacyjne razem	(953 417)	(310 739)	(59 522)	(1 323 678)
Wynik operacyjny	654 740	163 716	(135 749)	682 707
Udział w wynikach netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności	0	0	(2 144)	(2 144)
Wynik finansowy przed opodatkowaniem	654 740	163 716	(137 893)	680 563
Podatek dochodowy	0	0	0	(144 768)
Wynik finansowy po opodatkowaniu	0	0	0	535 795

BILANS wg stanu na 31.12.2013 w tys. PLN	Bankowość Detaliczna	Bankowość Korporacyjna	Skarb, ALM i Inne	Razem Grupa BM
Aktywa				
Aktywa segmentu	31 885 777	15 732 333	9 398 605	57 016 715
Aktywa alokowane do segmentu	2 845 883	1 780 902	(4 626 785)	0
Razem	34 731 660	17 513 235	4 771 820	57 016 715
Pasywa				
Pasywa segmentu	30 685 583	15 866 979	5 101 020	51 653 582
Pasywa alokowane do segmentu	2 474 450	122 706	(2 597 156)	0
Kapitały alokowane do segmentu	1 571 627	1 523 550	2 267 956	5 363 133
Razem	34 731 660	17 513 235	4 771 820	57 016 715

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT za okres 1.01.2012 - 31.12.2012 w tys. PLN	Bankowość Detaliczna	Bankowość Korporacyjna	Skarb, ALM i Inne	Razem Grupa BM
Wynik z tytułu odsetek	403 996	19 048	738 138	1 161 183
przychody odsetkowe	1 502 563	680 164	937 657	3 120 385
koszty odsetkowe	(1 098 567)	(661 116)	(199 519)	(1 959 202)
Wynik z tytułu prowizji	413 341	124 941	7 755	546 037
Dywidendy, Pozostałe przychody z operacji finansowych oraz pozycji wymiany	90 138	49 854	103 844	243 836
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	10 831	(13 306)	4 043	1 568
Przychody operacyjne razem	1 535 609	442 482	(25 466)	1 952 624
Koszty osobowe	(402 089)	(126 899)	(29 291)	(558 278)
Koszty administracyjne	(398 655)	(75 306)	(33 020)	(506 980)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów	(92 889)	(162 268)	16 937	(238 221)
Amortyzacja	(48 861)	(5 767)	(761)	(55 388)
Koszty operacyjne razem	(942 494)	(370 240)	(46 134)	(1 358 867)
Wynik operacyjny	593 115	72 242	(71 601)	593 756
Udział w wynikach netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności	0	0	2 198	2 198
Wynik finansowy przed opodatkowaniem	593 115	72 242	(69 403)	595 954
Podatek dochodowy				(123 773)
Wynik finansowy po opodatkowaniu				472 181

BILANS wg stanu na 31.12.2012 w tys. PLN	Bankowość Detaliczna	Bankowość Korporacyjna	Skarb, ALM i Inne	Razem Grupa BM
Aktywa				
Aktywa segmentu	31 760 787	13 352 546	7 629 166	52 742 499
Aktywa alokowane do segmentu	2 091 660	1 659 972	(3 751 632)	0
Razem	33 852 447	15 012 518	3 877 534	52 742 499
Pasywa				
Pasywa segmentu	29 752 952	13 599 181	4 566 197	47 918 329
Pasywa alokowane do segmentu	2 664 045	152 205	(2 816 250)	0
Kapitały alokowane do segmentu	1 435 451	1 261 132	2 127 588	4 824 170
Razem	33 852 447	15 012 518	3 877 534	52 742 499

10. TRANSAKCJE Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI

Wszelkie transakcje dokonane z podmiotami powiązanymi latami 2013 oraz 2012 wynikały z bieżącej działalności.

Poza transakcjami opisanymi w niniejszym rozdziale, we wskazanym okresie ani Bank Millennium S.A., ani jednostki zależne Banku Millennium S.A. nie dokonały innych transakcji z podmiotami powiązanymi, które pojedynczo lub łącznie były istotne i zostały zawarte na innych warunkach niż warunki rynkowe.

1) TRANSAKCJE Z GRUPĄ PODMIOTU DOMINUJĄCEGO

Poniżej przedstawiono kwoty transakcji z grupą podmiotu dominującego w stosunku do Banku - Banco Comercial Portugues (transakcje te wynikają w głównej mierze z działalności o charakterze bankowym).

	31.12.2013	31.12.2012
AKTYWA		
Kredyty i pożyczki udzielone innym bankom - rachunki i depozyty	4 058	2 605
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)	0	0
Instrumenty pochodne zabezpieczające	0	0
Pozostałe aktywa	38	45
ZOBOWIĄZANIA		
Zobowiązania wobec banków	223 424	206 150
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	0
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)	0	63
Instrumenty pochodne zabezpieczające	127 058	133 578
Pozostałe zobowiązania	167	165

	1.01-31.12.2013	1.01-31.12.2012
Przychody z tytułu:		
Odsetek	18 212	100 390
Prowizji	161	143
Instrumentów pochodnych netto	0	0
Pozostałe operacyjne netto	499	877
Koszty z tytułu:		
Odsetek	3 873	24 693
Prowizji	2 648	2 831
Instrumentów pochodnych netto	412	5 785
Działania	4 029	4 339

	31.12.2013	31.12.2012
Zobowiązania warunkowe	933 909	933 638
- udzielone	100 345	105 448
- otrzymane	833 564	828 190
Instrumenty pochodne (wartość nominalna)	1 225 020	1 740 865

2) TRANSAKCJE Z OSOBAMI ZARZĄDZAJĄCYMI I NADZORUJĄCYMI BANK

Dane o zaangażowaniu wykazywanym w stosunku do Osób Zarządzających i Nadzorujących Bank, wg stanu na dzień 31.12.2013 r. (w tys. PLN):

	Osoby Zarządzające	Osoby Nadzorujące
Limity zadłużenia ogółem,	345,0	158,0
- w tym limit niewykorzystany	265,9	110,4
Kredyty i pożyczki hipoteczne	2 890,7	-
Czynne gwarancje	-	-

Grupa świadczy na rzecz członków Zarządu i członków Rady Nadzorczej oraz ich osób bliskich standardowe usługi finansowe obejmujące, m.in., prowadzenie rachunków bankowych, przyjmowanie depozytów czy sprzedaż instrumentów finansowych. Zdaniem Banku, transakcje te są zawierane na warunkach rynkowych.

Dane o zaangażowaniu w podmioty powiązane personalnie, wg stanu na 31.12.2013 r.:

Podmiot	Kwota (w tys. PLN)	Powiązanie
Klient nr 1	2 513	Personalne z Osobą Nadzorującą
Klient nr 2	419	Personalne z Osobą Nadzorującą
Grupa nr 1	83 502	Personalne z Osobą Nadzorującą
Grupa nr 2	4 323	Personalne z Osobą Nadzorującą

Dane o zaangażowaniu wykazywanym w stosunku do Osób Zarządzających i Nadzorujących Bank, wg stanu na dzień 31.12.2012 r. (w tys. PLN):

	Osoby Zarządzające	Osoby Nadzorujące
Limity zadłużenia ogółem,	788,0	145,0
- w tym limit niewykorzystany	731,7	121,6
Kredyty i pożyczki hipoteczne	3 116,0	-
Czynne gwarancje	-	-

Dane o zaangażowaniu w podmioty powiązane personalnie, wg stanu na 31.12.2012 r.:

Podmiot	Kwota (w tys. PLN)	Powiązanie
Klient nr 1	4 268	Personalne z Osobą Nadzorującą
Klient nr 2	423	Personalne z Osobą Nadzorującą
Grupa nr 1	95 565	Personalne z Osobą Nadzorującą
Grupa nr 2	2 608	Personalne z Osobą Nadzorującą

3) INFORMACJE O WYNAGRODZENIACH I KORZYŚCIACH OSÓB NADZORUJĄCYCH I ZARZĄDZAJĄCYCH BANKIEM

Rachunek Zysków i Strat Grupy został obciążony kosztami z tytułu wynagrodzeń (w tym utworzonych rezerw na wypłatę premii) i korzyści na rzecz osób zarządzających wg poniższego zestawienia (w tys. zł):

Rok	Wynagrodzenia i nagrody	Korzyści	RAZEM
2013	18 868,4	1 830,8	20 699,2
2012	19 582,4	1 598,1	21 180,5

Korzyści stanowią głównie koszty akomodacji zagranicznych Członków Zarządu. Wartości zaprezentowane w powyższej tabeli zawierają pozycje zaliczane do kategorii świadczeń krótkoterminowych oraz rezerwy na zmienne składniki wynagrodzeń.

W 2013 r. Członkowie Zarządu nie otrzymali wynagrodzenia ani żadnych świadczeń dodatkowych od Spółek Zależnych.

Wynagrodzenie Członków Rady Nadzorczej Banku (dane w tys. zł):

Rok	Krótkoterminowe wynagrodzenia i korzyści
2013	1 745,9
2012	1 980,1

W 2013 r. członkowie Rady Nadzorczej nie otrzymali wynagrodzenia ani żadnych świadczeń dodatkowych od Spółek Zależnych.

11. WARTOŚĆ GODZIWA

Najlepszym odzwierciedleniem wartości godziwej instrumentów finansowych jest ich wartość rynkowa, która jest możliwa do otrzymania w przypadku sprzedaży aktywa lub do zapłaty w przypadku transferu zobowiązania w korzystnej dla obu stron transakcji rynkowej (cena wyjścia). W przypadku wielu produktów i transakcji, dla których wartość rynkowa wzięta bezpośrednio z kwotowań aktywnego rynku (marking-to-market) nie jest dostępna, wartość godziwa musi być szacowana za pomocą wewnętrznych modeli opartych na dyskontowaniu przepływów finansowych (marking-to-model). Przepływy finansowe dla różnych instrumentów są wyznaczone zgodnie z ich indywidualną charakterystyką, a czynniki dyskontujące uwzględniają zmiany w czasie zarówno rynkowych stóp procentowych, jak i marż.

Zgodnie z MSSF 13 „Wycena wartości godziwej” Grupa stosuje techniki wyceny, które są odpowiednie do okoliczności i w przypadku których są dostępne dostateczne dane do wyceny wartości godziwej, przy maksymalnym wykorzystaniu odpowiednich obserwowalnych danych wejściowych i minimalnym wykorzystaniu nieobserwowalnych danych wejściowych, a mianowicie:

- 1 - wycena oparta o dane w pełni obserwowalne (kwotowania aktywnego rynku);
- 2 - modele wyceny wykorzystujące informacje niestanowiące danych z poziomu 1, ale obserwowalne bezpośrednio lub pośrednio;
- 3 - modele wyceny wykorzystujące dane nieobserwowalne (niepochodzące z aktywnego rynku).

Techniki wyceny przyjęte do ustalenia wartości godziwej są stosowane w sposób ciągły. Zmiana techniki wyceny skutkująca przeniesieniem pomiędzy powyższymi metodami następuje, gdy:

- transfer z metody 1 do 2 ma miejsce, gdy dla instrumentów finansowych wycenianych według metody 1 na dany dzień bilansowy nie są dostępne kwotowania aktywnego rynku (a uprzednio były);
- transfer z metody 2 do 3 ma miejsce, gdy dla instrumentów finansowych wycenianych według metody 2 na dany dzień bilansowy uwzględniany w wycenie udział parametrów nie pochodzących z rynku stał się istotny (a uprzednio był nieistotny).

Instrumenty finansowe nie ujmowane w bilansie według wartości godziwej

Wszystkie modelowe oszacowania zawierają pewną dozę arbitralności i dlatego odzwierciedlają wyłącznie wartość instrumentów, dla których zostały stworzone. W tych warunkach prezentowane wartości różnic między wartościami godziwymi i bilansowymi nie mogą być rozumiane jako korekty wartości ekonomicznej Grupy.

Główne założenia i metody zastosowane do oszacowania wartości godziwej aktywów i pasywów Grupy są następujące:

Należności i zobowiązania wobec banków (umowa strukturyzowana)

Jest to transakcja, na którą składa się jednoczesne nabycie długoterminowej zero kuponowej obligacji oraz zaciągnięcie długoterminowej pożyczki stała procentowej od emitenta obligacji.

Wartość godziwa obu stron transakcji została oszacowana poprzez zdyskontowanie związanych z nią przepływów finansowych w terminie zapadalności/wymagalności przy zastosowaniu bieżącej stopy zero kuponowej oraz marży przeskalowanej w celu dostosowania do bieżącego poziomu stóp rynkowych.

Pozostałe należności i zobowiązania wobec banków

Wartość godziwa tych instrumentów finansowych została wyznaczona poprzez zdyskontowanie bieżącymi stopami przyszłych przepływów kapitałowych i odsetkowych przy założeniu ich wystąpienia w terminach kontraktowych.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom

Wartość godziwa instrumentów tego rodzaju bez określonego harmonogramu spłat, ze względu na ich krótkoterminowy charakter oraz stabilną w czasie politykę Grupy w odniesieniu do tego portfela, jest zbliżona do wartości bilansowej.

Dla zmienne-procentowych produktów leasingowych wartość godziwą oszacowano poprzez skorygowanie wartości bilansowej o zdyskontowane przepływy wynikające z różnicy marż.

Wartość godziwa instrumentów o określonym terminie zapadalności została oszacowana poprzez zdyskontowanie związanych z nimi przepływów finansowych w terminach i na warunkach wynikających z umów przy zastosowaniu bieżących stóp zero kuponowych oraz marż na ryzyko kredytowe.

W przypadku kredytów mieszkaniowych, ze względu na ich długoterminowy charakter, do oszacowania przyszłych przepływów finansowych dodatkowo zostały uwzględnione: efekt wcześniejszej spłaty oraz ryzyko płynności w walutach obcych.

Zobowiązania wobec klientów

Wartość godziwa tego rodzaju instrumentów bez terminu wymagalności lub o terminie wymagalności do 30 dni została uznana przez Grupę za zbliżoną do wartości bilansowej.

Wartość godziwa instrumentów o terminie wymagalności ponad 30 dni została wyznaczona poprzez zdyskontowanie bieżącymi stopami (włączając bieżące średnie marże wg głównych walut i przedziałów czasowych) przyszłych przepływów kapitałowych i odsetkowych (włączając pierwotne średnie marże wg głównych walut i przedziałów czasowych) w terminach kontraktowych.

Zobowiązania z tytułu emisji strukturyzowanych dłużnych papierów wartościowych

Zobowiązania z tytułu emisji strukturyzowanych dłużnych papierów wartościowych wyceniane są do wartości godziwej zgodnie z opracowanym przez Bank modelem. W modelu tym obliczana jest cena obligacji zerokuponowej, która następnie powiększana jest o cenę opcji stanowiącej podstawę strategii wbudowanej w daną obligację strukturyzowaną.

Zobowiązania podporządkowane i pożyczki średnioterminowe

Wartość godziwa tego rodzaju instrumentów finansowych została oszacowana na podstawie modelu stosowanego do wyznaczania wartości rynkowej obligacji o zmiennym oprocentowaniu przy bieżącym poziomie stóp rynkowych i historycznej marży na ryzyko kredytowe. Podobnie jak w przypadku portfela kredytowego Bank uwzględnia poziom marży pierwotnej jako składnika kosztu finansowania średnioterminowego pozyskanego w przeszłości w relacji do bieżącego poziomu marż dla podobnych instrumentów, o ile można je wiarygodnie określić. Ze względu na brak płynnego rynku pożyczek średnioterminowych jako punktu odniesienia dla ustalenia obecnego poziomu marż, przyjęto marżę historyczną.

Poniższa tabela przedstawia wyniki opisanych wyżej analiz na dzień 31 grudnia 2013 roku (tys. zł):

AKTYWA

	Nota	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	15	1 519 614	1 562 373
Kredyty i pożyczki udzielone klientom *	18	41 765 680	39 991 327

ZOBOWIĄZANIA

	Nota	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Zobowiązania wobec banków	26	2 348 562	2 393 988
Zobowiązania wobec klientów	28	45 305 121	45 308 196
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	30	701 352	705 382
Zobowiązania podporządkowane	34	622 585	615 720

* - Negatywny efekt wyceny portfela kredytowego do wartości godziwej jest w głównej mierze spowodowany wzrostem marż kredytowych w związku ze wzrostem kosztów refinansowania tych pozycji. Stosowana przez Bank metodologia wyceny portfela kredytowego zakłada, że bieżące marże w najlepszy sposób odzwierciedlają istniejące warunki rynkowe i sytuację ekonomiczną. Analogiczna zasada jest szeroko stosowana do wyceny nie notowanych na aktywnych rynkach papierów dłużnych. W efekcie, paradoksalnie zawsze, kiedy Bank podnosi marże, spada wartość godziwa „starego” portfela kredytowego.

Modele zastosowane do wyznaczenia wartości godziwej instrumentów finansowych wymienionych w powyższej tabeli nieujmowanych według wartości godziwej w bilansie Grupy, wykorzystują techniki wyceny oparte na parametrach niepochodzących z rynku. W związku z tym, zaliczane są do trzeciej kategorii wyceny.

Poniższa tabela przedstawia dane wg stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku (tys. zł):

AKTYWA

	Nota	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	15	1 392 424	1 446 903
Kredyty i pożyczki udzielone klientom *	18	40 232 240	38 686 940

ZOBOWIĄZANIA

	Nota	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Zobowiązania wobec banków	26	2 491 745	2 549 452
Zobowiązania wobec klientów	28	41 434 077	41 445 995
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	30	900 016	910 707
Zobowiązania podporządkowane	34	613 610	607 159

Instrumenty finansowe ujmowane w bilansie według wartości godziwej

Poniższa tabela przedstawia wartości bilansowe instrumentów wycenianych do wartości godziwej usystematyzowane według zastosowanej techniki określania wartości godziwej:

Dane w tys. zł., stan na 31.12.2013

	nota	Kwotowania aktywnego rynku	Techniki wyceny w oparciu o parametry pochodzące z rynku	Techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów nie pochodzących z rynku
AKTYWA				
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)	16			
- instrumenty pochodne			331 090	75 273
- papiery dłużne		432 822		
- akcje i udziały		227		
Instrumenty pochodne zabezpieczające	17		211 395	
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	19			
- papiery dłużne		5 134 748	2 999 792	105 878
- akcje i udziały		291		808
PASYWA				
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)	27			
- instrumenty pochodne oraz zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych		173 641	326 616	74 932
Instrumenty pochodne zabezpieczające	17		930 345	

Dane w tys. zł., stan na 31.12.2012

	nota	Kwotowania aktywnego rynku	Techniki wyceny w oparciu o parametry pochodzące z rynku	Techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów nie pochodzących z rynku
AKTYWA				
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)	16			
- instrumenty pochodne			520 540	76 520
- papiery dłużne		46 791		
- akcje i udziały		138		
Instrumenty pochodne zabezpieczające	17		277 812	
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	19			
- papiery dłużne		3 037 728	3 598 724	113 578
- akcje i udziały				1 074
PASYWA				
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)	27			
- instrumenty pochodne oraz zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych			389 792	77 781
Instrumenty pochodne zabezpieczające	17		1 115 202	

Stosując kryterium techniki wyceny Grupa zaklasyfikowała do kategorii 3 następujące instrumenty finansowe:

- opcje na indeksy; transakcje opcyjne są wyceniane według wartości godziwej z zastosowaniem modeli do wyceny opcji, wycena modelowa uzupełniana jest o wpływ na wartość godziwą szacunkowego parametru ryzyka kredytowego;
- obligacje komunalne; wartość godziwą wylicza się na podstawie zdyskontowanych przepływów pieniężnych z uwzględnieniem parametru ryzyka kredytowego;
- akcje i udziały niekwotowane na aktywnym rynku; za wartość godziwą przyjmują się wartość według kosztu nabycia pomniejszoną o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości.

Zmiany stanu wartości godziwych instrumentów wycenianych w oparciu o techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów nie pochodzących z rynku w roku 2013 przedstawia poniższa tabela (dane w tys. zł.):

	Opcje na indeksy	Opcje wbudowane w emitowane papiery dłużne i depozyty	Opcje walutowe	Obligacje komunalne	Akcje i udziały
Stan na 1 stycznia 2013	63 379	(64 640)	0	113 578	1 074
Rozliczenie/sprzedaż/zakup	(40)	83	0	(8 185)	(266)
Zmiana wyceny ujęta w Rachunku zysków i strat (w tym: naliczenie odsetek)	(2 561)	4 120	0	485	0
Stan na 31 grudnia 2013	60 778	(60 437)	0	105 878	808

Dla opcji na indeksy zawieranych na nieaktywnym rynku Grupa zawiera jednocześnie transakcje zamykające back-to-back na rynku międzybankowym, w rezultacie element szacowanego ryzyka kredytowego nie ma wpływu na wynik finansowy.

Oszacowany przez Grupę wpływ korekt z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta nie był znaczący z punktu widzenia poszczególnych transakcji pochodnych zawartych przez Bank. W konsekwencji, Bank nie uznaje wpływu nieobserwowalnych danych wejściowych użytych do wyceny transakcji pochodnych za znaczący i zgodnie z postanowieniami MSSF 13.73 nie klasyfikuje takich transakcji do 3 poziomu hierarchii wartości godziwej.

12. ZOBOWIĄZANIA I AKTYWA WARUNKOWE

Łączna wartość przedmiotu sporu spraw sądowych wg stanu na dzień 31 grudnia 2013 r., w których spółki Grupy występowały w roli pozwanego lub powoda przed sądami, organami właściwymi dla postępowań arbitrażowych wynosiła 589,8 mln PLN. Łączna wartość przedmiotu sporu spraw sądowych, w których spółki Grupy występowały w roli pozwanego wynosiła 329,4 mln PLN, a łączna wartość przedmiotu sporu spraw sądowych, w których spółki Grupy występowały w roli powoda wynosiła 260,4 mln PLN.

Poniżej zaprezentowano wartość przedmiotu sporu spraw toczących się przeciwko jednostkom Grupy w podziale ze względu na ryzyko wypływu środków z powodu przegrania sporu (z uwzględnieniem spraw toczonych z udziałem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK) o wartości sporu 15,0 milionów PLN, w których Grupa formalnie występuje w roli powoda, jednakże związane jest z nimi ryzyko wypływu środków). Odrębną kategorię stanowią postępowania związane z działaniami Urzędu Kontroli Skarbowej, które zostały opisane w Rozdziale 13. punkt 12) „Podatek dochodowy”.

Wartość przedmiotu sporu spraw sądowych, dla których:	w mln PLN
prawdopodobieństwo wypływu środków jest znikome	0,3
wypływ środków jest możliwy	325,8
prawdopodobny jest wypływ środków	18,3
RAZEM	344,4

Grupa ocenia, iż ryzyko wystąpienia negatywnych skutków finansowych w przypadku przegrania sporu jest w pełni pokryte wartością utworzonych rezerw na sprawy sporne.

Na dzień 31 grudnia 2013 r. wartość przedmiotu sporu spraw sądowych, dla których prawdopodobieństwo wypływu środków jest możliwe wynosiła 325,8 mln PLN. W ocenie Grupy prawdopodobieństwo wygrania spraw zaliczanych do tej kategorii jest wysokie, dlatego Grupa nie tworzy rezerw na powyższe postępowania. W grupie tej najistotniejszą kategorię są sprawy dotyczące terminowych operacji finansowych (sprawy opcyjne) o łącznej wartości przedmiotu sporu 262,9 mln PLN.

W zakresie spraw opcyjnych Grupa w roli pozwanego występowała łącznie w 26 takich postępowaniach. Największa jednostkowa wartość sporu w tej grupie postępowań wynosiła 71,1 mln PLN. Natomiast w grupie postępowań niezwiązanych z terminowymi operacjami finansowymi, w których Grupa była pozwany, największa jednostkowa wartość sporu wynosiła 16,5 mln PLN.

SKONSOLIDOWANE POZYCJE POZABILANSOWE

	31.12.2013	31.12.2012
Pozabilansowe zobowiązania warunkowe udzielone i otrzymane	8 710 455	7 821 938
Zobowiązania udzielone:	7 815 492	6 909 179
a) finansowe	6 692 280	5 610 721
b) gwarancyjne	1 123 212	1 298 458
Zobowiązania otrzymane:	894 963	912 759
a) finansowe	850 558	817 640
b) gwarancyjne	44 405	95 119

Na udzielone zobowiązania warunkowe ujęte w powyższej tabeli składają się zobowiązania do udzielenia kredytów (takie jak: niewykorzystane limity na kartach kredytowych, niewykorzystane limity zadłużenia w rachunku bieżącym, niewykorzystane transze kredytów inwestycyjnych) oraz wystawione gwarancje i akredytywy (stanowiące zabezpieczenie wywiązania się klientów Grupy z zobowiązań wobec podmiotów trzecich). Wartość zobowiązań gwarancyjnych prezentowanych powyżej przedstawia maksymalną wartość możliwej do poniesienia przez Grupę straty w przypadku gdyby klienci nie wywiązali się ze swoich zobowiązań. Grupa tworzy rezerwy na obarczone ryzykiem utraty wartości nieodwołalne zobowiązania warunkowe ujmowane w pozycji „rezerwy” w pasywach bilansu. Wartość rezerwy wyznacza się jako różnicę pomiędzy oszacowaną kwotą wykorzystanego zaangażowania warunkowego a wartością bieżącą spodziewanych przyszłych przepływów pieniężnych z tej ekspozycji kredytowej.

Strukturę podmiotową wszystkich zobowiązań gwarancyjnych netto, wykazanych w pozycjach pozabilansowych przedstawia poniższa tabela:

Klient - sektor, kwoty w mln PLN	31.12.2013	31.12.2012
sektor finansowy	60,9	95,1
sektor niefinansowy (firmy)	1 052,8	1 189,4
sektor budżetowy	8,4	9,5
osoby fizyczne	1,1	4,4
Razem	1 123,2	1 298,4

Gwarancje i poręczenia udzielone Klientom

Zobowiązania udzielone - gwarancyjne, w mln PLN	31.12.2013	31.12.2012
Czynne gwarancje i poręczenia	706,1	917,5
Poręczenia kredytów udzielonych ze środków EFRWP*	1,4	1,7
Linie na gwarancje i poręczenia	429,0	395,7
Razem, brutto	1 136,5	1 314,9
Odpis z tytułu utraty wartości	(13,3)	(16,5)
Razem, netto	1 123,2	1 298,4

* - Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej

Strukturę zobowiązań udzielonych z tytułu gwarancji i poręczeń wg poszczególnych kryteriów przedstawiają poniższe zestawienia (w tys. zł.):

Według walut	31.12.2013	31.12.2012
PLN	566 379	759 960
Waluty obce	139 763	157 538
RAZEM	706 142	917 498

Według rodzaju zobowiązania	31.12.2013		31.12.2012	
	Ilość sztuk	Wartość	Ilość sztuk	Wartość
Gwarancja	2 880	689 308	2 779	904 186
Poręczenie	1	57	2	79
Regwarancja	36	16 777	38	13 233
RAZEM	2 917	706 142	2 819	917 498

Według przedmiotu zobowiązania	31.12.2013			31.12.2012		
	Ilość sztuk	Udział procentowy	Wartość	Ilość sztuk	Udział procentowy	Wartość
dobrego wykonania kontraktu	2 094	64,18%	453 214	2 006	71,16%	619 094
zapłaty czynszu	255	5,75%	40 627	251	8,90%	37 652
terminowej zapłaty za towar lub usługę	237	15,93%	112 506	222	7,88%	110 514
przetargowa	242	3,79%	26 719	247	8,76%	68 602
inne	33	1,36%	9 609	24	0,85%	5 779
zwrotu zaliczki	29	7,10%	50 167	40	1,42%	60 619
celna	22	1,51%	10 628	23	0,82%	10 898
splaty kredytu bankowego lub pożyczki	5	0,38%	2 672	6	0,21%	4 340
RAZEM	2 917	100,00%	706 142	2 819	100,00%	917 498

13. NOTY DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Wartości prezentowane w notach do skonsolidowanego sprawozdania finansowego wyrażone są w tysiącach zł.

1) PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK

	01.01.2013 - 31.12.2013	01.01.2012 - 31.12.2012
Środki w banku centralnym	45 302	61 429
Kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	3 751	10 183
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	1 831 548	2 038 076
Transakcje z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	10 749	12 008
Instrumenty pochodne zabezpieczające	417 904	684 714
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu (dłużne papiery wartościowe)	15 709	17 557
Inwestycyjne papiery wartościowe	347 207	296 418
Razem:	2 672 170	3 120 385

W linii „Instrumenty pochodne zabezpieczające” Grupa prezentuje wynik odsetkowy z tytułu pochodnych instrumentów wyznaczonych i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi w zakresie zabezpieczenia przepływów pieniężnych oraz wartości godziwej. Szczegółowy opis stosowanych przez Grupę relacji zabezpieczających został zamieszczony w **nocie (17)**.

Przychody odsetkowe za rok 2013 zawierają odsetki naliczone od kredytów z rozpoznaną utratą wartości w kwocie 86 762 tys. zł (odpowiednio dla danych porównywalnych za rok 2012 kwota tych odsetek wynosiła 105 303 tys. zł). Niniejsze przychody odsetkowe obliczane są w oparciu o kwoty zaangażowania netto uwzględniające dokonane odpisy z tytułu utraty wartości.

2) KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK

	01.01.2013 - 31.12.2013	01.01.2012 - 31.12.2012
Depozyty bankowe	(29 837)	(17 227)
Kredyty i pożyczki od banków	(55 774)	(60 400)
Transakcje z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	(64 256)	(58 445)
Zobowiązania wobec klientów	(1 253 554)	(1 767 244)
Zobowiązania podporządkowane	(15 178)	(17 880)
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	(32 593)	(36 877)
Inne	(927)	(1 128)
Razem:	(1 452 119)	(1 959 202)

3) PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU OPŁAT I PROWIZJI**3a. Przychody z tytułu opłat i prowizji**

	01.01.2013 - 31.12.2013	01.01.2012 - 31.12.2012
Prowizje za prowadzenie rachunków	87 206	92 852
Prowizje za realizację przelewów, wpłat i wypłat gotówkowych oraz inne transakcje płatnicze	40 815	39 650
Prowizje z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	70 537	68 293
Prowizje z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń	13 642	16 934
Prowizje za obsługę kart płatniczych i kredytowych	206 765	210 597
Prowizje z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych	94 870	73 059
Prowizje z tytułu dystrybucji jednostek uczestnictwa i innych produktów oszczędnościowych	68 515	52 210
Prowizje z tytułu działalności maklerskiej i powierniczej	20 578	18 852
Prowizje z tytułu funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez Grupę	80 527	68 681
Pozostałe prowizje	14 145	14 538
Razem:	697 600	655 666

3b. Koszty z tytułu opłat i prowizji

	01.01.2013 - 31.12.2013	01.01.2012 - 31.12.2012
Prowizje za prowadzenie rachunków	(1 937)	(1 832)
Prowizje za realizację przelewów, wpłat i wypłat gotówkowych oraz inne transakcje płatnicze	(1 399)	(1 437)
Prowizje z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	(15 320)	(16 525)
Prowizje za obsługę kart płatniczych i kredytowych	(77 915)	(76 384)
Prowizje z tytułu działalności maklerskiej i powierniczej	(3 946)	(4 136)
Prowizje z tytułu funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez Grupę	(3 686)	(3 806)
Pozostałe prowizje	(4 660)	(5 509)
Razem:	(108 863)	(109 629)

4) PRZYCHODY Z TYTUŁU DYWIDEND

	01.01.2013 - 31.12.2013	01.01.2012 - 31.12.2012
Papiery wartościowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)	3	1
Inwestycyjne papiery wartościowe	1 638	4 012
Razem:	1 641	4 013

W roku 2012 jako przychody z dywidend z inwestycyjnych papierów wartościowych ujęto zysk z tytułu likwidacji spółki zależnej BBG Finance BV w kwocie 2 084 tys. zł.

5) WYNIK Z INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH I POZYCJI WYMIANY

5a. Wynik z inwestycyjnych aktywów finansowych

	01.01.2013 - 31.12.2013	01.01.2012 - 31.12.2012
Operacje instrumentami dłużnymi	20 140	25 361
Operacje instrumentami kapitałowymi i jednostkami uczestnictwa	581	1
Razem:	20 721	25 362

5b. Wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany

	01.01.2013 - 31.12.2013	01.01.2012 - 31.12.2012
Operacje papierami wartościowymi	(7 550)	4 222
Operacje instrumentami pochodnymi	31 589	53 487
Wynik z rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej, w tym:	364	(337)
- wynik z instrumentów zabezpieczających	3 966	(7 896)
- wynik z pozycji zabezpieczanej	(3 602)	7 559
Wynik z pozycji wymiany	162 194	159 879
Koszty operacji finansowych	(2 183)	(2 790)
Razem:	184 414	214 461

Wynik z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaliczonych do aktywów/zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu oraz efekt ich wyceny do wartości godziwej.

Kategoria ta obejmuje instrumenty kwalifikowane jako przeznaczone do obrotu, w chwili obecnej Grupa nie korzysta z możliwości wyznaczenia innych instrumentów finansowych jako wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat przy początkowym ujęciu (tzw. fair value option).

6) POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE

	01.01.2013 - 31.12.2013	01.01.2012 - 31.12.2012
Zysk ze sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych	21 981	19 951
Zysk ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych do zbycia	288	126
Odszkodowania, kary i grzywny - otrzymane	4 215	12 361
Przychody z tytułu korekty rozliczeń podatku od towarów i usług	8 736	1 310
Przychody ze sprzedaży pozostałych usług	745	1 423
Przychody związane z działalnością windykacyjną	2 249	1 611
Przychody leasingu	4 620	3 384
Pozostałe	21 737	16 930
Razem:	64 571	57 096

7) KOSZTY DZIAŁANIA

	01.01.2013 - 31.12.2013	01.01.2012 - 31.12.2012
Koszty pracownicze:	(547 021)	(558 278)
Wynagrodzenia (w tym premie)	(456 748)	(467 736)
Narzuty na wynagrodzenia	(73 366)	(73 435)
Świadczenia na rzecz pracowników, w tym:	(16 907)	(17 107)
- rezerwy na odprawy emerytalne	(2 164)	(1 567)
- rezerwy na niewykorzystane urlopy	123	(1 055)
- pozostałe	(14 866)	(14 485)
Koszty ogólnie - administracyjne:	(488 223)	(506 980)
Koszty reklamy, promocji i reprezentacji	(50 020)	(41 392)
Koszty związane z konserwacją oprogramowania i usługami informatycznymi	(22 025)	(22 428)
Koszty wynajmu	(183 569)	(187 198)
Koszty utrzymania budynków, wyposażenia, materiałów	(25 719)	(25 253)
Koszty bankomatów i obsługi gotówki	(17 526)	(21 791)
Koszty łączności i informatyki	(50 459)	(58 303)
Koszty usług doradczych, audytowych, prawniczych, tłumaczeń	(16 300)	(16 929)
Podatki i opłaty różne	(16 753)	(19 390)
Koszty KIR	(3 742)	(3 362)
Koszty PFRON	(4 272)	(5 793)
Koszty BFG	(33 872)	(34 450)
Koszty Nadzoru Finansowego	(1 603)	(4 458)
Pozostałe	(62 363)	(66 231)
Razem:	(1 035 244)	(1 065 258)

8) KOSZTY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW FINANSOWYCH

	01.01.2013 - 31.12.2013	01.01.2012 - 31.12.2012
Z tytułu odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(221 295)	(237 804)
- Utworzenie odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(668 938)	(671 795)
- Odwrócenie odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	437 189	408 005
- Kwoty odzyskane z tytułu kredytów uprzednio spisanych w ciężar rezerw	2 887	1 837
- Wynik ze sprzedaży wierzytelności	7 567	24 149
Z tytułu odpisów dla inwestycyjnych papierów wartościowych	32	0
- Utworzenie odpisów dla inwestycyjnych papierów wartościowych	(57)	0
- Odwrócenie odpisów dla inwestycyjnych papierów wartościowych	89	0
Z tytułu odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	(11 268)	(238)
- Utworzenie odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	(23 655)	(17 149)
- Odwrócenie odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	12 387	16 911
Razem:	(232 531)	(238 042)

9) KOSZTY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW NIEFINANSOWYCH

	01.01.2013 - 31.12.2013	01.01.2012 - 31.12.2012
Majątku trwałego	0	46
Pozostałe aktywa	(1 571)	(224)
Razem:	(1 571)	(179)

10) AMORTYZACJA

	01.01.2013 - 31.12.2013	01.01.2012 - 31.12.2012
Rzeczowych aktywów trwałych	(43 298)	(45 857)
Wartości niematerialnych i prawnych	(11 034)	(9 531)
Razem:	(54 332)	(55 388)

11) POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE

	01.01.2013 - 31.12.2013	01.01.2012 - 31.12.2012
Strata ze sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych	(9 287)	(9 271)
Strata ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych do zbycia	0	(49)
Odszkodowania, kary i grzywny - zapłacone	(2 631)	(2 348)
Rezerwy utworzone na roszczenia sporne	(15 993)	(10 462)
Koszty związane z działalnością leasingową	(1 356)	(10 234)
Przekazane darowizny	(1 182)	(370)
Koszty związane z windykacją	(17 588)	(18 432)
Opłata ostrożnościowa BFG	(3 365)	0
Koszty z tytułu wpłat do systemu rekompensat	(38)	(304)
Pozostałe	(22 310)	(4 059)
Razem:	(73 750)	(55 528)

12) PODATEK DOCHODOWY

12a. Podatek dochodowy ujęty w rachunku zysków i strat

	01.01.2013 - 31.12.2013	01.01.2012 - 31.12.2012
Bieżący podatek	(165 757)	(144 749)
Bieżący rok	(167 123)	(147 019)
Korekta lat ubiegłych	1 366	2 270
Podatek odroczony	20 995	20 977
Powstanie i odwrócenie różnic przejściowych	20 452	19 941
Powstanie / (Wykorzystanie) straty podatkowej	543	1 036
Należność / (Zobowiązanie) wynikające z art. 38a CIT	(5)	(2)
Razem obciążenie podatkowe w rachunku zysków i strat	(144 768)	(123 773)

12b. Efektywna stawka podatkowa

	01.01.2013 - 31.12.2013	01.01.2012 - 31.12.2012
Wynik finansowy brutto	680 563	595 954
Ustawowa stawka podatkowa	19%	19%
Podatek dochodowy wg obowiązującej stawki podatkowej 19%	(129 307)	(113 231)
Wpływ różnic trwałych na obciążenia podatkowe:	(15 264)	(12 811)
- Przychody niepodlegające opodatkowaniu	1 305	1 288
Przychody z tytułu dywidend	311	362
Rozwiązanie pozostałych rezerw	914	431
Pozostałe	80	495
- Koszty nie stanowiące kosztów podatkowych	(16 569)	(14 099)
Strata na zbyciu wierzytelności	(1 893)	(4 099)
Składka PFRON	(811)	(1 101)
Opłata ostrożnościowa BFG	(639)	0
Wierzytelności spisane w ciężar rezerw	(1 659)	(1 695)
Koszty postępowań sądowych	(5 602)	(1 330)
Koszty amortyzacji i ubezpieczeń samochodów osobowych w części przekraczającej 20.000 Euro	(1 366)	(1 133)
Koszty rezerw na należności faktoringowe	(1 710)	(1 479)
Pozostałe	(2 889)	(3 262)
Korekta zeznań CIT-8 za lata ubiegłe	1 366	2 270
Należność/(Zobowiązanie) wynikające z art. 38a CIT	(5)	(2)
Kwota ujemnych różnic przejściowych, w związku z którymi nie ujęto w bilansie składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego	(1 558)	0
Razem obciążenie podatkowe w Rachunku zysków i strat	(144 768)	(123 773)

12c. Podatek odroczony ujęty bezpośrednio w kapitale własnym

	31.12.2013	31.12.2012
Wycena papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	300	(8 147)
Wycena instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	30 480	39 671
Podatek odroczony ujęty bezpośrednio w kapitałach	30 780	31 524

Począwszy od 1 stycznia 2011 r. Bank utworzył łącznie z jednostką zależną - spółką Millennium Services Sp. z o.o., Podatkową Grupę Kapitałową (PGK). PGK jest instytucją prawa podatkowego przewidzianą przepisami ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych. Jej istotą jest skupienie dwóch lub więcej podmiotów powiązanych kapitałowo pod postacią jednego podatnika podatku dochodowego od osób prawnych. Utworzenie PGK nie prowadzi do powstania nowego podmiotu, a konsolidacja dokonuje się wyłącznie na poziomie rozliczeń w podatku dochodowym od osób prawnych. Zawiązanie PGK ma na celu zwiększenie efektywności zarządzania w obszarze podatkowym w ramach Grupy Kapitałowej Banku oraz ograniczenie ryzyk wynikających z obowiązków w zakresie rozliczeń w podatku dochodowym od osób prawnych, poprzez centralizację kompetencji wynikającą z przeniesienia na jeden podmiot obowiązków w zakresie obliczania i wpłacania podatku.

Postępowania kontrolne Urzędu Kontroli Skarbowej

Kontrola podatkowa w spółce Millennium Leasing Sp. z o.o.

W wyniku kontroli przeprowadzonej przez Urząd Kontroli Skarbowej w spółce Millennium Leasing Sp. z o.o. w 2011 r., została zakwestionowana poprawność wyliczenia podatku dochodowego od osób prawnych za rok 2006 w łącznej kwocie 11,4 mln zł, w tym z tytułu zaniżonego zobowiązania podatkowego za okres 1.01. - 31.08.2006 - 4,8 mln zł oraz z tytułu zawyżonej straty podatkowej za okres 1.09. - 31.12.2006 - 6,6 mln zł. Z tego tytułu Spółka wpłaciła do Urzędu Skarbowego kwotę 16,7 mln zł, a Urząd Skarbowy dokonał zwrotu 9,8 miliona złotych z tej kwoty do czasu zakończenia postępowania. Spółka nie zgodziła się ze stanowiskiem organu podatkowego a wydane przez organ podatkowy decyzje zostały zaskarżone przez Spółkę do sądu administracyjnego. W drugim kwartale roku 2012 spółka utworzyła rezerwę w kwocie 2,97 miliona złotych na pokrycie ewentualnych zobowiązań podatkowych. Wojewódzki Sąd Administracyjny wyrokiem z dnia 13.11.2012 r. przychylił się do skargi spółki i uchylił zaskarżoną decyzję dot. okresu podatkowego 1.01.-31.08.2006 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny wyrokiem z dnia 15.03.2013 r. przychylił się do skargi spółki i uchylił zaskarżoną decyzję dot. okresu podatkowego 1.09.-31.12.2006 r. W dniu 4.10.2013 r. Spółka otrzymała pismo od Dyrektora Izby Skarbowej o uchyleniu (w związku z wyrokiem WSA z 13.11.2012 r.) zaskarżonej decyzji i przekazaniu sprawy do Urzędu Kontroli Skarbowej do ponownego rozpatrzenia. W dniu 19.11.2013 r. Urząd Skarbowy zwrócił 8,97 mln PLN (zapłacony podatek wraz z odsetkami), natomiast w dn. 20.12.2013 r. spółka otrzymała pismo z Urzędu Kontroli Skarbowej, które określa termin zakończenia postępowania kontrolnego na 28.02.2014 r. Na dzień 31.12.2013 r. Zarząd Millennium Leasing podtrzymuje ocenę prawidłowości rozliczenia podatkowego za 2006 rok utrzymując saldo rezerwy na niezmienionym poziomie.

Postępowanie kontrolne w Banku Millennium S.A.

W następstwie kontroli skarbowej przeprowadzonej w Banku w roku 2011 Urząd Kontroli Skarbowej zakwestionował prawidłowość rozliczenia podatku dochodowego za rok 2005, mającego swe konsekwencje dla kolejnych lat podatkowych. Bank stojąc na stanowisku uznającym prawidłowość dokonanego przez siebie rozliczenia podatku, uznał jednak za celowe podjęcie kroków proceduralnych polegających na: (i) korekcie rozliczeń za lata 2005-2010, (ii) uiszczeniu (w listopadzie 2011 r.) kwestionowanej należności 69 mln zł (celem uniknięcia ryzyka obciążenia odsetkowego) i (iii) wystąpieniu o zwrot ww. kwoty do organu skarbowego. W rezultacie tych działań, Bank uzyskał w dniu 30 stycznia 2012 r. zwrot istotnej części wpłaconej kwoty (66 mln zł). Jednocześnie organ skarbowy podtrzymał negatywne dla Banku stanowisko w sprawie. W 2013 roku Bank ponownie wpłacił na rachunek Urzędu Skarbowego kwotę w wysokości 58,6 mln zł (na podstawie decyzji Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie, o których szczegóły poniżej), po czym część z tej kwoty została zwrócona Bankowi w wysokości 1,8 mln zł. Wskutek rozbieżnych stanowisk Banku i władz skarbowych, toczą się obecnie w szczególności wyliczone poniżej postępowania odwoławcze, mające swe źródło w opisanym wyżej stanie faktycznym:

- 1) postępowanie przed Izbą Skarbową wywołane odwołaniem Banku od decyzji wydanej przez Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej (I instancja) określającej stratę podatkową Banku w CIT za 2005 r. W dniu 27.06.2013 r. Dyrektor Izby Skarbowej wydał decyzję utrzymującą w mocy decyzję organu I instancji. W dniu 22 lipca 2013 r. Bank złożył skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego. Pierwotnie sąd wyznaczył termin rozprawy na 6 lutego 2014 roku, a następnie przełożył na 8 kwietnia 2014 roku.
- 2) postępowanie odwoławcze Banku od decyzji Naczelnika II Mazowieckiego Urzędu Skarbowego wymiarowej w zakresie podatku CIT za rok 2006. Organ odwoławczy - Dyrektor Izby Skarbowej w dniu 22.08.2013 r. wydał decyzję, w której utrzymał w mocy zaskarżoną decyzję i określił dochód Banku nie powodujący powstania zobowiązania podatkowego z tyt. CIT za 2006 r. W dniu 25.09.2013 r. Bank złożył skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie. Sąd wyznaczył termin rozprawy na 14 kwietnia 2014 r.
- 3) postępowania odwoławcze Banku od decyzji Naczelnika II Mazowieckiego Urzędu Skarbowego określających zobowiązania podatkowe za rok 2007 i 2008 oraz odmowy stwierdzenia nadpłaty za rok 2007 i 2008. W dniu 27.08.2013 r. Dyrektor Izby Skarbowej wydał decyzję, w której utrzymał w mocy decyzję organu I instancji i określił Bankowi zobowiązanie podatkowe z tyt. CIT za 2007 r. W dniu 30.09.2013 r. Bank złożył skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie. Sąd wyznaczył termin rozprawy na 19 marca 2014 r. W dniu 29.08.2013 r. Dyrektor Izby Skarbowej w Warszawie wydał postanowienie wyznaczające nowy termin rozpatrzenia odwołania w zakresie odmowy stwierdzenia nadpłaty za rok 2007 a także analogiczne postanowienia za rok 2008 (określające zobowiązanie i odmowa stwierdzenia nadpłaty) na dzień 31.10.2013 r. Następnie w dniu 18.09.2013 r. Dyrektor Izby Skarbowej wydał decyzję utrzymującą w mocy decyzję Naczelnika II Mazowieckiego Urzędu Skarbowego odmawiającą Bankowi stwierdzenia nadpłaty z tyt. CIT za 2007 r. W dniu 23.10.2013 r. Bank złożył skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie na ww. decyzję. Sąd wyznaczył termin rozprawy na 14 kwietnia 2014 r. W dniu 18.09.2013 r. Dyrektor Izby Skarbowej wydał decyzję utrzymującą w mocy decyzję Naczelnika II Mazowieckiego Urzędu Skarbowego określającą Bankowi zobowiązanie podatkowe z tyt. CIT za 2008 r. W dniu 23.10.2013 r. Bank złożył skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie na ww. decyzję. Sąd wyznaczył termin rozprawy na 9 kwietnia 2014 r.

W dniu 30.09.2013 r. Dyrektor Izby Skarbowej wydał decyzję utrzymującą w mocy decyzję Naczelnika II Mazowieckiego Urzędu Skarbowego odmawiającą Bankowi stwierdzenia nadpłaty z tyt. CIT za 2008 r. W dniu 25.10.2013 r. Bank złożył skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie na ww. decyzję. Sąd wyznaczył termin rozprawy na 9 kwietnia 2014 r. Obie sprawy dotyczące 2008 roku będą rozpoznane łącznie.

Reasumując, Bank zapłacił całość wymaganego zobowiązania wraz z odsetkami w kwocie 60 mln zł (płatność ta nie obciążała Rachunku Zysków i Strat), jednocześnie Zarząd całkowicie podtrzymuje prawidłowość dokonanego pierwotnie rozliczenia podatkowego. W ocenie Banku ustalenia postępowania kontrolnego UKS są bezzasadne i należy się spodziewać pozytywnego dla Banku rozstrzygnięcia opisaną kwestii. Pozytywną dla Banku projekcję, co do ostatecznego rozstrzygnięcia potwierdza doradca Bankowi zewnętrzny doradca podatkowy. Ostateczne rozstrzygnięcie opisaną kwestii zależne jest od wyniku postępowań sądowych.

13) ZYSK NA JEDNĄ AKCJĘ

	01.01.2013 - 31.12.2013	01.01.2012 - 31.12.2012
Zysk po opodatkowaniu	535 795	472 181
Średnia ważona liczba akcji własnych w okresie	1 213 116 777	1 213 116 777
Zysk na jedną akcję	0,44	0,39

Zysk na jedną akcję został wyliczony poprzez podzielenie zysku netto za okres przez średnią ważoną liczbę akcji. Jednocześnie nie zaistniała konieczność dokonania odrębnej kalkulacji rozwodnionego zysku na akcję (metodologia liczenia w przypadku braku instrumentów rozwadniających jest analogiczna jak w przypadku zysku na akcję; w następstwie czego rozwodniony zysk na jedną akcję jest równy podstawowemu zyskowi na jedną akcję).

14) KASA, ŚRODKI W BANKU CENTRALNYM

14a. Kasa, środki w Banku Centralnym

	31.12.2013	31.12.2012
Gotówka	706 520	664 891
Środki pieniężne na rachunkach w Banku Centralnym	2 705 380	1 800 709
Inne środki pieniężne	275	278
Razem:	3 412 175	2 465 879

Bank był zobowiązany do utrzymywania w okresie od 31 grudnia 2013 r. do 30 stycznia 2014 r. w NBP na rachunku bieżącym Banku średniego salda o wartości 1 593 745 tys. zł (średnia arytmetyczna stanów środków na rachunku bieżącym w NBP ze wszystkich dni okresu rezerwowego). Oprocentowanie środków na rachunku rezerwy obowiązkowej stanowi 0,9 stopy redyskonta i w powyższym okresie wyniosło 2,475%.

14b. Kasa, środki w Banku Centralnym - wg struktury walutowej

	31.12.2013	31.12.2012
W walucie polskiej	2 979 642	1 991 304
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	432 533	474 575
- waluta: USD	43 137	39 006
- waluta: EUR	288 265	327 074
- waluta: CHF	35 621	26 390
- waluta: GBP	30 264	34 239
- pozostałe waluty	35 246	47 866
Razem:	3 412 175	2 465 879

15) LOKATY ORAZ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE BANKOM I INNYM INSTYTUCJOM MONETARNYM

15a. Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym

	31.12.2013	31.12.2012
Rachunki bieżące	283 703	211 004
Lokaty udzielone	760 622	741 452
Kredyty i pożyczki udzielone	471 976	435 657
Inne	0	0
Odsetki	3 329	4 311
Razem należności brutto	1 519 630	1 392 424
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	(16)	0
Razem należności netto	1 519 614	1 392 424

15b. Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym wg terminów zapadalności

	31.12.2013	31.12.2012
rachunki bieżące	283 703	211 004
do 1 miesiąca	715 622	741 452
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	40 000	0
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	5 000	0
powyżej 1 roku do 5 lat	471 976	435 657
powyżej 5 lat	0	0
dla których termin zapadalności upłynął	0	0
Odsetki	3 329	4 311
Razem należności brutto	1 519 630	1 392 424

15c. Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym wg struktury walutowej

	31.12.2013	31.12.2012
W walucie polskiej	594 222	452 182
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	925 408	940 242
- waluta: USD	94 191	115 776
- waluta: EUR	720 509	739 760
- waluta: CHF	31 839	22 828
- waluta: JPY	20 546	20 657
- waluta: GBP	11 142	16 187
- pozostałe waluty	47 181	25 034
Razem należności brutto	1 519 630	1 392 424

15d. Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości należności od banków i innych instytucji monetarnych

	31.12.2013	31.12.2012
Stan na początek okresu	0	0
Zmiana w okresie	16	0
Stan na koniec okresu	16	0

16) AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE DO WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT (PRZEZNACZONE DO OBROTU) ORAZ KOREKTA Z TYTUŁU RACHUNKOWOŚCI ZABEZPIECZEŃ WARTOŚCI GODZIWEJ

16a. Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu) oraz korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej

	31.12.2013	31.12.2012
Dłużne papiery wartościowe	432 822	46 791
Papiery wartościowe Skarbu Państwa	432 822	46 791
a) bony	0	436
b) obligacje	432 822	46 355
Instrumenty kapitałowe	227	138
Kwotowane na aktywnym rynku	227	138
a) podmiotów finansowych	55	0
b) podmiotów niefinansowych	172	138
Korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	11 321	18 414
Dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych	406 362	597 060
Razem	850 732	662 404

16b. Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)

	31.12.2013	31.12.2012
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	839 411	643 989
Korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	11 321	18 414
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przy początkowym ujęciu	0	0
Razem	850 732	662 404

Informacja na temat aktywów finansowych stanowiących zabezpieczenie zobowiązań została przedstawiona w Rozdziale 14. pkt. 3).

16c. Dłużne papiery wartościowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat wg wartości bilansowej

	31.12.2013	31.12.2012
o stałej stopie procentowej	360 660	37 227
o zmiennej stopie procentowej	72 162	9 564
Razem	432 822	46 791

16d. Dłużne papiery wartościowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu) według terminów zapadalności

	31.12.2013	31.12.2012
do 1 miesiąca	1 812	3 893
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	1 265
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	57 195	4 970
powyżej 1 roku do 5 lat	269 607	25 648
powyżej 5 lat	104 208	11 016
Razem	432 822	46 791

16e. Zmiana stanu dłużnych papierów wartościowych i instrumentów kapitałowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)

	01.01.2013 - 31.12.2013	01.01.2012 - 31.12.2012
Stan na początek okresu	46 929	318 246
Zwiększenia (zakup i naliczenie odsetek i dyskonta)	52 686 313	46 344 982
Zmniejszenia (sprzedaż i umorzenie)	(52 299 660)	(46 616 813)
Różnice z wyceny do wartości godziwej	(533)	514
Stan na koniec okresu	433 049	46 929

Nota 16 f / Nota 27 Wycena pochodnych instrumentów finansowych i korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej oraz Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych wg stanu na 31.12.2013

	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji			Wartości godziwe		
	poniżej 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne na stopę procentową	2 996 000	5 338 458	10 948 133	(2 684)	292 044	294 728
Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	500 000	0	0	(281)	0	281
Swapy na stopę procentową (IRS)	2 496 000	5 336 515	10 845 733	(2 403)	291 164	293 567
Pozostałe kontrakty na stopę procentową: opcje	0	1 943	102 400	0	880	880
2. Walutowe instrumenty pochodne*	5 039 383	944 433	344 828	7 248	39 045	31 797
Kontrakty walutowe	936 002	537 784	150 463	(6 434)	5 974	12 408
Swapy walutowe	4 103 381	406 649	112 393	20 699	33 071	12 372
Pozostałe kontrakty walutowe (CIRS)	0	0	81 972	(7 017)	0	7 017
Opcje walutowe	0	0	0	0	0	0
3. Instrumenty wbudowane	230 548	511 203	1 335 438	(60 437)	0	60 437
Opcje wbudowane w depozyty	218 906	451 509	1 059 454	(44 773)	0	44 773
Opcje wbudowane w emitowane papiery wartościowe	11 642	59 694	275 984	(15 664)	0	15 664
4. Opcje na indeksy	276 672	715 514	1 436 816	60 778	75 273	14 495
Wycena pochodnych instrumentów finansowych, RAZEM	8 542 603	7 509 608	14 065 215	4 905	406 362	401 457
Wycena pozycji bilansowych z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej					11 321	
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych						173 641

* Wartość nominalna dla instrumentów pochodnych dwuwalutowych prezentowana jest w kwocie stanowiącej sumę obydwu stron transakcji wyrażonych w PLN.

Nota 16 g / Nota 27 Wycena pochodnych instrumentów finansowych i korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej oraz Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych wg stanu na 31.12.2012

	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji			Wartości godziwe		
	poniżej 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne na stopę procentową	5 253 878	14 894 030	10 709 220	85 712	439 378	353 666
Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	1 800 000	3 800 000	0	(1 733)	4 101	5 834
Swapy na stopę procentową (IRS)	3 424 475	11 055 974	10 602 237	89 075	434 244	345 169
Pozostałe kontrakty na stopę procentową: opcja, volatility swap, swap z opcją walutową	29 403	38 056	106 984	(1 630)	1 033	2 663
2. Walutowe instrumenty pochodne*	8 363 571	8 401 420	467 352	45 036	81 162	36 126
Kontrakty walutowe	894 160	437 792	185 403	3 848	13 468	9 620
Swapy walutowe	6 360 172	10 804	136 404	21 645	40 551	18 906
Pozostałe kontrakty walutowe (CIRS)	1 109 239	7 952 825	145 546	19 543	27 143	7 600
Opcje walutowe	0	0	0	0	0	0
3. Instrumenty wbudowane	288 498	1 178 541	272 117	(64 640)	0	64 640
Opcje wbudowane w depozyty	235 798	1 021 048	62 346	(38 725)	0	38 725
Opcje wbudowane w emitowane papiery wartościowe	52 700	157 493	209 771	(25 915)	0	25 915
4. Opcje na indeksy	301 325	1 308 071	337 510	63 379	76 520	13 141
Wycena pochodnych instrumentów finansowych, RAZEM	14 207 272	25 782 062	11 786 200	129 487	597 060	467 573
Wycena pozycji bilansowych z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej					18 414	
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych						0

* Wartość nominalna dla instrumentów pochodnych dwuwalutowych prezentowana jest w kwocie stanowiącej sumę obydwu stron transakcji wyrażonych w PLN.

17) INSTRUMENTY POCHODNE ZABEZPIEZAJĄCE

Grupa, wg stanu na 31.12.2013 r., stosuje następujące rodzaje rachunkowości zabezpieczeń:

1. Zabezpieczenie wartości godziwej portfela stałoprocentowych zobowiązań walutowych i portfela zmiennoprocentowych należności walutowych;
2. Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel złotych kredytów hipotecznych;
3. Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel walutowych kredytów hipotecznych oraz finansujących je depozytów złotych;
4. Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych z tytułu przyszłych wpływów i wydatków denominowanych w walutach obcych.

Począwszy od 1 stycznia 2006 Grupa ustanowiła pierwsze formalne powiązanie zabezpieczające przed zagrożeniem zmiennością przepływów pieniężnych. Należy zaznaczyć, iż od momentu wdrożenia MSSF, zgodnie z MSR 39, efekt wyceny wszelkich instrumentów pochodnych nie zaklasyfikowanych i nie będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi, prezentowany jest w wyniku z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat. Stosowanie takiej metodologii skutkowało brakiem spójności w sposobie prezentacji instrumentów finansowych w Rachunku zysków i strat. Wynik odsetkowy na transakcjach instrumentami pochodnymi zawieranymi w celu zabezpieczenia płynności w walutach obcych z ekonomicznego punktu widzenia stanowi składnik marży odsetkowej (pozwala dopasować przychód odsetkowy z tytułu udzielenia kredytów walutowych z kosztem finansowania wynikającym z portfela depozytów złotych). Wdrożenie formalnej rachunkowości zabezpieczeń umożliwiło prezentację części przedmiotowych transakcji w Rachunku zysków i strat zgodnie z ich ekonomicznym sensem.

Bank na koniec każdego miesiąca dokonuje oceny efektywności stosowanego zabezpieczenia analizując zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczanego i instrumentu zabezpieczającego.

Opis relacji, dla których Grupa kontynuowała stosowanie rachunkowości zabezpieczeń na koniec roku 2013:

	Zabezpieczenie wartości godziwej portfela stałoprocentowych zobowiązań walutowych i portfela zmiennoprocentowych należności walutowych	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel złotych kredytów hipotecznych
Opis relacji zabezpieczającej	Grupa zabezpiecza ryzyko zmiany wartości godziwej portfela stałoprocentowych zobowiązań walutowych i portfela zmiennoprocentowych należności walutowych wynikającego ze zmiany komponentu stóp procentowych (marży).	Grupa zabezpiecza ryzyko zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez złote kredyty hipoteczne. Zmienność przepływów pieniężnych wynika z ryzyka stopy procentowej.
Pozycje zabezpieczane	Portfel stałoprocentowych zobowiązań walutowych i portfel zmiennoprocentowych należności walutowych.	Przepływy pieniężne wynikające z portfela złotych kredytów hipotecznych.
Instrumenty zabezpieczające	Transakcje CIRS	Transakcje IRS
Prezentacja wyniku na transakcjach zabezpieczanych i zabezpieczających	Korekta do wartości godziwej pozycji zabezpieczanych oraz wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w Rachunku zysków i strat jako Wynik na instrumentach wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany; odsetki od pozycji zabezpieczanych oraz instrumentów zabezpieczających ujmowane są w wyniku odsetkowym.	Efektywna część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny; odsetki zarówno od instrumentów zabezpieczających jaki i od instrumentów zabezpieczanych ujmowane są w wyniku odsetkowym.

	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel walutowych kredytów hipotecznych oraz finansujących je depozytów złotych	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych z tytułu przyszłych wpływów i wydatków denominowanych w walutach obcych
Opis relacji zabezpieczającej	Grupa zabezpiecza ryzyko zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez walutowe kredyty hipoteczne oraz przez depozyty złote stanowiące bazę finansową dla tych kredytów. Zmienność przepływów pieniężnych wynika z ryzyka walutowego oraz ryzyka stopy procentowej.	Grupa zabezpiecza ryzyko zmienności przyszłych wpływów i wydatków walutowych z tytułu zmian kursu walutowego poprzez ich zamianę na przepływy złote.
Pozycje zabezpieczane	Przepływy pieniężne wynikające z portfela walutowych kredytów hipotecznych oraz finansujących je depozytów złotych.	Przepływy pieniężne z tytułu przyszłych wpływów i wydatków walutowych.
Instrumenty zabezpieczające	Transakcje CIRS	Transakcje FX Forward
Prezentacja wyniku na transakcjach zabezpieczanych i zabezpieczających	Efektywna część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny; odsetki zarówno od instrumentów zabezpieczających jaki i od instrumentów zabezpieczanych ujmowane są w wyniku odsetkowym; wycena instrumentów zabezpieczających oraz zabezpieczanych z tytułu różnic kursowych ujmowana jest jako Wynik na instrumentach wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany.	Efektywna część rewaluacji spot instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny.

W trakcie roku 2013 Grupa zastosowała, a następnie zaprzestała stosowania relacji zabezpieczającej w zakresie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel zmiennoprocentowych walutowych kredytów hipotecznych z użyciem transakcji FX SWAP jako instrumentu zabezpieczającego.

17a. Rachunkowość zabezpieczeń

Wg stanu na 31.12.2013	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji			Wartości godziwe			Korekta do wartości godziwej zabezpieczanych pozycji z tytułu zabezpieczanego ryzyka (*)
	poniżej 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku	Razem	Aktywa	Pasywa	
1. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie wartości godziwej z tytułu ryzyka stopy procentowej							
Kontrakty CIRS	0	0	900 825	(74 363)	0	74 363	2 432
2. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie przepływów pieniężnych związane ze stopą procentową i/lub kursem walutowym							
Kontrakty CIRS	6 120 245	13 746 108	22 755 806	(639 134)	201 964	841 097	x
Kontrakty IRS	150 000	230 000	255 000	7 095	7 095	0	x
Kontrakty Forward	42 148	190 271	114 807	(12 549)	2 336	14 885	x
3. Razem instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie	6 312 393	14 166 379	24 026 438	(718 951)	211 395	930 345	x

(*) Korekta prezentowana jest dla czynnych relacji zabezpieczających.

Wg stanu na 31.12.2012	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji			Wartości godziwe			Korekta do wartości godziwej zabezpieczanych pozycji z tytułu zabezpieczanego ryzyka
	poniżej 3 miesiący	od 3 miesiący do 1 roku	powyżej 1 roku	Razem	Aktywa	Pasywa	
1. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie wartości godziwej z tytułu ryzyka stopy procentowej							
Kontrakty CIRS	0	0	895 673	(84 986)	0	84 986	6 034
2. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie przepływów pieniężnych związane ze stopą procentową i/lub kursem walutowym							
Kontrakty CIRS	7 074 348	5 680 740	27 999 009	(725 856)	271 840	997 696	x
Kontrakty IRS	0	270 000	0	2 157	2 157	0	x
Kontrakty Forward	62 678	188 651	346 507	(28 705)	3 815	32 520	x
3. Razem instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie	7 137 026	6 139 391	29 241 188	(837 390)	277 812	1 115 202	x

17b. Rachunkowość zabezpieczeń z tytułu przepływów środków pieniężnych

Relacja zabezpieczająca	Maksymalny termin wystąpienia przepływów pieniężnych, których wartość jest zabezpieczana
Zabezpieczenie wartości godziwej portfela stałoprocentowych zobowiązań walutowych i portfela zmiennoprocentowych należności walutowych	24.03.2020
Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel złotych kredytów hipotecznych	02.04.2015
Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel walutowych kredytów hipotecznych oraz finansujących je depozytów złotych	08.06.2022
Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych z tytułu przyszłych wpływów i wydatków denominowanych w walutach obcych	15.06.2015

Nieefektywna część zmian wyceny instrumentów zabezpieczających ujęta w Rachunku zysków i strat w 2013 roku wyniosła -9,6 miliona złotych (w 2012 roku było to odpowiednio -24,7 miliona zł.).

18) KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM**18a. Kredyty i pożyczki udzielone klientom**

	31.12.2013	31.12.2012
Kredyty i pożyczki udzielone	38 258 194	36 843 032
- podmiotom gospodarczym	7 463 382	6 159 590
- klientom indywidualnym	30 184 384	29 869 616
- jednostkom budżetowym	610 428	813 826
Należności z tytułu kart płatniczych	725 564	777 919
- od podmiotów gospodarczych	37 581	38 110
- od klientów indywidualnych	687 983	739 809
Skupione wierzytelności	154 703	146 214
- podmiotów gospodarczych	150 687	130 859
- jednostek budżetowych	4 016	15 355
Zrealizowane gwarancje i poręczenia	36 373	35 005
Dłużne papiery wartościowe uprawnione do redyskonta w Banku Centralnym	12 874	13 235
Należności z tytułu leasingu finansowego	3 571 325	3 367 716
Inne	1 276	2 288
Odsetki	317 702	284 417
Razem brutto	43 078 011	41 469 827
Odpisy aktualizujące wartość należności	(1 312 331)	(1 237 586)
Razem netto	41 765 680	40 232 240

18b. Jakość portfela kredytów i pożyczek udzielonych klientom

	31.12.2013	31.12.2012
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (brutto)	43 078 011	41 469 826
- z rozpoznaną utratą wartości	1 903 046	2 110 563
- bez utraty wartości	41 174 965	39 359 263
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	(1 312 331)	(1 237 586)
- na ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	(1 113 454)	(1 045 565)
- na poniesione, ale jeszcze niezareportowane straty (IBNR)	(198 877)	(192 021)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (netto)	41 765 680	40 232 240

18c. Podział portfela kredytów i pożyczek udzielonych klientom według metody szacunku utraty wartości

	31.12.2013	31.12.2012
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (brutto)	43 078 011	41 469 826
- wyceniane indywidualnie	886 068	1 125 031
- wyceniane portfelowo	42 191 943	40 344 795
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	(1 312 331)	(1 237 586)
- utworzony na bazie analizy indywidualnej	(519 289)	(470 393)
- utworzony na bazie analizy kolektywnej	(793 042)	(767 193)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (netto)	41 765 680	40 232 240

18d. Podział portfela kredytów i pożyczek udzielonych klientom według rodzaju klientów

	31.12.2013	31.12.2012
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (brutto)	43 078 011	41 469 826
- korporacyjnym	11 984 859	10 665 421
- indywidualnym	31 093 152	30 804 405
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	(1 312 331)	(1 237 586)
- utworzony na należności od klientów korporacyjnych	(730 886)	(659 478)
- utworzony na należności od klientów indywidualnych	(581 445)	(578 108)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (netto)	41 765 680	40 232 240

18e. Kredyty i pożyczki udzielone klientom wg terminów zapadalności

	31.12.2013	31.12.2012
rachunki bieżące	2 843 684	2 385 812
do 1 miesiąca	474 277	492 116
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	1 378 603	1 179 947
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	3 751 344	3 365 337
powyżej 1 roku do 5 lat	10 760 364	9 801 824
powyżej 5 lat	22 529 542	23 083 177
dla których termin zapadalności upłynął	1 022 495	877 195
Odsetki	317 702	284 417
Razem brutto	43 078 011	41 469 826

18f. Kredyty i pożyczki udzielone klientom wg struktury walutowej

	31.12.2013	31.12.2012
W walucie polskiej	23 121 080	20 728 689
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	19 956 931	20 741 137
- waluta: USD	276 756	317 980
- waluta: EUR	1 539 379	1 086 917
- waluta: CHF	18 119 629	19 276 623
- waluta: JPY	21 069	59 346
pozostałe waluty	98	271
Razem brutto	43 078 011	41 469 826

18g. Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek

	01.01.2013 - 31.12.2013	01.01.2012 - 31.12.2012
Stan na początek okresu	1 237 586	1 217 369
Zmiana w wartości rezerw:	74 745	20 217
Odpisy dokonane w okresie	668 922	671 795
Wartości spisane w ciężar odpisów	(136 213)	(158 742)
Odwrocenie odpisów w okresie	(437 189)	(408 005)
Sprzedaż wierzytelności	(20 691)	(70 545)
Zmiana z tytułu różnic kursowych	(302)	(15 407)
Inne	218	1 121
Stan na koniec okresu	1 312 331	1 237 586

18h. Należności z tytułu leasingu finansowego

	31.12.2013	31.12.2012
Należności (brutto) z tytułu leasingu finansowego	3 924 762	3 826 536
Niezrealizowane przychody finansowe	(353 437)	(458 820)
Należności (netto) z tytułu leasingu finansowego	3 571 325	3 367 716
Należności (brutto) z tytułu leasingu finansowego wg terminów zapadalności		
Poniżej 1 roku	1 485 847	1 480 379
Od 1 roku do 5 lat	2 124 428	1 925 618
Powyżej 5 lat	314 487	420 539
Razem	3 924 762	3 826 536
Należności (netto) z tytułu leasingu finansowego wg terminów zapadalności		
Poniżej 1 roku	1 347 077	1 311 467
Od 1 roku do 5 lat	1 937 616	1 671 871
Powyżej 5 lat	286 632	384 378
Razem	3 571 325	3 367 716

19) INWESTYCYJNE AKTYWA FINANSOWE**19a. Inwestycyjne aktywa finansowe dostępne do sprzedaży**

	31.12.2013	31.12.2012
Dłużne papiery wartościowe	8 240 418	6 749 758
Papiery wartościowe Skarbu Państwa	5 134 748	3 037 456
a) bony	0	0
b) obligacje	5 134 748	3 037 456
Papiery wartościowe banku centralnego	2 999 792	3 598 724
a) bony	2 999 792	3 598 724
b) obligacje	0	0
Pozostałe papiery wartościowe:	105 878	113 578
a) notowane	0	0
b) nienotowane	105 878	113 578
Udziały i akcje w innych jednostkach	1 099	1 346
Razem aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	8 241 517	6 751 104
Instrumenty dostępne do sprzedaży notowane na giełdzie	5 134 748	3 037 749
Instrumenty dostępne do sprzedaży nienotowane na giełdzie	3 106 770	3 713 355

19b. Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży

	31.12.2013	31.12.2012
o stałej stopie procentowej	5 884 569	4 982 515
o zmiennej stopie procentowej	2 355 849	1 767 243
Razem	8 240 418	6 749 758

19c. Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży według terminów zapadalności

	31.12.2013	31.12.2012
do 1 miesiąca	3 002 212	3 598 725
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	0
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	209 786	10 641
powyżej 1 roku do 5 lat	4 828 727	2 186 724
powyżej 5 lat	199 693	953 669
Razem	8 240 418	6 749 758

19d. Zmiana stanu inwestycyjnych aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży

	01.01.2013 - 31.12.2013	01.01.2012 - 31.12.2012
Stan na początek okresu	6 751 104	3 133 585
Zwiększenia (zakup i naliczenie odsetek i dyskonta)	286 603 299	181 255 403
Zmniejszenia (sprzedaż i umorzenie)	(285 068 454)	(177 684 199)
Różnice z wyceny do wartości godziwej	(44 464)	46 309
Odpisy z tytułu utraty wartości	32	0
Inne	0	6
Stan na koniec okresu	8 241 517	6 751 104

19e. Inwestycje w jednostki podporządkowane

	31.12.2013	31.12.2012
Inwestycje w jednostki podporządkowane	3 009	13 352

19f. Zmiana stanu inwestycji w jednostki podporządkowane

	01.01.2013 - 31.12.2013	01.01.2012 - 31.12.2012
Stan na początek okresu	13 352	11 155
- sprzedaż udziałów	(8 199)	0
- efekt wyceny metodą praw własności	(2 144)	2 197
Stan na koniec okresu	3 009	13 352

20) NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU ZAKUPIONYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH Z PRZYRZECZENIEM ODKUPU

Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu

	31.12.2013	31.12.2012
a) od banków	153 787	0
b) od klientów	88 229	17 460
c) odsetki	45	9
Razem	242 061	17 469

21) RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE

21a. Rzeczowe aktywa trwałe

	31.12.2013	31.12.2012
Grunty	1 275	1 300
Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	82 705	93 281
Urządzenia techniczne i maszyny	38 745	47 060
Środki transportu	24 615	22 520
Inne środki trwałe	4 484	7 049
Środki trwałe w budowie	11 334	13 432
Razem	163 158	184 642

21b. Zmiana stanu rzeczowych aktywów trwałych (wg grup rodzajowych) za okres 01.01.2013 - 31.12.2013

	grunty budynki, lokalne i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	urządzenia techniczne i maszyny	środki transportu	inne środki trwałe	środki trwałe w budowie i zaliczki	RAZEM	
a) wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	1 300	347 836	212 049	32 268	99 381	13 433	706 267
b) zwiększenia (z tytułu)	0	9 294	6 407	11 228	1 935	16 163	45 027
- zakup	0	0	69	11 228	10	10 100	21 407
- przyjęcie ze środków trwałych w budowie	0	9 294	6 264	0	1 919	0	17 477
- utworzenie rezerw	0	0	0	0	0	5 807	5 807
- inne	0	0	74	0	6	256	336
c) zmniejszenia (z tytułu)	25	7 819	7 647	8 334	3 149	18 262	45 236
- sprzedaż	25	7 084	3 117	8 316	1 050	24	19 616
- likwidacja	0	66	4 521	0	2 074	0	6 662
- rozliczenie środków trwałych w budowie	0	0	0	0	0	17 736	17 736
- inne	0	669	9	18	25	502	1 222
d) wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	1 275	349 312	210 808	35 162	98 167	11 334	706 058
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	0	235 386	164 988	9 747	90 957	0	501 078
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	0	11 653	7 075	800	2 725	0	22 254
- odpis bieżący (RZiS)	0	18 083	14 531	4 839	5 845	0	43 298
- zmniejszenia z tytułu sprzedaży	0	(5 734)	(3 122)	(4 039)	(1 021)	0	(13 916)
- zmniejszenia z tytułu likwidacji	0	(28)	(4 343)	0	(2 073)	0	(6 444)
- inne	0	(668)	9	0	(26)	0	(685)
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	0	247 039	172 063	10 547	93 682	0	523 332
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	19 169	0	0	1 376	0	20 545
- zwiększenie	0	1 375	0	0	(1 375)	0	0
- zmniejszenie	0	976	0	0	0	0	976
i) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	19 568	0	0	1	0	19 569
j) wartość netto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	1 275	82 705	38 745	24 615	4 484	11 334	163 158

21c. Zmiana stanu rzeczowych aktywów trwałych (wg grup rodzajowych) za okres 01.01.2012 - 31.12.2012

	grunty budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	urządzenia techniczne i maszyny	środki transportu	inne środki trwałe	środki trwałe w budowie i zaliczki	RAZEM	
a) wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	1 285	353 790	238 493	33 292	98 440	18 983	744 283
b) zwiększenia (z tytułu)	15	5 438	12 365	7 227	2 717	13 864	41 626
- zakup	0	0	304	7 227	3	7 647	15 181
- przyjęcie ze środków trwałych w budowie	15	4 634	11 807	0	2 714	0	19 170
- utworzenie rezerw	0	0	0	0	0	5 844	5 844
- inne	0	804	254	0	0	373	1 431
c) zmniejszenia (z tytułu)	0	11 393	38 810	8 251	1 776	19 415	79 643
- sprzedaż	0	9 545	917	8 099	106	0	18 667
- likwidacja	0	1 550	37 838	0	605	0	39 993
- rozliczenie środków trwałych w budowie	0	0	0	0	0	19 214	19 214
- inne	0	297	55	152	1 065	201	1 769
d) wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	1 300	347 836	212 049	32 268	99 381	13 433	706 266
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	0	222 947	188 902	11 432	83 785	0	507 066
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	0	12 439	(23 914)	(1 685)	7 172	0	(5 988)
- odpis bieżący (RZiS)	0	18 615	14 674	3 647	8 921	0	45 856
- zmniejszenia z tytułu sprzedaży	0	(4 584)	(879)	(5 241)	(97)	0	(10 801)
- zmniejszenia z tytułu likwidacji	0	(1 351)	(37 679)	0	(587)	0	(39 617)
- inne	0	(241)	(30)	(90)	(1 065)	0	(1 426)
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	0	235 386	164 988	9 747	90 957	0	501 078
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	23 494	0	0	1 376	0	24 870
- zwiększenie	0	0	0	0	0	0	0
- zmniejszenie	0	4 325	0	0	0	0	4 325
i) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	19 169	0	0	1 376	0	20 545
j) wartość netto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	1 300	93 281	47 060	22 520	7 049	13 433	184 642

22) WARTOŚCI NIEMATERIALNE**22a. Wartości niematerialne**

	31.12.2013	31.12.2012
- koncesje, patenty, licencje, know-how i podobne wartości, w tym:	41 001	43 592
- oprogramowanie komputerowe	40 388	43 592
- inne wartości niematerialne	0	97
- zaliczki na wartości niematerialne	5	5
Wartości niematerialne, razem	41 006	43 694

22b. Zmiana stanu wartości niematerialnych (wg grup rodzajowych) za okres 01.01.2013 - 31.12.2013

	koszty zakończonych prac rozwojowych	koncesje, patenty, licencje, know-how i podobne wartości, w tym:		inne wartości niematerialne	zaliczki na wartości niematerialne	RAZEM
			oprogramowanie komputerowe			
a) wartość brutto wartości niematerialnych na początek okresu	23	450 182	240 062	101	5	450 311
b) zwiększenia (z tytułu)	0	9 902	9 031	0	121	10 023
- zakup	0	1 978	1 978	0	5	1 983
- rezerwa	0	1 956	1 956	0	0	1 956
- nakłady na wartości niematerialne	0	5 006	4 759	0	0	5 006
- przejęcie z inwestycji i zaliczek	0	258	258	0	0	258
- przyjęcie do praw autorskich	0	624	0	0	0	624
- inne	0	80	80	0	116	196
c) zmniejszenia (z tytułu)	0	1 466	1 469	97	121	1 684
- likwidacja	0	7	7	0	0	7
- rozliczenie w koszty	0	519	519	0	0	519
- przeniesienie na prawa autorskie	0	624	624	0	0	624
- inne	0	316	319	97	121	534
d) wartość brutto wartości niematerialnych na koniec okresu	23	458 618	247 624	4	5	458 650
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	23	402 602	192 482	4	0	402 629
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	0	11 027	10 766	0	0	11 027
- odpis bieżący (RZiS)	0	11 034	10 773	0	0	11 034
- likwidacja	0	(7)	(7)	0	0	(7)
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	23	413 629	203 248	4	0	413 656
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	3 988	3 988	0	0	3 988
i) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	3 988	3 988	0	0	3 988
j) wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu	0	41 001	40 388	0	5	41 006

22b. Zmiana stanu wartości niematerialnych (wg grup rodzajowych) za okres 01.01.2012 - 31.12.2012

	koszty zakończonych prac rozwojowych	koncesje, patenty, licencje, know-how i podobne wartości, w tym:		inne wartości niematerialne	zaliczki na wartości niematerialne	RAZEM
			oprogramowanie komputerowe			
a) wartość brutto wartości niematerialnych na początek okresu	23	429 327	219 207	4	5	429 359
b) zwiększenia (z tytułu)	0	21 174	21 174	97	169	21 440
- zakup	0	1 952	1 952	97	0	2 049
- rezerwa	0	9 160	9 160	0	0	9 160
- nakłady na wartości niematerialne	0	9 846	9 846	0	35	9 881
- przejęcie z inwestycji i zaliczek	0	169	169	0	0	169
- inne	0	46	46	0	134	180
c) zmniejszenia (z tytułu)	0	318	318	0	169	488
- likwidacja	0	14	14	0	0	14
- rozliczenie z inwestycji i zaliczek	0	0	0	0	169	169
- inne	0	304	304	0	0	304
d) wartość brutto wartości niematerialnych na koniec okresu	23	450 182	240 062	101	5	450 311
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	23	393 077	182 957	4	0	393 104
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	0	9 525	9 525	0	0	9 525
- odpis bieżący (RZiS)	0	9 531	9 531	0	0	9 531
- likwidacja	0	(6)	(6)	0	0	(6)
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	23	402 602	192 482	4	0	402 629
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	3 988	3 988	0	0	3 988
i) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	3 988	3 988	0	0	3 988
j) wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu	0	43 592	43 592	97	5	43 694

23) AKTYWA TRWAŁE DO ZBYCIA**23a. Aktywa trwałe do zbycia za okres 01.01.2013 - 31.12.2013**

	grunty	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	urządzenia techniczne i maszyny	środki transportu	inne środki trwałe	RAZEM
a) wartość na początek okresu	3 282	21 684	33	142	0	25 141
b) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	(67)	(86)	(33)	0	0	(186)
c) wartość aktywów trwałych do zbycia netto na początek okresu	3 215	21 598	0	142	0	24 955
d) zmiany wartości w okresie, w tym:	(2 218)	(19 177)	0	(142)	0	(21 537)
- sprzedaż aktywów trwałych do zbycia	(2 470)	(19 720)			(788)	(22 978)
e) wartość na koniec okresu	1 064	2 507	33	0	0	3 604
f) zmiana odpisów z tytułu utraty wartości w okresie, w tym:	3	47	0	0	0	50
- sprzedaż aktywów trwałych do zbycia	3	47	0	0	0	50
g) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	(64)	(39)	(33)	0	0	(136)
h) wartość aktywów trwałych do zbycia netto na koniec okresu	999	2 467	0	0	0	3 466

23b. Aktywa trwałe do zbycia za okres 01.01.2012 - 31.12.2012

	grunty	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	urządzenia techniczne i maszyny	środki transportu	inne środki trwałe	RAZEM
a) wartość na początek okresu	3 505	29 211	402	142	1 367	34 626
b) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	(67)	(132)	(402)	0	(1 312)	(1 913)
c) wartość aktywów trwałych do zbycia netto na początek okresu	3 438	29 079	0	142	55	32 713
d) zmiany wartości w okresie, w tym:	(223)	(7 527)	(369)	0	(1 367)	(9 486)
- sprzedaż aktywów trwałych do zbycia	(208)	(3 572)	0	0	(14)	(3 794)
e) wartość na koniec okresu	3 282	21 684	33	142	0	25 140
f) zmiana odpisów z tytułu utraty wartości w okresie, w tym:	0	46	369	0	1 312	1 726
- sprzedaż aktywów trwałych do zbycia	0	46	0	0	0	46
g) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	(67)	(86)	(33)	0	0	(187)
h) wartość aktywów trwałych do zbycia netto na koniec okresu	3 215	21 598	0	142	0	24 954

24) AKTYWA Z TYTUŁU ODROZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO**24a. Aktywa i rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego**

	31.12.2013			31.12.2012		
	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczone podatki dochodowy	Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczone podatki dochodowy	Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	78 772	(6 830)	71 942	67 211	(11 488)	55 723
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	250 040	(244 473)	5 567	359 735	(354 906)	4 829
Niezrealizowane należności/ zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	61 138	(69 120)	(7 982)	87 170	(117 650)	(30 480)
Odsetki do zapłacenia/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	43 182	(96 791)	(53 609)	65 197	(79 150)	(13 953)
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	99	(27 370)	(27 271)	98	(24 771)	(24 673)
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy procentowej	23 800	(1 481)	22 319	2 230	(1 304)	926
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	102 916	0	102 916	105 026	0	105 026
Świadczenia pracownicze	15 080	0	15 080	12 736	0	12 736
Rezerwy na koszty	21 663	0	21 663	18 116	0	18 116
Wycena aktywów inwestycyjnych oraz zabezpieczenia środków pieniężnych odniesiona na kapitał z aktualizacji wyceny	30 834	(54)	30 780	39 671	(8 147)	31 524
Straty podatkowe do odliczenia w przyszłości	1 708	0	1 708	1 165	0	1 165
Pozostałe	7 413	(5 070)	2 343	7 570	(3 303)	4 267
Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto	636 645	(451 189)	185 456	765 925	(600 719)	165 206

24b. Zmiany z tytułu różnic przejściowych

	31.12.2012	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitały	31.12.2013
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	55 723	16 219		71 942
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	4 829	738		5 567
Niezrealizowane należności/ zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	(30 480)	22 498		(7 982)
Odsetki do zapłacenia/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	(13 953)	(39 656)		(53 609)
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	(24 673)	(2 598)		(27 271)
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy proc.	926	21 393		22 319
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	105 026	(2 110)		102 916
Świadczenia pracownicze	12 736	2 344		15 080
Rezerwy na przyszłe koszty	18 116	3 547		21 663
Wycena aktywów inwestycyjnych oraz zabezpieczenia środków pieniężnych odniesiona na kapitał z aktualizacji wyceny	31 524		(744)	30 780
Straty podatkowe do odliczenia w przyszłości	1 165	543		1 708
Pozostałe	4 267	(1 924)		2 343
Razem	165 206	20 994	(744)	185 456

24c. Zmiany z tytułu różnic przejściowych

	31.12.2011	Korekta za lata ubiegłe*	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitały	31.12.2012
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	(7 165)		62 888		55 723
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	29 685		(24 856)		4 829
Niezrealizowane należności/ zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	(26 670)		(3 810)		(30 480)
Odsetki do zapłacenia/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	(26 492)		12 539		(13 953)
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	(19 964)		(4 709)		(24 673)
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy proc.	1 454		(528)		926
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	131 992		(26 966)		105 026
Świadczenia pracownicze	11 688		1 048		12 736
Rezerwy na przyszłe koszty	15 709		2 407		18 116
Wycena aktywów inwestycyjnych oraz zabezpieczenia środków pieniężnych odniesiona na kapitał z aktualizacji wyceny	(23 425)			54 949	31 524
Straty podatkowe do odliczenia w przyszłości	129		1 036		1 165
Pozostałe	26 875	(24 536)	1 928		4 267
Razem	113 816	(24 536)	20 977	54 949	165 206

* - rekasyfikacja pomiędzy odroczonym a bieżącym podatkiem dochodowym

24d. Zmiany podatku odroczonego

	1.01.2013 - 31.12.2013	1.01.2012 - 31.12.2012
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	16 219	62 888
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	738	(24 856)
Niezrealizowane należności/ zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	22 498	(3 810)
Odsetki do zapłacenia/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	(39 656)	12 539
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	(2 598)	(4 709)
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy procentowej	21 393	(528)
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	(2 110)	(26 966)
Świadczenia pracownicze	2 344	1 048
Rezerwy na przyszłe koszty	3 547	2 407
Straty podatkowe do odliczenia w przyszłości	543	1 036
Pozostałe	(1 924)	1 928
Zmiany z tytułu podatku odroczonego odniesione na wynik	20 994	20 977
Wycena aktywów inwestycyjnych oraz zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych odniesiona na kapitał z aktualizacji wyceny	(744)	54 949

24e. Kwota ujemnych różnic przejściowych, w związku z którymi nie ujęto w bilansie składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Rok wygaśnięcia różnic przejściowych	31.12.2013	31.12.2012
Bezterminowo	11 170	9 612
Razem	11 170	9 612

Wartość ujemnych różnic przejściowych prezentowana w powyższej tabeli została przeliczona obowiązującą stopą podatkową.

Bazując na zapisach MSR 12 Grupa dokonała kompensaty aktywa z tytułu podatku odroczonego z rezerwami z tytułu podatku odroczonego.

	31.12.2013	31.12.2012
Aktywa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	185 456	165 206
Rezerwa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	-	-
Razem	185 456	165 206

25) POZOSTAŁE AKTYWA

	31.12.2013	31.12.2012
Koszty do rozliczenia w czasie	25 048	31 819
Dochody do otrzymania	25 658	14 746
Rozliczenia międzybankowe	22	28 726
Rozliczenia z tytułu transakcji na instrumentach finansowych	21 520	63 772
Należności od dłużników różnych	92 826	236 635
Rozrachunki publiczno-prawne	34 450	6 692
Rozrachunki z tytułu działalności Millennium Dom Maklerski S.A.	39 073	31 544
Pozostałe	92 345	88 489
Razem pozostałe aktywa, brutto	330 942	502 423
Rezerwy	(17 444)	(7 374)
Razem pozostałe aktywa, netto	313 498	495 049

26) ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW I INNYCH INSTYTUCJI MONETARNYCH

26a. Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych

	31.12.2013	31.12.2012
W rachunku bieżącym	232 679	210 646
Depozyty terminowe	716 014	709 997
Otrzymane kredyty i pożyczki	1 397 789	1 567 995
Odsetki	2 080	3 107
Razem	2 348 562	2 491 745

26b. Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych wg terminów zapadalności

	31.12.2013	31.12.2012
rachunki bieżące	232 679	210 646
do 1 miesiąca	544 499	403 904
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	189 041	305 851
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	216 930	242
powyżej 1 roku do 5 lat	878 006	1 240 121
powyżej 5 lat	285 327	327 874
Odsetki	2 080	3 107
Razem	2 348 562	2 491 745

Saldo zobowiązań wobec banków i innych instytucji monetarnych o terminie zapadalności powyżej 5 lat wynika z zawartych przez Bank długoterminowych umów pożyczek z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym.

26c. Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych wg struktury walutowej

	31.12.2013	31.12.2012
W walucie polskiej	1 172 064	950 949
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	1 176 498	1 540 796
- waluta: USD	28 544	30 045
- waluta: EUR	978 868	1 371 677
- waluta: CHF	169 086	136 298
- pozostałe waluty	0	2 776
Razem	2 348 562	2 491 745

27) ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE WYCENIANE DO WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT (PRZEZNACZONE DO OBROTU)

	31.12.2013	31.12.2012
Ujemna wycena pochodnych instrumentów finansowych	401 457	467 573
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	173 641	0
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat	575 098	467 573

Podział ujemnej wyceny instrumentów pochodnych na poszczególne typy instrumentów został zaprezentowany w nocie (16).

28) ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW**28a. Zobowiązania wobec klientów wg struktury rodzajowej**

	31.12.2013	31.12.2012
Zobowiązania wobec klientów indywidualnych	26 433 646	26 017 955
Rachunki bieżące	13 181 014	9 910 438
Depozyty terminowe	13 012 235	15 747 647
Inne	108 104	116 399
Naliczone odsetki	132 293	243 471
Zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych	16 054 269	13 189 987
Rachunki bieżące	3 721 816	3 449 535
Depozyty terminowe	12 034 345	9 439 749
Inne	223 245	245 143
Naliczone odsetki	74 863	55 561
Zobowiązania wobec jednostek budżetowych	2 817 206	2 226 136
Rachunki bieżące	873 511	851 063
Depozyty terminowe	1 912 101	1 322 798
Inne	28 164	45 858
Naliczone odsetki	3 430	6 417
Razem	45 305 121	41 434 077

28b. Zobowiązania wobec klientów wg terminów zapadalności

	31.12.2013	31.12.2012
rachunki bieżące	17 776 341	14 211 035
do 1 miesiąca	13 088 834	11 987 276
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	8 113 886	7 958 514
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	4 745 016	6 107 200
powyżej 1 roku do 5 lat	1 370 458	864 052
powyżej 5 lat	0	552
Odsetki	210 586	305 449
Razem	45 305 121	41 434 077

28c. Zobowiązania wobec klientów wg struktury walutowej

	31.12.2013	31.12.2012
W walucie polskiej	42 305 194	38 667 027
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	2 999 927	2 767 050
- waluta: USD	994 695	953 510
- waluta: EUR	1 819 891	1 644 339
- waluta: GBP	131 310	117 067
- waluta: CHF	38 811	36 874
pozostałe waluty	15 220	15 260
Razem	45 305 121	41 434 077

29) ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU SPRZEDANYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH Z UDZIELONYM PRZYRZECZENIEM ODKUPU

	31.12.2013	31.12.2012
a) wobec Banku Centralnego	0	0
b) wobec pozostałych banków	46 319	0
c) wobec klientów	68 427	174 370
d) odsetki	55	418
Razem	114 801	174 788

30) ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU EMISJI DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH**30a. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych**

	31.12.2013	31.12.2012
Obligacje i bony dłużne	359 114	551 264
Bankowe papiery wartościowe	339 351	344 374
Odsetki	2 887	4 378
Razem	701 352	900 016

30b. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych, wg terminów wymagalności

	31.12.2013	31.12.2012
do 1 miesiąca	17 745	21 775
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	69 744
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	58 454	209 895
powyżej 1 roku do 5 lat	622 266	594 224
powyżej 5 lat	0	0
Odsetki	2 887	4 378
Razem	701 352	900 016

30c. Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

	01.01.2013 - 31.12.2013	01.01.2012 - 31.12.2012
Stan na początek okresu	900 016	1 071 193
Zwiększenia, z tytułu:	230 219	1 611 420
- emisja bankowych papierów wartościowych	211 182	156 836
- emisja obligacji Banku	0	350 000
- emisja obligacji przez podmiot zależny	0	1 095 017
- naliczenie odsetek	19 037	9 566
Zmniejszenia, z tytułu:	(428 883)	(1 782 596)
- wykup obligacji w ramach transakcji sekurytyzacji portfela należności leasingowych	(132 430)	(244 325)
- wykup obligacji przez podmiot zależny	0	(1 400 000)
- wykup bankowych papierów wartościowych	(216 205)	(53 375)
- wykup obligacji Banku	(59 852)	(84 897)
- wypłata odsetek	(20 396)	0
Stan na koniec okresu	701 352	900 016

30d. Dłużne papiery wartościowe wg rodzaju

Obligacje i bankowe papiery wartościowe wyemitowane przez Bank:

Wg stanu na 31.12.2013	Wartość bilansowa	Termin wykupu (maksymalne umowne terminy wymagalności)	Rynek notowań
BM_2014/01,A	6 187	2014-01-06,07	-
BM_2014/04	2 927	2014-04-04	-
BPW_2014/01,A	11 558	2014-01-03,31	-
BPW_2014/04,A	8 999	2014-04-02,30	-
BPW_2014/05	526	2014-05-02	-
BPW_2014/06	10 939	2014-06-02	-
BPW_2014/07,A,B	19 575	2014-07-03,30,31	-
BPW_2014/09,A,B,C	15 488	2014-09-03	-
BPW_2015/01	572	2015-01-05	-
BPW_2015/03	5 716	2015-03-04	-
BPW_2015/04,A,B,C,D	25 837	2015-04-01,29	-
BPW_2015/06,A	4 010	2015-06-03	-
BPW_2015/07	15 663	2015-07-01	-
BPW_2015/09,A	10 288	2015-09-30	-
BPW_2015/11	6 326	2015-11-30	-
BPW_2015/12,A,B,C	27 294	2015-12-02,31	-
BPW_2016/02,A	9 832	2016-02-03	-
BPW_2016/03,A	26 898	2016-03-02,30	-
BPW_2016/04,A	19 017	2016-04-29	-
BPW_2016/05,A	7 589	2016-05-31	-
BPW_2016/06,A	10 898	2016-06-29	-
BPW_2016/07	13 531	2016-07-29	-
BPW_2016/08	9 875	2016-08-31	-
BPW_2016/09,A	34 458	2016-09-29	-
BPW_2016/10,A	25 296	2016-10-31	-
BPW_2016/12,A,B	19 166	2016-12-02,30	-
BKMO_051015B	252 840	2015-10-05	Catalyst (ASO BondSpot)
BKMO_281215A	100 047	2015-12-28	-
RAZEM	701 352		

W przypadku obligacji (BM) i bankowych papierów wartościowych (BPW) wyemitowanych przez Bank formuła naliczania odsetek zakłada ich kalkulację w oparciu o stany indeksów bazowych w dacie zapadalności. Dla pozostałych obligacji (BKMO) odsetki są naliczane od wartości obligacji i płatne w okresach półrocznych. Na dzień 31.12.2013 r. ich saldo wyniosło 2 887 tys. PLN.

Od 17 grudnia 2013 r. na hurtowym rynku papierów dłużnych Catalyst (ASO BondSpot) są notowane 3-letnie obligacje Banku Millennium serii B o łącznej wartości nominalnej 250 milionów złotych.

30e. Dłużne papiery wartościowe wg rodzaju

Obligacje i bankowe papiery Wartościowe wyemitowane przez Bank:

Wg stanu na 31.12.2012	Wartość bilansowa	Termin wykupu (maksymalne umowne terminy wymagalności)	Rynek notowań
BM_2013/02,A	12 533	2013-02-07,08	-
BM_2013/03,A,B,C,D	14 058	2013-03-04,5,6,7,8	-
BM_2013/04,A,B	4 736	2013-04-03,4,8	-
BM_2013/05,A,B,C	14 017	2013-05-08,9,10	-
BM_2013/06,A,B	10 379	2013-06-03,6,7	-
BM_2013/10,A	1 119	2013-10-07,8	-
BM_2014/01,A	6 215	2014-01-06,7	-
BM_2014/04	5 910	2014-04-04	-
BPW_2013/02	10 559	2013-02-04	-
BPW_2013/03	12 195	2013-03-04	-
BPW_2013/07,A,B	15 386	2013-07-08,9,31	-
BPW_2013/08	9 453	2013-08-02	-
BPW_2013/09,A	9 807	2013-09-09,30	-
BPW_2013/10,A	24 020	2013-10-04,31	-
BPW_2013/11,A,B	31 980	2013-11-04,29	-
BPW_2013/12,A	22 131	2013-12-02,31	-
BPW_2014/01,A	15 589	2014-01-03,31	-
BPW_2014/04,A	13 593	2014-04-02,30	-
BPW_2014/05	6 209	2014-05-02	-
BPW_2014/06	12 614	2014-06-02	-
BPW_2014/07,A,B	36 450	2014-07-03,30,31	-
BPW_2014/09,A,B,C	26 866	2014-09-03	-
BPW_2015/01,A	6 170	2015-01-05,30	-
BPW_2015/03	6 875	2015-03-04	-
BPW_2015/04,A,B,C	34 629	2015-04-01,29	-
BPW_2015/06,A	11 079	2015-06-03	-
BPW_2015/07	16 563	2015-07-01	-
BPW_2015/09,A	10 406	2015-09-30	-
BPW_2015/11	6 744	2015-11-30	-
BPW_2015/12,A	5 058	2015-12-31	-
BKMO_051015B	254 183	2015-10-05	-
BKMO_281215A	100 063	2015-12-28	-
RAZEM	767 586		

W przypadku obligacji (BM) i bankowych papierów wartościowych (BPW) wyemitowanych przez Bank formuła naliczania odsetek zakłada ich kalkulację w oparciu o stany indeksów bazowych w dacie zapadalności. Dla pozostałych obligacji (BKMO) odsetki są naliczane od wartości obligacji i płatne w okresach półrocznych. Na dzień 31.12.2012 r. ich saldo wyniosło 4 246 tys. PLN.

Obligacje wyemitowane w procesie sekurytyzacji portfela należności leasingowych:

Wg stanu na 31.12.2012	Wartość bilansowa	Warunki oprocentowania	Termin wykupu (maksymalne umowne terminy wymagalności)	Rynek notowań
Orchis Sp. z o.o. - Senior Bond	41 988	4,54%	2016-12-20	-
Orchis Sp. z o.o. - Senior Bond	55 122	4,54%	2016-12-20	-
Orchis Sp. z o.o. - Mezzanine Bond	35 320	6,43%	2016-12-20	-
RAZEM	132 430			

31) REZERWY**31a. Rezerwy**

	31.12.2013	31.12.2012
Rezerwa na zobowiązania pozabilansowe	33 738	22 463
Rezerwa na roszczenia sporne i inne	32 878	22 342
Razem	66 616	44 805

31b. Zmiana stanu rezerw

	01.01.2013 - 31.12.2013	01.01.2012 - 31.12.2012
Rezerwa na zobowiązania pozabilansowe		
Stan na początek okresu	22 463	22 271
Utworzenie rezerw	23 655	17 149
Rozwiązanie rezerw	(12 387)	(16 911)
Różnice kursowe	7	(46)
Stan na koniec okresu	33 738	22 463
Rezerwy na roszczenia sporne i inne		
Stan na początek okresu	22 342	13 156
Utworzenie rezerw	15 992	10 462
Rozwiązanie rezerw	(4 811)	(2 316)
Wykorzystanie rezerw w ciągu okresu	(645)	(88)
Reklasyfikacja	0	1 128
Stan na koniec okresu	32 878	22 342

32) REZERWA NA ODROZCZONY PODATEK DOCHODOWY

	31.12.2013	31.12.2012
Rezerwa na odroczony podatek dochodowy	0	0

33) POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA**33a. Pozostałe zobowiązania**

	31.12.2013	31.12.2012
Krótkoterminowe	936 157	637 676
Koszty do zapłacenia - premie, wynagrodzenia	55 050	47 967
Koszty do zapłacenia - pozostałe	113 093	103 136
Rozliczenia międzybankowe	125 735	173 211
Wierzyciele różni	399 705	121 293
Zobowiązania wobec budżetu	13 058	19 624
Przychody przyszłych okresów	71 718	67 446
Rezerwy na niewykorzystane urlopy	9 149	9 810
Rezerwy na odprawy emerytalne	1 047	1 043
Rozrachunki z tytułu działalności Millennium Dom Maklerski S.A.	31 018	25 479
Pozostałe	116 584	68 667
Długoterminowe	41 676	36 353
Rezerwy na odprawy emerytalne	10 864	9 308
Koszty do zapłacenia	4 411	218
Pozostałe	26 401	26 827
Razem	977 833	674 029

33b. Zmiana stanu rezerw na niewykorzystane urlopy

	01.01.2013 - 31.12.2013	01.01.2012 - 31.12.2012
Stan na początek okresu	9 810	9 119
Utworzenie/Odwrócenie rezerw	(123)	1 055
Wykorzystanie rezerw	(538)	(364)
Stan na koniec okresu	9 149	9 810

33c. Zmiana stanu rezerw na odprawy emerytalne

	01.01.2013 - 31.12.2013	01.01.2012 - 31.12.2012
Stan na początek okresu	10 351	9 192
Utworzenie/Odwrócenie rezerw	2 164	1 567
Wykorzystanie rezerw	(604)	(408)
Stan na koniec okresu	11 911	10 351

34) ZOBOWIĄZANIA PODPORZĄDKOWANE**34a. Zobowiązania podporządkowane**

	31.12.2013	31.12.2012
Waluta pożyczki	EUR	EUR
Wartość pożyczki w walucie	150 000	150 000
Wartość pożyczki w przeliczeniu na PLN	622 080	613 230
Warunki oprocentowania	2,393%	2,318%
Termin wymagalności	20.12.2017	20.12.2017
Odsetki	505	380
Stan bilansowy zobowiązań podporządkowanych	622 585	613 610

34b. Zmiana stanu zobowiązań podporządkowanych

	01.01.2013 - 31.12.2013	01.01.2012 - 31.12.2012
Stan na początek okresu	613 610	663 228
Zwiększenia, z tytułu:	24 201	17 880
- różnice kursowe	9 023	0
- naliczenie odsetek	15 178	17 880
Zmniejszenia, z tytułu:	(15 226)	(67 498)
- spłata zobowiązania	0	0
- spłata odsetek	(15 226)	(18 208)
- różnice kursowe	0	(49 290)
Stan zobowiązań podporządkowanych na koniec okresu	622 585	613 610

W latach 2012 i 2013 Grupa nie odnotowała żadnych opóźnień w płatności rat kapitałowych lub odsetkowych, ani nie naruszyła żadnych innych postanowień umownych wynikających ze swoich zobowiązań podporządkowanych.

35) KAPITAŁ WŁASNY

35a. Kapitał zakładowy

Kapitał podstawowy Banku Millennium S.A. wynosi 1 213 116 777 zł i dzieli się na 1 213 116 777 akcji o wartości nominalnej 1 zł każda, co prezentuje poniższa tabela.

KAPITAŁ ZAKŁADOWY

Wartość nominalna jednej akcji = 1 zł.

Seria / emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj Uprzywilejowania	Liczba akcji	Wartość serii / emisji	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji	Prawo do dywidendy
A	imienne założycielskie	x2 co do głosu	106 850	106 850	gotówka	30.06.1989	30.06.1989
B1	imienne zwykłe		150 000	150 000	gotówka	13.06.1990	01.01.1990
B2	imienne zwykłe		150 000	150 000	gotówka	13.12.1990	01.01.1990
C	na okaziciela zwykłe		4 693 150	4 693 150	gotówka	17.05.1991	01.01.1991
D1	na okaziciela zwykłe		1 700 002	1 700 002	gotówka	31.12.1991	01.01.1992
D2	na okaziciela zwykłe		2 611 366	2 611 366	gotówka	31.01.1992	01.01.1992
D3	na okaziciela zwykłe		1 001 500	1 001 500	gotówka	10.03.1992	01.01.1992
E	na okaziciela zwykłe		6 000 000	6 000 000	gotówka	28.05.1993	01.01.1992
F	na okaziciela zwykłe		9 372 721	9 372 721	gotówka	10.12.1993	01.01.1993
G	na okaziciela zwykłe		8 000 000	8 000 000	gotówka	30.05.1994	01.10.1993
H	na okaziciela zwykłe		7 082 129	7 082 129	gotówka	24.10.1994	01.10.1994
Podwyższenie wart. nominalnej akcji z 1 do 4 PLN				122 603 154	kapitał zapasowy	24.11.1994	
Split akcji w stosunku 1:4			122 603 154			05.12.1994	
I	na okaziciela zwykłe		65 000 000	65 000 000	gotówka	12.08.1997	01.10.1996
J	na okaziciela zwykłe		196 120 000	196 120 000	kapitały Banku Gdańskiego S.A.	12.09.1997	01.10.1996
K	na okaziciela zwykłe		424 590 872	424 590 872	gotówka	31.12.2001	01.01.2001
L	na okaziciela zwykłe		363 935 033	363 935 033	gotówka	26.02.2010	01.01.2009
Liczba akcji razem			1 213 116 777				
Kapitał akcyjny razem				1 213 116 777			

W okresie sprawozdawczym dokonana została konwersja 80 akcji imiennych zwykłych na akcje na okaziciela. W związku z powyższym liczba akcji imiennych wg stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosiła 109 236, z czego 62 200 akcji to akcje założycielskie, uprzywilejowane w ten sposób, że jedna akcja daje prawo do dwóch głosów na Walnym Zgromadzeniu.

Z uwagi na fakt, że Bank jest spółką publiczną, której akcje znajdują się w obrocie na rynku podstawowym GPW, Bank nie posiada szczegółowych informacji na temat struktury akcjonariatu aktualnej na 31 grudnia 2013 roku. Informacja na temat akcjonariusza - Banco Comercial Portugues S.A., zawarta w poniższej tabeli, podana została na podstawie danych zebranych w związku z rejestracją akcjonariuszy uprawnionych do wzięcia udziału w Walnym Zgromadzeniu Banku zwołanym na dzień 11 kwietnia 2013 roku. Natomiast dane dotyczące stanu posiadania akcji Banku przez ING Otwarty Fundusz Emerytalny i AVIVA Otwarty Fundusz Emerytalny Aviva BZ WBK i ich udział w kapitale zakładowym Banku, zostały obliczone na podstawie Rocznej struktury aktywów ww. Funduszy według stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku (ogłoszonej na stronach internetowych odpowiednio: www.ingofe.pl i www.aviva.pl). Dla dokonania wymienionej kalkulacji założono średnią cenę akcji w tym dniu w wysokości 7,23 PLN dla 2013 roku oraz 4,41 PLN dla 2012 roku.

Najwięksi akcjonariusze jednostki dominującej Grupy - Banku (powyżej 5% udział w głosach WZA) przedstawiali się następująco:

Akcjonariusze według stanu na 31.12.2013 r.

Akcjonariusz	Ilość akcji	% udział w kapitale zakładowym	Ilość głosów	% udział w głosach na WZA
Banco Comercial Portugues S.A.	794 751 136	65,51	794 751 136	65,51
ING Otwarty Fundusz Emerytalny	90 560 790	7,47	90 560 790	7,47
Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny Aviva BZ WBK	65 923 565	5,43	65 923 565	5,43

Akcjonariusze według stanu na 31.12.2012 r.

Akcjonariusz	Ilość akcji	% udział w kapitale zakładowym	Ilość głosów	% udział w głosach na WZA
Banco Comercial Portugues S.A.	794 751 136	65,51	794 751 136	65,51
ING Otwarty Fundusz Emerytalny	112 824 664	9,30	112 824 664	9,30

35b. Kapitał z aktualizacji wyceny

Kapitał z aktualizacji wyceny Grupy powstaje w rezultacie rozpoznania:

- efektu wyceny (według wartości godziwej) aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży w kwocie netto, to jest po uwzględnieniu podatku odroczonego. Wyksięgowanie niniejszych wartości z kapitału z aktualizacji wyceny następuje w momencie wyłączenia z ksiąg rachunkowych całości lub części wycenianych aktywów lub w momencie rozpoznania utraty wartości (efekt wyceny jest wtedy odnoszony do rachunku zysków i strat),
- efektu wyceny (według wartości godziwej) instrumentów pochodnych stanowiących zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych w kwocie netto, to jest po uwzględnieniu podatku odroczonego. W kapitale z aktualizacji wyceny, ujmowana jest część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym przepływy pieniężne, która stanowi efektywne zabezpieczenie natomiast nieefektywna część zysków lub strat związanych z tym instrumentem zabezpieczającym ujmowana jest w rachunku zysków i strat.

Kapitał z aktualizacji wyceny

	31.12.2013	31.12.2012
Efekt wyceny (brutto)	(162 004)	(165 915)
Podatek odroczonego	30 781	31 524
Efekt wyceny netto	(131 223)	(134 391)

Źródła zmian kapitału z aktualizacji wyceny przedstawiają się następująco (dane w tys. zł):

Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży 1.01.2013 - 31.12.2013

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	42 880	(8 147)	34 733
Przeniesienie do rachunku zysków i strat okresu w efekcie sprzedaży	(20 140)	3 826	(16 314)
Zmiana kapitałów w związku z zapadalnością papierów wartościowych	0	0	0
Zyski/straty z rewaluacji aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży odniesione na kapitał własny	(24 324)	4 622	(19 702)
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	(1 584)	301	(1 283)

Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży 1.01.2012 - 31.12.2012

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	(3 429)	652	(2 778)
Przeniesienie do rachunku zysków i strat okresu w efekcie sprzedaży	(25 361)	4 819	(20 542)
Zmiana kapitałów w związku z zapadalnością papierów wartościowych	(1 221)	232	(989)
Zyski/straty z rewaluacji aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży odniesione na kapitał własny	72 891	(13 849)	59 042
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	42 880	(8 147)	34 733

Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów finansowych zabezpieczających przepływy pieniężne 1.01.2013 - 31.12.2013

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	(208 795)	39 671	(169 124)
Zyski/straty z wyceny instrumentu zabezpieczającego odniesione do kapitału z aktualizacji wyceny w ciągu okresu sprawozdawczego - dla instrumentów desygnowanych jako zabezpieczenie w okresie sprawozdawczym	(5 276)	1 002	(4 274)
Zyski/straty z wyceny instrumentu zabezpieczającego odniesione do kapitału z aktualizacji wyceny w ciągu okresu sprawozdawczego - dla instrumentów desygnowanych jako zabezpieczenie przed okresem sprawozdawczym	53 651	(10 193)	43 458
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	(160 420)	30 480	(129 940)

Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów finansowych zabezpieczających przepływy pieniężne 1.01.2012 - 31.12.2012

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	126 720	(24 077)	102 643
Zyski/straty z wyceny instrumentu zabezpieczającego odniesione do kapitału z aktualizacji wyceny w ciągu okresu sprawozdawczego - dla instrumentów desygnowanych jako zabezpieczenie w okresie sprawozdawczym	(25 148)	4 778	(20 370)
Zyski/straty z wyceny instrumentu zabezpieczającego odniesione do kapitału z aktualizacji wyceny w ciągu okresu sprawozdawczego - dla instrumentów desygnowanych jako zabezpieczenie przed okresem sprawozdawczym	(310 367)	58 970	(251 397)
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	(208 795)	39 671	(169 124)

35c. Zyski zatrzymane

	kapitał zapasowy	kapitał rezerwowy	fundusz ogólnego ryzyka bankowego	niepodzielony wynik	RAZEM
Zyski zatrzymane na początek okresu 01.01.2013	502 977	1 261 085	228 902	604 978	2 597 942
podział zysku, w tym:					
- przeniesienie na kapitał zapasowy	1 445			(1 445)	0
- przeniesienie na kapitał rezerwowy		474 990		(474 990)	0
wynik netto bieżącego okresu				535 795	535 795
Zyski zatrzymane na koniec bieżącego okresu 31.12.2013	504 422	1 736 075	228 902	664 338	3 133 737

35d. Zyski zatrzymane

	kapitał zapasowy	kapitał rezerwowy	fundusz ogólnego ryzyka bankowego	niepodzielony wynik	RAZEM
Zyski zatrzymane na początek okresu 01.01.2012	502 511	819 831	228 902	574 517	2 125 761
podział zysku, w tym:					
- przeniesienie na kapitał zapasowy	466			(466)	0
- przeniesienie na kapitał rezerwowy		441 254		(441 254)	0
wynik netto bieżącego okresu				472 181	472 181
Zyski zatrzymane na koniec bieżącego okresu 31.12.2012	502 977	1 261 085	228 902	604 978	2 597 942

36) ŁUKA PŁYNNOŚCI WEDŁUG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI I WYMAGALNOŚCI

Wg stanu na 31.12.2013

AKTYWA	poniżej 1 m-ca	od 1 m-ca do 3 m-cy	od 3 m-cy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Pozostałe	RAZEM
Kasa, środki w Banku Centralnym	3 412 175	0	0	0	0		3 412 175
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	1 002 538	40 031	5 070	471 976	0		1 519 614
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	1 812	0	57 195	269 607	104 208		432 822
Instrumenty pochodne przeznaczone do obrotu oraz korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	36 703	44 001	99 789	217 568	19 622		417 683
Instrumenty pochodne zabezpieczające	45 464	16 603	75 497	32 708	41 123		211 395
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	3 658 029	1 363 163	3 695 434	10 623 704	22 425 350		41 765 680
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	3 002 212	0	209 786	4 828 727	199 693		8 240 418
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	242 061	0	0	0	0		242 061
Akcje i udziały						4 334	4 334
Pozostałe aktywa niefinansowe						770 533	770 533
RAZEM	11 400 993	1 463 798	4 142 771	16 444 290	22 789 996	774 867	57 016 715
PASYWA							
Zobowiązania wobec banków	778 031	189 698	217 500	878 006	285 327		2 348 562
Zobowiązania wobec klientów	30 948 854	8 192 920	4 791 670	1 371 677	0		45 305 121
Instrumenty pochodne przeznaczone do obrotu oraz zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	199 324	39 953	90 177	229 373	16 270		575 098
Instrumenty pochodne zabezpieczające	904	2 695	147 898	110 019	668 829		930 345
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	114 801	0	0	0	0		114 801
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych, wg maksymalnych umownych terminów wymagalności	17 745	0	61 341	622 266	0		701 352
Zobowiązania podporządkowane	0	0	505	622 080	0		622 585
Pozostałe pasywa niefinansowe						1 055 718	1 055 718
Kapitał własny						5 363 133	5 363 133
RAZEM	32 059 659	8 425 266	5 309 091	3 833 422	970 426	6 418 851	57 016 715
ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE							
Zobowiązania z tytułu otwartych linii kredytowych	6 846 863						6 846 863
Zobowiązania z tytułu poręczeń i gwarancji	721 801						721 801
ŁUKA BILANSOWA							
Luka bilansowa	(20 658 666)	(6 961 468)	(1 166 320)	12 610 868	21 819 570	(5 643 984)	0
Luka ogółem	(28 227 330)	(6 961 468)	(1 166 320)	12 610 868	21 819 570	(5 643 984)	(7 568 664)

Zgodnie z przeprowadzoną analizą statystyczną otwartych linii kredytowych oraz zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji wykazanych w powyższej tabeli, rzeczywiste poziomy ich wykorzystania wynoszą odpowiednio 10% i 5% prezentowanego nominalu.

Wg stanu na 31.12.2012

AKTYWA	poniżej 1 m-ca	od 1 m-ca do 3 m-cy	od 3 m-cy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Pozostałe	RAZEM
Kasa, środki w Banku Centralnym	2 465 879	0	0	0	0		2 465 879
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	956 767	0	0	435 657	0		1 392 424
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	3 893	1 265	4 970	25 648	11 016		46 791
Instrumenty pochodne przeznaczone do obrotu oraz korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	41 495	86 455	203 157	253 349	31 019		615 475
Instrumenty pochodne zabezpieczające	23 932	51 355	131 198	33 287	38 040		277 812
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	3 183 849	1 155 027	3 273 629	9 655 591	22 964 144		40 232 240
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	3 598 725	0	10 641	2 186 724	953 669		6 749 758
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	17 469	0	0	0	0		17 469
Akcje i udziały						14 836	14 836
Pozostałe aktywa niefinansowe						929 815	929 815
RAZEM	10 292 009	1 294 101	3 623 595	12 590 255	23 997 888	944 651	52 742 499
PASYWA							
Zobowiązania wobec banków	615 780	307 011	960	1 240 121	327 874		2 491 745
Zobowiązania wobec klientów	26 322 499	8 044 514	6 178 111	888 399	554		41 434 077
Instrumenty pochodne przeznaczone do obrotu oraz zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	27 405	43 839	118 841	252 294	25 194		467 573
Instrumenty pochodne zabezpieczające	102 558	38 184	10 583	272 768	691 109		1 115 202
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	154 715	20 073	0	0	0		174 788
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych, wg maksymalnych umownych terminów wymagalności	21 907	69 744	214 141	594 224	0		900 016
Zobowiązania podporządkowane	0	0	380	613 230	0		613 610
Pozostałe pasywa niefinansowe						721 318	721 318
Kapitał własny						4 824 170	4 824 170
RAZEM	27 244 864	8 523 365	6 523 016	3 861 035	1 044 731	5 545 488	52 742 499
ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE							
Zobowiązania z tytułu otwartych linii kredytowych	5 505 827						5 505 827
Zobowiązania z tytułu poręczeń i gwarancji	965 768						965 768
Luka bilansowa	(16 952 855)	(7 229 264)	(2 899 421)	8 729 220	22 953 157	(4 600 837)	0
Luka ogółem	(23 424 450)	(7 229 264)	(2 899 421)	8 729 220	22 953 157	(4 600 837)	(6 471 595)

14. INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE

1) DYWIDENDA ZA ROK 2013

Biorąc pod uwagę wysoki poziom współczynnika wypłacalności oraz poprawę zyskowności jak również przewidywane wymogi kapitałowe, Zarząd Banku zamierza wystąpić z wnioskiem do Rady Nadzorczej i Zgromadzenia Akcjonariuszy o przeznaczenie 50% zysku skonsolidowanego za rok 2013 do wypłaty w formie dywidendy. Bank nie wypłacił dywidendy z zysków wypracowanych w roku 2012.

2) DANE O AKTYWACH, KTÓRE STANOWIĄ ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ

Na dzień 31.12.2013 r. następujące aktywa Banku stanowiły zabezpieczenie zobowiązań (w tys. PLN):

Lp.	Rodzaj aktywa	Portfel	Zabezpieczane zobowiązanie	Wartość nominalna aktywa	Wartość bilansowa aktywa
1.	Obligacje skarbowe WZ0118	dostępne do sprzedaży	kredyt lombardowy udzielany Bankowi przez NBP	130 000	130 689
2.	Obligacje skarbowe OK0114	dostępne do sprzedaży	wstępny depozyt zabezpieczający transakcje na kontraktach terminowych na obligacje	500	499
3.	Obligacje skarbowe WZ0115	dostępne do sprzedaży	umowa pożyczki	202 000	204 384
4.	Obligacje skarbowe WZ0117	dostępne do sprzedaży	umowa pożyczki	377 000	380 167
5.	Obligacje skarbowe WZ0115	dostępne do sprzedaży	zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	15 000	15 177
6.	Obligacje skarbowe WZ0118	dostępne do sprzedaży	zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	200 000	201 060
7.	Obligacje skarbowe WZ0117	dostępne do sprzedaży	zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	55 000	55 462
8.	Środki pieniężne		wpłata na Fundusz Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Terminowych	100	100
9.	Depozyty złożone	lokaty w bankach	rozliczenie z tytułu zawartych transakcji	715 622	715 622
RAZEM				1 695 222	1 703 160

Na dzień 31.12.2012 r. następujące aktywa Banku stanowiły zabezpieczenie zobowiązań (w tys. PLN):

Lp.	Rodzaj aktywa	Portfel	Zabezpieczane zobowiązanie	Wartość nominalna aktywa	Wartość bilansowa aktywa
1.	Obligacje skarbowe WZ0118	dostępne do sprzedaży	kredyt lombardowy udzielany Bankowi przez NBP	130 000	133 548
2.	Obligacje skarbowe OK0114	dostępne do sprzedaży	wstępny depozyt zabezpieczający transakcje na kontraktach terminowych na obligacje	500	484
3.	Obligacje skarbowe WZ0115	dostępne do sprzedaży	umowa pożyczki	182 000	187 094
4.	Obligacje skarbowe WZ0117	dostępne do sprzedaży	umowa pożyczki	400 000	411 336
5.	Obligacje skarbowe WZ0117	dostępne do sprzedaży	zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	55 000	56 559
6.	Obligacje skarbowe WZ0118	dostępne do sprzedaży	zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	195 000	200 322
7.	Środki pieniężne		wpłata na Fundusz Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Terminowych	100	100
8.	Depozyty złożone	lokaty w bankach	rozliczenie z tytułu zawartych transakcji	741 092	741 092
RAZEM				1 703 692	1 730 534

3) PAPIERY WARTOŚCIOWE STANOWIĄCE PRZEDMIOT TRANSAKCJI Z PRZYRZECZENIEM ODKUPU

Na dzień 31.12.2013 r. następujące papiery wartościowe (prezentowane w bilansie Grupy) stanowiły przedmiot transakcji z przyrzeczeniem odkupu (SBB):

Rodzaj papieru wartościowego	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Obligacje skarbowe	114 624	116 778
RAZEM	114 624	116 778

W następstwie zawarcia transakcji z przyrzeczeniem odkupu, których przedmiotem są papiery wartościowe prezentowane w powyższej tabeli, Grupa jest narażona na ryzyka analogiczne jak w przypadku posiadania papierów wartościowych o tej samej charakterystyce we własnym portfelu.

Na dzień 31.12.2012 r. następujące papiery wartościowe (prezentowane w bilansie Grupy) stanowiły przedmiot transakcji z przyrzeczeniem odkupu (SBB):

Rodzaj papieru wartościowego	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Obligacje skarbowe	171 072	175 622
RAZEM	171 072	175 622

4) KOMPENSOWANIE NALEŻNOŚCI I ZOBOWIĄZAŃ NA BAZIE UMÓW RAMOWYCH

Większość portfela instrumentów pochodnych Grupy powstaje w wyniku zawierania przez Bank umów ramowych ISDA (z ang. International Swaps and Derivatives Agreements; Międzynarodowa umowa w sprawie transakcji swapowych i instrumentów pochodnych). Zapisy tego rodzaju umów określają kompleksowe postępowanie w następstwie wystąpienia przypadku naruszenia (głównie trudności w regulowaniu zobowiązań przez kontrahenta) i umożliwiają ich rozwiązanie oraz rozliczenie się z kontrahentem na bazie skompensowanej kwoty wzajemnych należności i zobowiązań. Do chwili obecnej Bank nie korzystał z takiej możliwości, jednakże w ramach wypełnienia obowiązku informacyjnego wynikającego z MSSF 7 w poniższej tabeli zaprezentowano odpowiednio kwoty wyceny do wartości godziwej instrumentów pochodnych (zarówno zaklasyfikowanych do portfela przeznaczone do obrotu jak i dedykowanych do rachunkowości zabezpieczeń) oraz zabezpieczeń pieniężnych objętych umowami ramowymi ISDA wraz z maksymalną hipotetyczną kwotą wynikającą z rozliczenia na bazie kompensaty.

	Kwoty do otrzymania	Kwoty do zapłacenia
Wycena instrumentów pochodnych	579 757	1 218 768
Wartość przyjętych / udzielonych depozytów zabezpieczających	(113 251)	(698 264)
Aktywa i Zobowiązania finansowe objęte porozumieniem ramowym umożliwiającym kompensowanie	466 506	520 504
Maksymalna, hipotetyczna kwota kompensaty	(322 106)	(322 106)
Aktywa i Zobowiązania finansowe objęte porozumieniem ramowym umożliwiającym kompensowanie po uwzględnieniu hipotetycznej kwoty kompensacji	144 400	198 398

5) DODATKOWE OBJAŚNIENIA DO RACHUNKU PRZEPŁYWÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH

Na potrzeby sprawozdania z przepływów środków pieniężnych jako środki pieniężne i ich ekwiwalenty Grupa sklasyfikowała następujące aktywa finansowe:

	31.12.2013	31.12.2012
Gotówka w kasie i środki na rachunkach w Banku Centralnym	3 412 175	2 465 879
Należności z tytułu lokat międzybankowych (*)	336 577	224 599
Dłużne papiery wyemitowane przez Skarb Państwa (*)	3 004 023	3 603 882
w tym: dostępne do sprzedaży	3 002 211	3 598 725
w tym: przeznaczone do obrotu	1 812	5 157
Razem	6 752 775	6 294 360

(*) aktywa finansowe z terminem zapadalności poniżej 3 miesięcy

Na potrzeby sprawozdania z przepływów środków pieniężnych przyjęto następującą klasyfikację rodzajów działalności:

1. działalność operacyjna - obejmuje podstawowy zakres działalności związany ze świadczeniem usług przez jednostki Grupy, obejmujący działania mające na celu wygenerowanie zysku, a nie będące działalnością inwestycyjną lub finansową,
2. działalność inwestycyjna obejmuje czynności związane z nabywaniem i zbywaniem składników majątku trwałego w szczególności aktywów finansowych nie sklasyfikowanych do kategorii przeznaczone do obrotu, akcji i udziałów w jednostkach podporządkowanych oraz rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych.
3. działalność finansowa obejmuje działania związane z pozyskiwaniem środków w formie kapitałów bądź zobowiązań jak również obsługę źródeł finansowania.

W ramach „pozostałych pozycji” przepływów środków pieniężnych z działalności operacyjnej za rok 2013 ujęto korektę w wysokości 15 mln zł. (odpowiednio 18 mln zł. za rok 2012) z tytułu naliczenia odsetek od pożyczek podporządkowanych, wypływ tych środków został zaprezentowany odpowiednio w części dotyczącej przepływów środków pieniężnych z działalności finansowej. Dodatkowo w pozycji „pozostałe wypływy” działalności finansowej ujęto spłatę odsetek od zaciągniętych kredytów w kwocie 19 miliona złotych (odpowiednio 27 milionów za rok 2012).

6) INFORMACJE O PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI POWIERNICZEJ

Na dzień 31.12.2013 r. Departament Powierniczy prowadził 11 643 rachunków co stanowi wzrost o 5,39 % w stosunku do roku 2012. Na rachunkach prowadzonych w ramach Departamentu Powierniczego na dzień 31.12.2013 roku zdeponowane były aktywa o łącznej wartości 30,25 mld PLN (w tym przez spółki z Grupy 0,17 mld PLN). Przychody netto na działalności powierniczej za rok 2013 wyniosły 6,48 mln PLN (w tym od spółek z Grupy 0,06 mln PLN). Departament Powierniczy pełni funkcję Banku Depozytariusza dla 62 funduszy inwestycyjnych z czego 11 należy do grupy funduszy Millennium TFI S.A.

7) LEASING OPERACYJNY

Grupa posiada umowy najmu powierzchni biurowej, które w myśl zapisów MSR 17 ujmowane są jako leasing operacyjny. Standardowe umowy najmu lokali użytkowych zawierane są przez podmioty Grupy na czas określony wynoszący maksymalnie 5 lat i mogą zawierać klauzulę określającą prawo najemcy do przedłużenia okresu najmu na kolejne 5 lat na mocy złożonego oświadczenia. Bank (jednostka dominująca Grupy) posiada również umowy najmu zawierane w przeszłości na czas nieokreślony, mogą one być wypowiedziane z zachowaniem okresu wypowiedzenia, który wynosi najczęściej od 3 do 6 miesięcy.

Wartość wg stanu na dzień:	31.12.2013	31.12.2012
- do 1 roku	138 454	107 067
- od 1 roku do 5 lat	368 406	273 713
- powyżej 5 lat	38 578	68 254
RAZEM	545 438	449 034

8) SEKURYTYZACJA

W grudniu 2007 r. Millennium Leasing Sp. z o.o. („ML”), dokonał transakcji sekurytyzacji portfela wierzytelności leasingowych o wartości mieszczącej się w przedziale określonego limitu do 850 mln zł („sekurytyzacja”, „transakcja”). Zawarta transakcja była sekurytyzacją tradycyjną, tzn. polegała na przeniesieniu prawa własności do sekurytyzowanych wierzytelności leasingowych przez ML na rzecz spółki specjalnego przeznaczenia Orchis Sp. z o.o. („Orchis”), która wyemitowała na bazie sekurytyzowanych aktywów dłużne papiery wartościowe.

Podmioty, które uczestniczyły w finansowaniu Orchis to:

1. Europejski Bank Inwestycyjny - inwestor stałej transzy uprzywilejowanej (senior) opiewającej na 420.000.000 zł,
2. Clipper Receivables LLC - inwestor zmiennej transzy uprzywilejowanej (senior) o maksymalnym limicie 379.000.000 zł, oraz transzy pomostowej (mezzanine) opiewającej na 35.275.000 zł,
3. Europejski Fundusz Inwestycyjny - gwarant transzy mezzanine,
4. Millennium Leasing Sp. z o.o. - inwestor transzy podporządkowanej (junior) opiewającej na 15.725.000 zł.

Wysokość transz uprzywilejowanych podlegała amortyzacji w miarę spłat sekurytyzowanego portfela.

W grudniu 2013 roku spółka Orchis uregulowała pozostałe zobowiązania z tytułu wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych wobec podmiotów zewnętrznych uczestniczących w finansowaniu transakcji. Na dzień 31 grudnia 2013 r. do rozliczenia pozostały wzajemne transakcje pomiędzy ML a Orchis, które jako transakcje wewnątrzgrupowe podlegają eliminacji w procesie konsolidacji.

9) PŁATNOŚCI NA BAZIE AKCJI

W 2012 roku Bank wdrożył Politykę Zmiennych Składników Wynagrodzeń dla Osób Zajmujących Stanowiska Kierownicze w Grupie Banku Millennium S.A. zgodnie z wymogami opisanymi w Uchwale Komisji Nadzoru Finansowego nr 258/2011.

Zgodnie z ww. Polityką, pracownicy Banku i Grupy nią objęci, mający istotny wpływ na profil ryzyka Grupy, będą otrzymywali zmienne wynagrodzenia na podstawie osiągniętych wyników indywidualnych oraz na poziomie jednostki / pionu oraz całego Banku i Grupy. Część zmiennych wynagrodzeń pracowników Banku oraz Grupy, wypłacana będzie w formie akcji fantomowych Banku. Płatności te spełniają definicję rozliczanych w gotówce płatności w formie akcji własnych.

Zmienne wynagrodzenia - Akcje Fantomowe, za rok:	2013	2012
Rodzaj transakcji w świetle MSSF 2	Transakcje płatności w formie akcji rozliczane w środkach pieniężnych	
Data rozpoczęcia okresu oceny	1 stycznia 2013	1 stycznia 2012
Data ogłoszenia programu	30 lipca 2012	
Data uruchomienia programu zgodnie z definicją MSSF 2	Data Komitetu Personalnego następującego po zakończeniu roku finansowego	
Liczba instrumentów przyznanych	Ustalana w dacie przyznania programu zgodnie z definicją MSSF 2	
Data zapadalności	3 lata od daty przyznania programu	
Data nabycia uprawnień	31 grudnia 2013 r.	31 grudnia 2012 r.
Warunki nabycia uprawnień	Spełnienie warunków dotyczących zatrudnienia w Grupie w roku 2013, wyników jednostek Grupy oraz indywidualnych wyników pracy.	Spełnienie warunków dotyczących zatrudnienia w Grupie w roku 2012, wyników jednostek Grupy oraz indywidualnych wyników pracy.
Rozliczenie programu	W dniu rozliczenia uczestnikowi zostanie wypłacona kwota środków pieniężnych stanowiąca iloczyn posiadanych przez uczestnika akcji fantomowych oraz średniej arytmetycznej ceny akcji Banku na GPW na zamknięcie 10 kolejnych sesji poprzedzających dzień rozliczenia, przy czym ustalana tak wartość nie może być większa ani też mniejsza niż o 20% w stosunku do pierwotnej wartości odroczonej puli akcji. Akcje fantomowe są rozliczane w 3 równych rocznych ratach począwszy od daty Komitetu Personalnego na którym zostały przydzielone.	
Wycena programu	Wartość godziwa programu jest wyznaczana na każdą datę bilansową wg zasad przyjętych dla określenia wartości programu w dniu rozliczenia.	

Akcje fantomowe pracowników Grupy niebędących Członkami Zarządu Banku Millennium S.A.

Data przydzielenia akcji za rok 2012	15.02.2013
Ilość akcji (szt.)	161 681
- przyznana	0
- odroczone	161 681
Wartość na dzień przydzielenia (PLN)	764 105
- przyznana	0
- odroczone	764 105
Wartość godziwa na 31.12.2013 (PLN)	916 926
Data przydzielenia akcji za rok 2013	13.02.2014
Ilość akcji	126 342
- przyznana	0
- odroczone	126 342
Wartość na dzień przydzielenia (PLN)	1 120 901
- przyznana	0
- odroczone	1 120 901

Rachunek Zysków i Strat za 2013 rok został obciążony z tytułu wzrostu wartości akcji fantomowych przydzielonych za rok 2012 oraz rezerwy utworzonej na akcje fantomowe przydzielone za rok 2013.

Akcje fantomowe Członków Zarządu Banku Millennium S.A.

Data przydzielenia akcji za rok 2012	03.07.2013
Ilość akcji (szt.):	437 642
- przyznana	218 821
- odroczone	218 821
wartość na dzień przydzielenia (PLN):	2 295 000
- przyznana	1 147 500
- odroczone	1 147 500
Wartość godziwa na 31.12.2013 (PLN)	2 754 000

Do dnia publikacji Raportu Roczego, Komitet Personalny przy Radzie Nadzorczej nie podjął decyzji o wysokości zmiennego wynagrodzenia dla Członków Zarządu za rok 2013.

10) ISTOTNE WYDARZENIA POMIĘDZY DATA, NA KTÓRĄ SPORZĄDZONO RAPORT FINANSOWY A DATA JEGO PUBLIKACJI

Pomiędzy datą, na którą sporządzono niniejszy raport a datą jego publikacji, nie wystąpiły zdarzenia mogące znacząco wpłynąć na przyszłe wyniki finansowe Grupy.

Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/Funkcja	Podpis
28.02.2014	Joao Bras Jorge	Prezes Zarządu	
28.02.2014	Fernando Bicho	Wiceprezes Zarządu	
28.02.2014	Artur Klimczak	Wiceprezes Zarządu	
28.02.2014	Julianna Boniuk-Gorzelańczyk	Członek Zarządu	
28.02.2014	Wojciech Haase	Członek Zarządu	
28.02.2014	Andrzej Gliński	Członek Zarządu	
28.02.2014	Maria Jose Campos	Członek Zarządu	